

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.







# IDÄIN

*Landshövdingenskan  
i Göteborg*  
MARY VON SYDOW

GOOD  
WIN

LÄS OM —

GÖTEBORG, DET TREVLIGA OCH OTREVLIGA

GÖTEBORGSHEM, INTRESSANTA OCH FÖRNÄMA

GÖTEBORGSKOR, VACKRA OCH ELEGANTA

— I DETTA N:R



# K R Ö N I K A

## OM BÅTAR, FISK OCH BRONSGUBBAR

AV HÖGSTE BEFALLNINGSHAVANDE har jag fått order att omgående leverera en Göteborgskrönika.

Det är inte så lätt som herrskapet tror, att ge en levande bild av Göteborg just nu, när ens varelse är fyra trappor upp i ett hus med utsikt över tak i Vasastaden! Tomma tak, utan någonting som språngbräde för fantasien. Eller kan det begäras att ens längtan ska lyfta sig på duvvingar, när duvorna äro tjocka och olustiga, ruggiga av regn, och vagga omkring i takrännorna som gamla trötta och desillusionerade tanter?

Men nöden har ingen lag. Hur det nu har gått till, så befinner jag mig i Göteborgs hamn. I stället för Stockholms sjaskiga och sentimentala regnande blåser en frisk och salt och våt vind från havet emot mig.

Jag ser svarta eller ilsket röda båtar med gula skorstenar ligga i långa rader längs pampiga kajer med gröna presentningar över upptornat gods och med höga lyftkranar, vilkas spetsmönster teckna sig mot himlen som ritat med tusch på ett jämnrätt papper.

I dockorna ligga stora skrov upphissade, spöklika former av väldiga skepp. I Lindholmens torrdocka skiner Josefine från Uddevalla i nymålad glans.

Drottningholm har ångan uppe, en lyftkran svänger försiktigt resgods ombord.

Jag ännar landgången. Varför inte? Jag kan ju hoppa av närsomhelst. Var som helst.

Solen bryter igenom, Drottningholm kastar sin sista tross och bogseras långsamt ut ur älven. Masthuggskyrkans kubistiska komplex försvinner, kobbarna dyka upp. De äro som silverskimrande delfiner i ett opalfärgat hav.

Naturen blir alltmera ödslig. Kobbarna allt kalare. En fyr, en ensam liten stuga. Inte en människa att se.

Vinga fyr! Lotsbåten lägger bi och hämtar lots. Drottningholm styr majestätiskt ut på det stolta hav.

Men jag hoppar av. Och skyndar fort, fort tillbaka till Göteborg. Går till centralare delar av Stigbergstorget, där Chapman står, utsägligt felplacerad. Han vänder nämligen ryggen mot hamnen.

I dessa tider, då ändå allting vänder på sig: vänd på sig Chapman! De döda snurra runt, sågs det, av diverse anledningar, då kan väl en bronsgubbe ha rätt att vända på sig, när en njugg eftervärld behandlat honom så illa? Det skulle åtminstone jag göra om någon placerade mig i Göteborg med ryggen åt hamnen.

\*

Götaplatsens asfalt är drypande våt. I somras sutto mammorna här i solen med barn och barnvagnar. Cykelhästarna trillade muntert omkring, röda och blå ballonger dansade och Milles fontän spelade. Visserligen, då som nu, utan sin stora gub-

be, men vänta bara den kommer! I gigantiskt format. Som det anstår en bättre modärn bronsgubbe.

Rakt i fonden — uttrycket ger sig själv, för mig åtminstone, som alltid av den här platsen får en smula sensation av teater och kulisser — ligger museet.

Ett käckt hopp uppför trapporna, förbi det där med namnchiffer och kedjor som jag alltid tror är kanoner, men som visst är nån slags staket och jag står i skulpturhallen, eller skulpturkorridoren, som man skulle kunna säga om man ville vara vanvördig. Vilket man inte vill, ty väl inne i museet, har man ingen lust att kritisera, bara att glädja sig. Och förvånas över hur väl de sakkunniga lyckats i sin strävan att återuppliva den gamla miljön för de Fürstenbergska konstskatterna. Den samling som väl är enastående heljuten. Åtminstone bland svenska samlingar.

(Gabrielsons samling, också i Göteborg, är kanske en modärn motsvarighet till den Fürstenbergska.)

Sedan jag, med smärta, — man är väl lokalpatriot — konstaterat att Göteborgs museums samling av modärn svensk konst slår Nationalmusei dito med många hästlängder, förstår jag att jag måste lämna museet. Ty en Göteborgskrönika, som övervägande behandlar Göteborgs för alla välbekanta museum, sett till på köpet från ett 50-mila avstånd, är verkligen motsatsen mot aktuell. Alltså måste jag ut i den världen som kallar sig den levande. (Till skillnad från den »döda» världen inom museets murar, vilken dock, när allt kommer omkring, kanske är mycket mera levande än den som väsnas utanför.)

\*

Mat är aktuellt, inte sant? Och fiskmat är ändå mera le dernier cri. Isynnerhet fiskmat i Göteborg.

En fiskrestaurant, med de modärnaste metoder och maskiner och belägen i Göteborg, bör väl alltså vara nära på det mest aktuella man kan hitta på?

Därför begiver jag mig nu, för man blir hungrig av konstnjutningar, till Skeppsbrokällaren vid Lilla Badhusgatan — jag får ta bil, för var i all världen ligger den — och beställer in fisk, stekt på kontinentalt vis i olja och i en alldeles nykonstruerad fiskstekningsugn. Jag får koljefilet med skarpsås och potatis och bröd för 50 öre. Vad säger fru Stockholm om det?

Styrkt av fiskens kända stora näringsvärde och uppsjö på kalorier och alla alfabetets vitaminer ger jag mig i väg till Röhsska museet för att se på den där pågående stora orientaliska miniatyr- och handskriftsutställningen. (Om några tycka att det här blir för mycket museibesök, kan jag bara svara, att det är inte mitt fel, utan Göteborgs, som är en stad, den där är ärftligt belastad med kulturella ambitioner.)

Med andakt beskådar jag underbara bok-

blad och färgskimrande bilder, som jag dock av vissa skäl, inte kan närmare ingå på, men vilkas skönhet den intresserade gör klokt i att själv förvissa sig om. (Goda tåg- och (för ögonblicket en smula uppörda) båtförbindelser till Göteborg! Alla bekvämligheter, förstklassig restauration och tillräckliga livbälten!)

\*

Att skriva om Göteborg just nu och förbigå tillrustningarna till firandet av Viktor Rydbergsminnet vore icke riktigt.

Hundraårsdagen av Viktor Rydbergs födelse kommer att firas över hela Sverige men icke minst i Göteborg. Med minneskrift och monument.

Monumentet, av Ninnan Santesson, som skall resas på den lilla trekant mellan Viktor Rydbergsgatan, landsarkivet och backen mot Latinläroverket, står just nu i en ladliknande ateljé på Norrtullsgatan i Stockholm. I alldeles nygjuten gipsmodell. Som om någon vecka sättes på tåget och i en väldig träbur gör resan ner, för att den 18 december avtäckas på den utsedda platsen.

Och sedan efterträdas av bronsen.

Här skulle jag vilja sticka in en parentes, som inte särskilt avser Rydbergsmonumentet, om den egendomliga fordran som så gott som alltid uppställes för beställd konst, nämligen att den skall och måste vara färdig till en viss dag. Bra eller dålig, en viss dag skall den levereras.

Om hantverk skall man säga: skorna, bordet o. s. v. skall levereras just den dagen. Och hantverkaren kan lova det begärda och skall hålla sitt löfte. Men konst är inte hantverk, den låter sig inte befalla till världen på en viss tid. Det kan hända att konstnären i elfte timmen får en ingivelse och vill ändra hela historien. Det är då orimligt, att en bestämd avtäcknings- eller invigningsdag skall hindra honom att ge sitt yttersta. Om några månader eller så är invigningsdaton glömd men konstverket står där evinnerligen. Eller hur?

I och med att jag öppnade dörren till den ladliknande skulpturateljén bakom det röda planket vid Norrtullsgatan, är jag hemma igen från min Göteborgsresa. Ingen tänker längre på om konstverkets slutgiltiga utformande tagit kort eller lång tid. Exempel — om exempel behövs — Stockholms stadshus. Hur gick icke skallet om den oändliga tid det tog. Och nu talar ingen om tiden bara om verkets skönhet.

Krönikan är skriven. Redaktionen och Göteborg får ursäkta: Jag har gjort my poor best.

*Vagabonde*



Både kameran  
och filmen  
bör vara  
av märket

 **KODAK**   
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,  
framkallning & kopiering genom  
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.  
Göteborg - Malmö - Stockholm





# VILKA ÄRO STA'NS BEHAG OCH OBEHAG?

## FOLKETS RÖST OM GÖTEBORG

*Tre goda ting och ett ont.*

Konstnären Birger Simonsson svarar kort och kärnfullt om sin ungdoms stad:

— Jag tycker om landshövdingen, judarna i Göteborg och stadshotellet i Kungälv. Men jag tycker inte om det eviga regnandet i den mån det ger alltför mycket svalka åt entusiasmen och bidrar till för mycket utspäda det välbefärliga västkustsaltet.

*Göteborgs härlighet.*

— Göteborg är en härlig arbetsstad, säger i sin tur konstnären Jon-And, som levat och verkat flera år i den staden. Stockholm är flärd och lek, men i Göteborg är folket allvarligare, därför går det mycket lättare att arbeta där.

Vidare är det en härlig familjestad, man trivs ofantligt gott i de göteborgska hemmen, om man bara kan lyckas komma innanför murarna där.

Men å andra sidan är nog Göteborgarna kärvare än stockholmarna.

Vad jag inte tycker om är att de själva inte håller på sin stad utåt, innerst inne äro de nog stolta över den. Inte underligt för övrigt, så vacker stad som den är med sina parker och så finns det ju den härliga västkusten alldeles inpå knutarna.

*Om den speciella göteborgsetiketten.*

Författarinnan Anna Lenah Elgström prisar den trevliga föreläsningsspubliken, eftersom det är som föredragshållarinnan, som hon har sina starkaste intryck från Göteborg. Denna publik är korrekt, uppmärksam och lätt att fångsla. Och detta omdöme gäller både borgerlig och arbetarpublik.

— Däremot tycker jag inte riktigt om att bli betittad på gatorna som jag blivit där, säger fru Elgström. Göteborg borde vara för mycket storstad för att en främling skall observeras så grundligt. Det måtte också finnas en speciell göteborgsetikett, som förbjuder att man frågar sin granne något i spårvagnen. Jag bad en gång i en spårvagn en äldre herre om upplysning om vägen. Men det väckte ett sådant uppseende bland den andra spårvagnspubli-

Göteborg är inte bara ett geografiskt begrepp, det är en värld, och den världen förefaller kringgårdad för utomstående. Om man inte är född i Göteborg eller har bott där hela sitt liv, brukar det höra till att upptäcka om inte precis staden så åtminstone en del slående karaktärsdrag hos den. Alla äro intresserade av den staden, ingen står likgiltig, antingen kommer man med ros eller ris, mest blir det nog ros i alla fall. Och de som kommit innanför murarna där, ha som regel gripits av stor lust att stanna kvar. Inte för att det skall se ut som om vi ville upptäcka Göteborg, vilket vore både överflödigt och inskränkt, men endast för att vi i detta nummer syssla speciellt med rikets andra stad ha vi frågat några framstående män och kvinnor, de flesta en kortare tid göteborgare "vad de tycka bäst om och vad de tycka sämst om i Göteborg".

ken, och alla stirrade på mig så att jag måste stiga av vid nästa hållplats, då jag inte uthärdade längre.

*Gästfrihetens hemvist i Norden.*

Direktör Hjalmar Meissner har tillbragt flera år av sitt liv i Göteborg och har många angenäma minnen därifrån.

— Vad jag tycker mest om, säger han, är älskvärdheten hos de gästfria patricierfamiljerna, kultur — enkannerligen musikintresset, solnedgångarna vid Långedrag, stigfjordsstron, vitling och tångräkor.

Minst tycker jag om det ledsamma utelivet, den för långt gående toleransen mot mindervärdiga teaterföreställningar, Kalle och Ada, masthuggsdialekten och lördagskvällarnas busliv på S. Hamngatan.

*Lov och pris åt göteborgsklimatet.*

Redaktör Julius Rabe i Radiotjänst inlägger först en mild protest mot frågeställningen, som han finner missvisande. Man kan hellre säga vad man tycker bra eller illa om.

— Jag tycker om ett visst levande intresse för allmänna angelägenheter hos göteborgarna, säger redaktör Rabe, det skänker en viss vitalitet åt en del kretsar av stadens befolkning. Göteborgarna är för resten icke stela och formella som man påstår, utan tvärtom tillgängliga och ha inte samma fallenhet att vara storslagna som stockholmarna.

Vidare tycker jag bra om klimatet, det passar mig. Man känner sig mera tillfreds med sig själv, då den mjuka sjöluften sveper om en än i den hårda stockholmsatmosfären. Stockholm är mera pirrande för nerverna än Göteborg.

Slutligen tycker jag illa om att Göteborg bara är rikets andra stad och inte den första.

*Ett stockholmsvitsord till Göteborg.*

Redaktör Emil Norlander svarar som den skämtare han är:

— Vad tycker ni bäst om i Göteborg?

— Invånarnas berömvärda lokalpatriotism.

— Vad tycker ni sämst om?

— Att de inrikta sig på

särskilt Stockholm aldrig förtjänar det minsta lilla vitsord.

*Hästarna springer gladare i Stockholm.*

Lektor Hjalmar Alving bevarar staden i kärt minne:

— En stockholmare, som liksom jag några år varit bosatt i Göteborg, brukade säga: »Göteborg är nog bra, men hästarna springer mycket gladare i Stockholm.» Sannolikt syftade han på det kända faktum, att göteborgsklimatet ofta visat sig mindre fördelaktigt för den naturliga glättigheten. Själv har jag inte gjort iakttagelsen på hästarna, men har tyckt mig finna att Masthuggs-Källens personlighet i någon mån saknar det soliga humörets guldkant. Från idrottsplatser och enklare kaféer — det är länge sedan — har jag en del minnen av birst på sol och blommor. Detta tycker jag minst om i Göteborg.

Bäst tyckte jag om det som luktade sill, salt, ångbåt, magasin och öppen sjö. När jag gick nedför Södra Hamngatan och såg en skog av riggar nere vid Stora Bommen — det är som sagt snart 25 år sedan — då kände jag, att där började den blanka stigen ned till palmer och kaffebuskar kring Buenos Ayres.

*Musiken i sta'n.*

Tonsättaren och dirigenten Ture Rangström är kort men rak på sak i sitt omdöme om Göteborg, som har stadgat anseende som framstående musikstad:

— Vad jag tyckte bäst om under min kapellmästaretid i Göteborg?

Naturligtvis Symfoniorkestern och Konserthuskören! Två utmärkta exponenter för stadens musikaliska intresse.

Vad jag tyckte sämst om?

Naturligtvis Handelstidningens dåvarande recensent. Men han var stockholmare...



# SJUKHUSET SOM FÅR VÄRLDSRYKTE

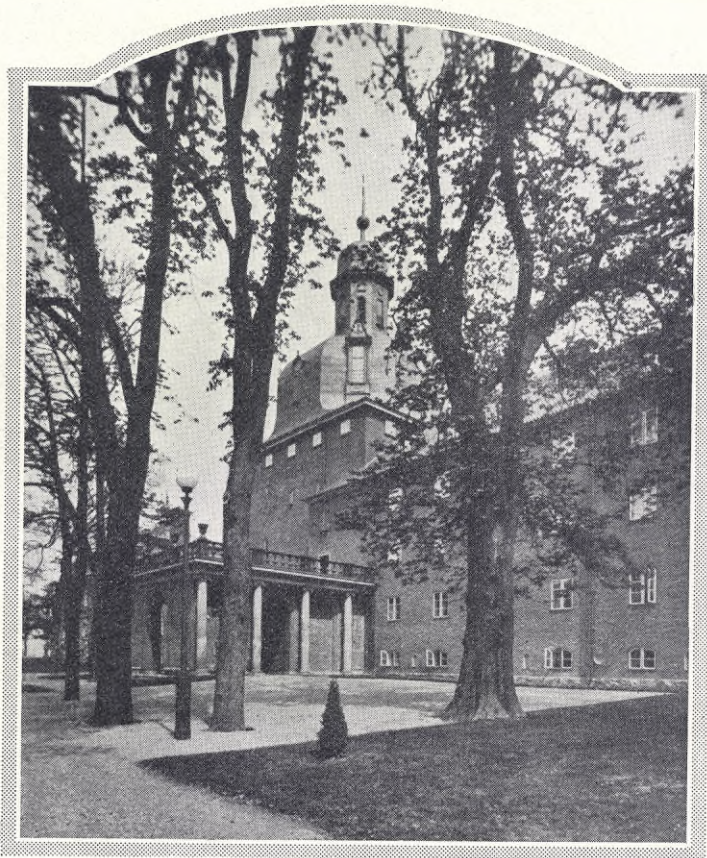
DEN CARLANDERSKA FAMILJENS STATLIGA  
GÅVA TILL SIN STAD.



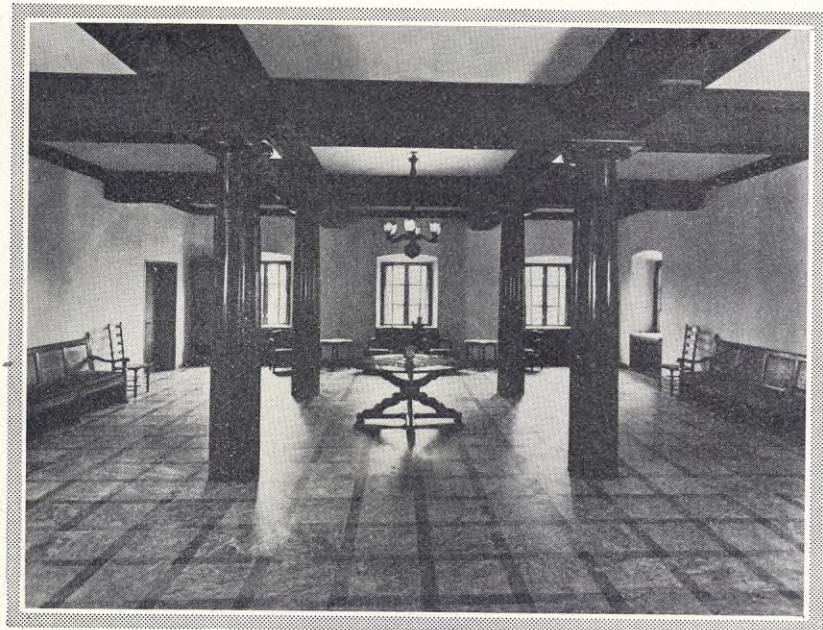
Grosshandlare Axel Carlander.



Fru Hedvig Carlander, f. Hildebrand.



Carlanderska sjukhemmet.



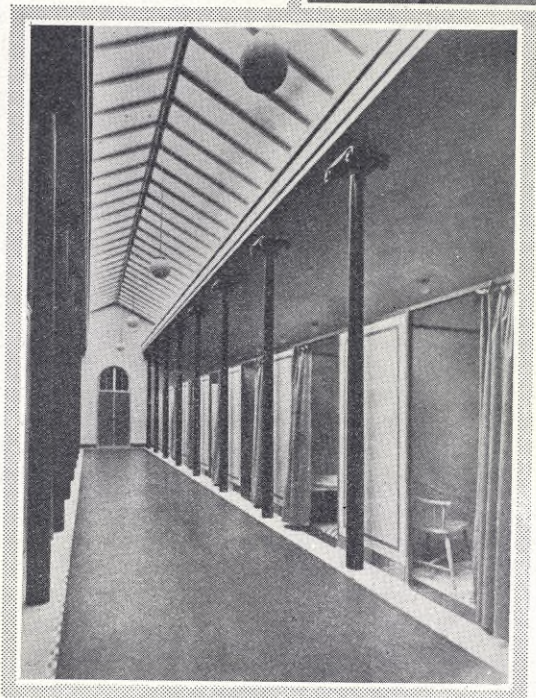
Stora entréhallen.



Ett sjukrum.

I mer än ett avseende står sig liknelsen mellan London och Göteborg, »lilla London». Det är inte bara dimman, »business», titelföraktet och de tillbommade söndagarna, som de ha gemensamt. De ha också söner och döttrar, som på det mest storlagna sätt tillämpa satsen »richesse oblige». Nästan hela Englands sociala välfärdssystem är uppbyggt och uppehållet på donationer och ingen stad i Sverige torde kunna uppvisa så många donatorer som Göteborg. Donationssystemet är en förnäm och stolt tradition i rikets andra stad, ja, en tradition som gått göteborgarna så i blodet att en donation där alls icke basunas ut och göres rumor utav som på andra håll, utan av givaren räckes som en självklar tribut, som mottages med en vördnad utan allt fjäsk.

Göteborg har ett stort antal välsignelsebringande institutioner, tillkomna genom donationer, som äro kända ut över hela landet, men en av de senaste torde ännu så länge vara mindre bekant hos den stora svenska allmänheten. Dock, dess rykte är redan långt över Sveriges gränser... I somras syntes en intervju med en framstående australisk läkare, som vid sin hem-



Badavdelningen.

(Pramm, foto.)

komst efter en jordenruntresa för sjukhusstudier yttrade att maken till Carlanderska sjukhuset i Göteborg hade han icke sett någon annanstans och det vore hans dröm att i sitt land få göra något efter detta svenska mönster.

Denna vackra skapelse, Carlanderska sjukhemmet, är Göteborgs senaste stora sevärdhet. Sjukhemmet har nu stått färdigt ett år och därmed har Göteborg fått sitt första sjukhus av typen Sofiahemmet, Röda Korset i Stockholm. Man hade länge saknat ett dylikt då den bekante grosshandlaren Christer Carlander i Göteborg, hans fru, hans son direktör Axel Carlander och dennes maka erbjödo sig att skänka 750,000 kr. för uppförande av ett dylikt sjukhem. Det var 1916. Under kriget och krisåren måste tanken på byggandet vila, men 1924 hade planen mognat och sedan den Carlanderska familjen tillökade sin gåva så att summan var uppe i två milj. på-

(Forts. sid. 1255.)



# DET GÖTEBORG SOM GÅR...

## FRÖKEN MATHILDA OCH ANDRA MINNEN FRÅN FLYDDA DA'R

AV GURLI HERTZMAN-ERICSON.

VAR VÄRLDEN OCH MÄNNISKORNA verkligen så mycket intressantare förr i tiden, eller är det så att barnets klarvakna och levande fantasi satte sin prägel på tingen och förhållandena?

Jag gör mig ovillkorligen den frågan när jag går min barndoms gata i Göteborg, där den stel och tråkig sträcker sig från den förnäma Kungsporsavenyen och bort mot Haga, utan att fantasien kan borra det minsta lilla titthål genom de kompakta femvåningshusen. Naturligtvis måste jag erinra mig den tid, när man på samma gata åkte kana i rännstenarna, och med det skållheta kaffet ännu brännande i strupen blinkade mot de förståelsefullt blinkande lyktorna som lyktgubben icke hunnit skruva ned. Det började ljusna över hustaken när man rusade i väg till skolan, men över gatan låg en högst intressant grånad, i vars töcken de morgonsömniga chalmersisterna med ritbräden under armen doko upp och försvunno som urklippbilder.

I hörnet av Götabergsgatan, där ett solitt stenhus numera ropar ut sin göteborgska tråkighet, fanns fordom en obebyggd tomt, där en källbacke med gupp ökade tjueningen bland de vingliga kåkarna och madammer på ett rejält göteborgskt tungomål tog sin avkomma i upptuktelse när de begagnade byxbaken i stället för de brädlappar, vilka vanligen tjänstgjorde som fortskaffningsmedel i utförsbackarna. Vi yngre avundades dessa snoriga ungar deras härligt obegränsade frihet, men våra äldre systrar som börjat läsa Alcotts böcker och kände sig gripna av ett humanitärt nit, vandrade en dag in i en av dessa kåkar för att skaffa sig en skyddsling som de ämnade skaffa snygga kläder och hålla torr om näsan, men jag tror att det gick dem som de välgörande damer vilka Strindberg i Röda Rummet skickar upp till Vita Bergen. De blevo utskällda efter noter.

Men jag fortsätter på min barndoms gata, sådan den var innan den moderna tidens ångvält nivellerat och plattat ut allt som hade karaktär och egenart. Var finnas nu de gamla trädgårdarna, där vintermörkret kunde ruva så tungt under almarna, men där också ett fångslande spel av sol och skuggor varslade om nya vårar? De ha förintats, ätit ut av stenöknen, och hyreskasernerna ha ersatt de gamla hemtrevliga boningshusen, där lamporna brunno i den tidiga gryningen och gamla herrar i polisonger, och med elfenbenskryckor på promenadkäpparna, gingo till sina kontor nere vid Hamngatorna. Handelsträdgården på andra sidan planket vid den s. k. Sandgängen är ett minne blott, liksom den gamla pumpen där Kallebäcksvattnet hämtades i kopparflaskor och krus.

Jag passerade också på min väg en gammal gård som alltid syntes mig fantastisk, sagolik och så bedårande att jag måste sakta mina steg, även om jag visste att jag kom i sista minuten till skolan. Innanför ett bristfälligt grönt staket låg en förvildad trädgård med höga träd, oansade gångar och risiga buskar, där vita bär långt in på vintern sutto kvar på kvistarna. Men här och var, liksom på måfå utkastade, lågo fragment av gips: masker, kapital, en hand eller en arm, ibland en



Fröken Mathilda Hall.

Författarinnan Gurli Hertzman-Éricson är göteborgska, numera bosatt i Stockholm, och hon manar här fram en vacker bild av det gamla Göteborg.

torso, och gångarna voro ofta vitputrade som av snö. Längre bort låg boningshuset, och fast jag visste att det var gipsmakare Junghänel's bostad och verkstad, så förblev det för mig sagans förtrollade slott, varifrån maskerna och gipsänglarna slungats ut som förskjutna barn till död och förintelse. Där lågo de nu bland multnade löv och trasiga snörester, utan att gipsmakaren med det röda Barbarossakägget ägnade dem en tanke. Nästan lika vita som gipsmakaren voro hans tvenne små döttrar, vilka sedesamt gingo på gångbanan medan jag kanade i rännstenen. Jag minns att de hade kornblå bandrosetter i de långa flätorna och ett förnumstigt uttryck i sina små bleka ansikten, men jag tilltalade dem aldrig. De hörde ihop med det förtrollade slottet och all den mystik som utgick därifrån.

Hade man inte haft så mycket att titta på och fundera över, så skulle vägen upp till skolhuset på Carl Gustafsgatan icke tagit många minuter, men man kom alltid med andan i halsen och när man hunnit den första trappavsatsen ljöd vaktmästar Rönus ringning som en domedagsbasun i öronen. Ville det sig väl, hann man att slinka in genom dörrarna till bönsalen innan de stängdes och stämma in i »Vår Gud är oss en väldig borg.» När orgelackorden tystnat, steg fröken Mathilda Hall upp i katedern, och sådan jag som barn såg henne mot den gråblå väggen med dess vackra tänkespråk i guld, skall jag alltid minnas henne. Ett fint skuret ansikte med aristokratiska drag, vilkas skärpa mildrades av de vita kanonlockarna, som gävo ansiktet dess kvinnliga och gammaldags betoning.

Barnet, liksom den vuxne, tar intryck av personligheten, varhelst man möter den i livet, och det var Mathilda Halls personlighet som satte sin prägel på den skola hon grundade. Hon var en sträng och omutlig domare. »Nu kommer fröken Mathilda», kunde det gå som ett sus genom korridorerna, och de fnittrande glömde med ens sin skrattlust, de hållningslösa stramade

upp sig, och de skuldmedvetna försökte se oskyldiga ut. Men vad hjälpte det inför en blick som pejlade hjärtan och njurar.

Ibland såg man henne gå genom korridorerna med sin lätta, graciösa gång, klädd i en grön reformdräkt, som vackert slöt sig kring den lilla sirliga gestalten. Pekfingret vilade mot hennes läppar, och ögonen voro försjunkna i en värld, om vilken vi ingenting visste, men dock ägde en glimtande aning som manade till tystnad och andakt. Då var hon en annan fröken Mathilda än den som i biblioteket höll råfst med okynniga ungar. Många darrade inför dessa uppgörelser, men det fanns något så omutligt rättvist hos denna lilla rakryggade kvinna, och så hade man barnets instinktiva förståelse för att hon ville en väl. Därför ägde hon också förmågan att framlocka det bästa hos dem som kommo under hennes inflytande. Hennes korta andaktsstunder under morgonbönen, då hon läste några verser ur bibeln och sedan tillämpade dem på vårt dagliga liv, kvarlämnade ett oförglömligt intryck. De måste ha utgjort små pärlor av psykologisk insikt, ty barnets tankar som oroligt fladdrade hit och dit, funno en hållpunkt och ett fäste. Man kände sig ställd inför det heroiska i tillvaron och man kände sig fylld av goda föresatser.

Mathilda Hall, som tillhörde den gamla Göteborgssläkten med samma namn, var en djupt religiös personlighet, på samma gång som hon var en stor pedagog. Hon kunde sluta sig inne i en värld av meditation och isolering, men det fanns också en annan sida av hennes väsen, den som kärleksfullt, men utan pjunkig sentimentalitet ville stödja de unga plantorna och beskära vildskotten. Ty det var som en andens trädgårdsmästare Mathilda Hall hade sin största betydelse. Hon förstod vad som krävdes för att ge själen näring.

När jag tänker på det gamla Göteborg med dess merkantila traditioner och dess gamla köpmansadel, med dess många sega och obrutna viljor, som hämtat sin styrka ur Bohusläns karga jord, och med dess schartauanska prästers bistra förkunnelse, då står Mathilda Hall för mig som representanten för det bästa och mest förfinade i den gamla kulturmiljö som Göteborg utgjorde vid tiden före sekelskiftet. Tiden har gått hårdhänt fram, både över staden och dess gamla släkter. Många av dem, vilka genom upprätthållandet av gamla traditioner och gammaldags heder skänkte staden anseende och karaktär, leva nu i förskingringen, och nyinflyttade generationer ha sett dagens ljus. Tidens ångvält har rullat fram över de vackert svängda gamla broarna, och kanalerna äro igenfyllda för att ge plats åt den moderna trafikens fordringar på utrymme.

Det måste så vara. Det gamla stöpes om i nya former, icke alltid så tilltalande för öga och sinne, men nödvändiga för den nya tidens frammarsch. Man vill icke vrida hjulet baklänges, men det bereder den åldrade en sällspord glädje att likt barnet, som plockar kiselstenar i sanden och fröjdar sig åt dess glitter, plocka fram sin barndoms minnen och se dem spela i fantasiens spektrum.



# GÖTEBORGSKAN VID RATTEN

BEKANTA DAMER PÅ BILPROMENAD.



En ung dam nästan lika ofta sedd i Stockholm som i sin hemstad Göteborg är fröken Brita Månsson, dotter till disponent och fru A. Månsson, som här ses med sin lilla eleganta Marmon.



Fröken Gunnel Fagerström, dotter till grosshandlare A. Fagerström och hans maka, f. Lilja — den senare bekant för sin livaktiga ledning av "Myrorerna" och "Barnens dag" i Göteborg — tycker tydligen om frisk luft, ty hon kör en öppen Fiat.



Känd för skönhet och elegans är fru Mascha Heyman, f. Tauson, maka till grosshandlare Carl Erik Heyman. Hon kör Willys Knight.



Fru Brita Ekman, f. Ekman, maka till löjtnant Håkan Ekman, hör i dubbel måtto till den kända göteborgssläkten och har valt den svenska bilen Volvo.



Fru Else Ekman, f. Sternhagen, maka till löjtnant Claes Ekman, är yngsta frun i släkten och ses här i sin nya Delage.

(Harry Lindbohm, Göteborg, hovfoto.)

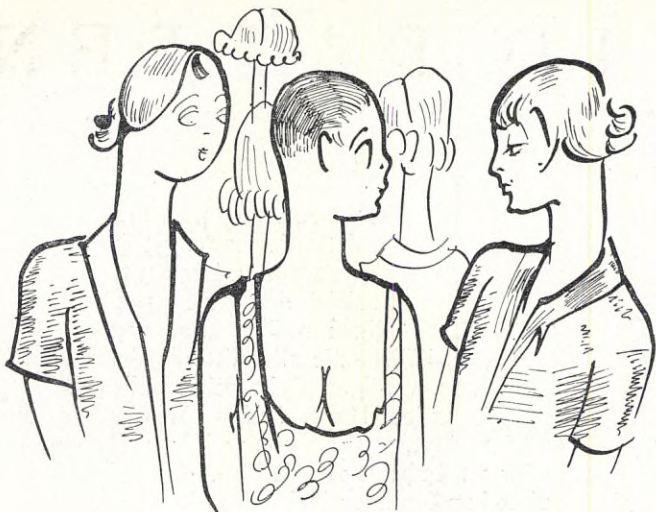
**Hälsa** genom  
Värmekudden





# FRU OCH FRÖKEN GÖTEBORG

VAD HERR STOCKHOLM SÄGER.



Håret i en artistiskt hängande truls.

VAR OCH EN, SOM HAR VARIT I Göteborg, har inte kunnat undgå att lägga märke till göteborgskan. Vad skulle Göteborg vara utan henne? Ingenting. Det vore som kärlek utan kyssar, som Stockholm utan sin vaktparad. Visserligen är staden Göteborg bekant för den glansfulla utställning, som aldrig gick ihop, men än mer populär har staden blivit genom de unga damerna.

Stockholmskan får förlåta mig, men göteborgskan är verkligen alldeles förtjusande. Har ni sett henne en vacker vårdag (om man numera kan tänka sig en sådan), när hon kommer promenerande på Avenyen därborta vid Stora Teatern? Just där har åtminstone jag sett de vackraste göteborgskorna. Har ni druckit té med henne en eftermiddag på Eggers? Har ni haft nöjet att dansa med henne på Lorensberg? Hon är alltid lika förtjusande, lika välklädd och chic, lika glad, pigg och pikant. Ja pikant är just rätta ordet på henne, ehuru detta ord annars alltid ställes i samband med en näsa från Norrköping. Men en näsa från Göteborg är trevlig den också.

Under en lång följd av år visste jag ingenting annat om göteborgskan, än att hon i det övriga Sverige kallades för fröken Ada, och att hon var tillsammans med en herre vid namn Kalle, uttalas Källe. Och att dessa två alltid promenerade i den underbara Slottsskogen, den natursköna park, där göteborgskan blir romantisk.

Sedermera har jag blivit närmare bekant med fröken Göteborg och funnit att hon har föga gemensamt med nämnda fröken Ada. Ada finns inte alls i Göteborg, åtminstone brukar man aldrig tala om henne där. Och man talar inte om fästmannen Karl heller. De äro mera hemma i Stockholm, Borås eller Borlänge.

Nej, göteborgskan är en helt annan dam. Göteborg råkar ligga ovanligt nära den stora staden London, och just detta har gjort göteborgskan till en dam, som man lägger märke till. Hon är så olik de unga damerna från Malmö, Sundsvall eller Karlstad. P. S. flickorna i Karlstad äro söta dom också.

Men med risk att få dussintals anonyma och upprörda brev från dessa orter skulle jag vilja påstå att hon har något kontinentalt över sig, något som de andra sakna. Lilla fröken Malmö har visserligen varit i Köpenhamn och gått på Nimbs och Wivel, men det räcker inte. Det ger henne bara mera tusch på ögonen och rödare läppar, för övrigt är hon ändå alltid sig lik,

en smula hemtrevligt skojfrisk, rund och rödblommig. Göteborgskan behöver inte ha varit i London, men hennes förfäder komma därifrån. Och de gjorde affärer till sjöss, och med den slags folk är det alltid något visst. Göteborgskan har fått ära ras, elegans och karaktär. I sitt uppträdande och vad angår hennes klädedräkt är hon för-

villande lik en världsdam, dock utan att slå över till extravaganser. Hon har stil. Just det ordet ger den bästa karaktäristiken av fru och fröken Göteborg.

Kvinnan saknar humor. Detta förhastade uttalande av Mark Twain, August Strindberg eller Bernhard Shaw är ofta citerat



Hon har stil.

av oss herrar. Men frågan är om det är med sanningen överensstämmande. Vem vet om herrarna ha någon humor, och vem vet vad humor är för någonting! Vad beträffar göteborgskan, så har hon absolut en god portion skämtlynne och sinne för komiska effekter. Den tacksammaste dampubliken för revyer finns i Göteborg, där t. ex. Karl-Gerhard är damernas idol. Vår bästa revyskådespelerska, Zara Backman, är själv göteborgska.

För att ytterligare få en klar uppfattning om göteborgskan frågade jag en ung stockholmska:

— Vad tycker du om flickorna i Göteborg?

— Jo, blev svaret, dom är nog trevliga, men dom skvallrar så mycket.

Hur skall detta förstås? Alla kvinnor i hela världen skvallra. Jag fortsatte min lilla intervju:

— Tycker du inte att göteborgskan är vacker då?

— Jo föralldel, men jag känner minst tre stycken, som äro kobenta. Och en som färgar håret med vätesuperoxid!

Efter detta var det ingen idé att fortsätta samtalet. Att intervjua en kvinna om en annan kvinna kan ju inte gärna ge något annat resultat. Istället övergick jag till mina egna funderingar om göteborgskan. De äro absolut trevligare. Hon dansar mycket bra, men det kanske beror på att man i Göteborg har så utmärkta dansörer. Och så träffas man mera hemma i familjerna, där tillfälle gives till övning. Göteborgskan har sålunda mera sinne för familjelivet, än hennes medsystrar i Stockholm.

Göteborgskan talar på dialekt, men det vänjer man sig vid. Hon säger aldrig några vitsar, det överlåter hon åt herrarna från Göteborg. För den, som tycker om god fisk, är hon en utmärkt liten husfru. Och så såg jag nyligen på en Lorensbergspremiär att många göteborgskor ha kvar sitt hår i en artistiskt hängande truls i nacken och att små korta guldjackor äro moderna över aftontoaletterna där nere i sjöstaden. Min fästmo kommer nu att lancera den Parisnyheten i Stockholm.

Så inte gå göteborgskorna av för hackor, inte.

KAR DE MUMMA.

Ill. G. Chatham.



Små guldjackor äro moderna i Göteborg.

**Silkestvätt — — — kallt vatten och TROLLTVÅL**



# HAR KVINNAN INTE NÅGON ÅLDER?

EN FRÅGA MED FÖRKLARINGAR

KVINNANS ÅTRÅ EFTER ATT VARA ung, hennes behov av att höra det konstaterat, alla lyckade och misslyckade försök att dölja sin ålder, hur har inte detta tema till trötthet tuggats och omtuggats? Men så länge ännu kvinnan i klädedräkt och yttre uppträdande var nog ödmjuk att manifesteras sin ålder, höll sig dock skämtet inom vissa gränser av skenhelighet, respektlöshetens sista offer åt anständigheten. Efter det hon nu gått igenom både massagekurerna och shinglingsprocessen och tar lugnt ut samma rätt av livsglädje, dans och spel som mannen, har skämtet inte mer någon hejd. Hur har inte till exempel karrikaturtecknare och skämttidningsredaktörer formligen levat på "mormodern i korta kjolar eller modern, som man inte kan skilja från hennes 17-åriga dotter! För att nu inte tala om den rakade nacken och den feta damen på krigsstigen! Ja, de borde verkligen alla vara oss så tacksamma, att de för en gångs skull höjde sina ritstift och pennor till att sjunga vårt lov så det står härliga till — just vårt: mormödrarnas, de shinglade 60-åringarnas och de 70-kilosviktiga knäkjolades!

Varför det skall vara så mycket löjligare för en kvinna att leva och njuta av livet ännu vid mogen ålder än för en man, är oerhört svårt att begripa. Det är en fördom som kan liknas vid dem man förr i världen hade, att kvinnan skulle dölja att hon hade både armar och ben. Jag läste häromdagen i en ung mans dagbok från 1700-talet, där han beskriver ett äventyr de hade vid en landstigning i Dover, och vilket slutade med att alla passagerare måste bäras i land. Vitt och brett talar han om hur genant det var för den enda damen i sällskapet. "Hon var förtvivlad, när matrosen tog henne i famn", skriver han, "men lyckligtvis var det kväll och ingen såg henne utom jag. Jag försökte även att lugna henne och sade till henne!: "Madame, ni behöver inte alls vara ängslig, *det är ingen mer än jag som ser edra ben*". De andra gingo nämligen framför henne", tillägger han. Tjugu år senare läser jag i ett brev beskrivet om en dam, som uppträdde på en offentlig bal i Wien: "Hon hade oblygheten att uppträda i bara armar ända till axeln." Men vi behöva inte gå så långt tillbaka. Jag minns första året jag var student hur min pappa var indignerad över att jag, när vi voro på en badort tillsammans, bar en blus som han kallade "genomskinlig". Nu var det inte så mycket bevänt med genomskinligheten, ty den var av cremefärgat yllemusslin med mörkgröna blommor, hade långa ärmar, ordentligt fastknäppta med breda manschetter kantade med mörkgröna ganser, eller vad det nu hette.

Dock, måhända är denna uppfattning liksom så många andra alltför tanklöst lagd åt sidan bara med att stämpla den som en fördom. Utan tveivel sitter det hela djupare.

Då är en annan förklaring nära till hands. Man resonnerar som så: Kvinnan är till för att behaga mannen, för att blomma skönt till hans glädje. När hon hunnit sitt första bekymmer och sin första rynka, behagar hon inte mera. Därför är hennes liv efter denna tid mer eller mindre bortkastat och i alla händelser löjligt såsom ju allt är som icke tjänar sitt ändamål: en klocka som inte går, en pennformerare som är avslöad, en elektrisk lampa, som man inte får någon låga i.

Men detta är mycket oriktigt resonnerat. Vi skola nu inte här undersöka kvinnans uppgift i livet, och hennes möjligheter att fylla denna

Av

*Alma Söderhjelm*

*Har kvinnan inte någon ålder? Denna överraskande fråga gör professor Alma Söderhjelm i detta roande kåseri. Och vi alla, som ha tyckt att ingenting ventileras just mer än kvinnans ålder! Nå, det är nog sant och därför har förf. stannat vid ämnet.*

sin rätt komplicerade uppgift vid olika åldrar. Vi skola i stället taga på problemet från en annan kant, och undersöka, huruvida kvinnan överhuvudtaget har någon ålder. Vore det måhända tänkbart, att allt hennes försök genom generationer att som det brukar heta, "dölja" sin ålder, inte bottnade enbart i ytlighet och fåfänga utan låg djupare, i hennes väsensart?

Det finns ett slags notiser, som alltid beröra den som skriver dessa rader synnerligen osympatiskt, och det är födelsedagsnotiser för bekanta och i samhället verkande kvinnor. Vi läsa i de dagliga tidningarna: "Eskil Jonsson, läkare, 50 år i morgon" och strax efter "Hilma Eriksson, läkare, födelsedag i morgon." Vad är detta för jolmigheter? Är kvinnor, som äro upptagna i alla statskalendrar och affärs- eller universitetsmatriklar, rädda för att säga hur gamla de äro. Det är fånigt. Och ändå — måhända även denna sed, som tycks så dum, har sin mening, och bara är ett omedvetet och oeftertänt belägg på satsen om kvinnas ålderslöshet.

Har kvinnan då faktiskt, djupare sett, ingen ålder?

En sak, som slår en med stor häpnad, när man begynner att fästa sig vid den, är huru mycket mer mannen, trots allt, markerar sin ålder än kvinnan. Och här ligger det ju inte alls i kläderna eller det yttre uppträdandet! Herrmodet fastställer och har säkerligen aldrig fastställt någon skillnad i klädedräkt för 17-åringar och 70-åringar! De båda åldrarna har samma snitt på den mörkblå kavajen och den ljusblå sommarkostymen, de bära den vita byxan med samma självklara rätt och smokeningen är för dem båda ungefär det koketta förnyingsplagget som den knäkorta kjolen är för kvinnan. Det skulle tyckas oss mer än löjligt, om man av ett slags snitt på smokeningen och fracken eller av något annat kunde utläsa hans ungefärliga ålder: Jaså, han bär mörk kavaj och lång slips han är således redan fyrtio år eller däromkring!

Mannen behöver emellertid inte någon yttre åldersbeteckning, ty han markerar sin ålder själv. Detta beror naturligtvis på olika orsaker, men mest kanske på att sven-

## Vem vill fara på Medelhavet?

*Idun anordnar en sällsapsresa*

Den, som gärna vill resa till de berömda länderna kring Medelhavet, men drar sig för att resa ensam bör uppmärksamma Iduns inbjudan till sällsapsresa, som offentliggöres i nästa n:r. Resan omfattar Medelhavskryssning med atlantångaren Lützow med besök i Italien, Konstantinopel, Grekland, Palestina och Egypten under mars månad 1929. Priset med resor och vivre är kr. 1.485 i första klass och kr. 1.290 med vissa ressträckor i tredje klass. I Iduns nästa n:r meddelas detaljerad plan för resan.

ska män ha en bestämd fastställd mentalitet vid olika åldrar, liksom åsikter, vanor, smak etc. Allt detta formar sig till en andligen fast struktur, som utan hänsyn trycker sin prägel eller "tillskär" den yttre typen. En ung svensk är vanligen radikal eller liberal, entusiast, musikälskande eller litterärt intresserad. Han har vanligen flykt och idealism. Men det räcker inte länge. Sedan börjar han syssla med juridik, medicin eller affärer, får pengar eller ett ämbete, och det är fabulöst hur komplett han kommer ifrån sin musik, sin litteratur, sin idealism! Den medicinska disciplinen är den, som längst håller ut med idealismen, så egendomligt det än låter. Men, kära ni, detta allt återspeglas i folks yttre! Det syns på utanskriften, om en person har ett hjärta eller ej, om han spelar violin och skriver vers. Ni tror det inte, men det är sant. Det syns isynnerhet i högsta grad på utanskriften, om en människa älskar god mat och pengar eller om den föredrar en alpvandring eller ett hockeyparti! Det syns ju till och med på utanskriften huru mycket av flytande föda ni förtär, så otroligt det än låter.

Kvinnan markerar inte på samma sätt sin ålder, därför att hon inte har några bestämda åsikter, någon så utpräglad smak, för att hon inte i ungdomen dyrkar en gud, i mannaåldern en annan. Därför blir det ingen bestämd åldersgräns på henne. Hon börjar inte plötsligt vid 40 års-åldern att slå sig ned i ro, dricka punsch eller äta ostron som ett slags outhärlig hobby, och slutar inte plötsligt att spela piano. Allra minst blir hon konservativ, så snart hon får pengar och en plats. Hon är alltid åsiktslös, indifferent inför livets njutningar. Det enda som intresserar henne är kärleken, och det enda, som bildar hennes stora och oförlåtliga ytlighet, det är hennes intresse för kläder livet igenom. Men måhända sammanhänger det också med ålderslösheten.

När jag säger, att kvinnan är åsiktslös och utan utpräglad smak, så menar jag naturligtvis inte, att hennes åsikter ej vore lika pålitliga som mannens, och att hon ej skulle veta vad hon tycker är vackert eller fult. Men dels är hennes åsikter alltid förvärvade, dels äro de henne icke så outhärliga som mannens. Intet är henne outhärligt: varken hennes hobby eller hennes intressen, intet av detta bildar någon integrerande del av hennes väsen som det bildar av mannens, hennes enda integrerande del är hennes hjärta. Tag bort från kvinnan hennes åsikter och hennes intressen, och hon förblir densamma. Tag bort av mannen hans kaviar, hans grogg, hans tennisracket eller båtrodern och lämna honom att vara sig själv och reda sig på sitt hjärta! Han skall inte bara göra en löjlig figur, utan känna sig ganska ledlös och lemlästad.

Åldrandet är för kvinnan säkerligen vida mer individuellt än för mannen. Har hon haft sorger och bekymmer, markeras dessa i hennes ansikte, har hon levat ett osunt liv, lyser det ur hennes drag. Har hon å andra sidan vinnlagt sig om en sober och hygienisk livsföring, och har hon därtill haft någorlunda goda dagar, så kan hon bibehålla sig ung huru länge som helst.

Den moderna mormodern som liknar förvillande både sin egen dotter och dotterdotter, är kanske inte alls någon löjlig företeelse. Hennes yttre bara har äntligen kommit i något slags nära kontakt och harmoni med hennes inre och ålderslösa väsen.



# TVÅ RESANDE DAMER

GENOM INDIEN I ANNA BOBERGS FÖLJE OCH TILL  
EGYPTEN MED ELSBETH FUNCH



Kronprinsparet i indisk hedersutsmyckning.

DET FINNS SÅ MÅNGA ANLEDNINGAR att resa.

Somliga ge sig av för att de ha tråkigt hemma och tro att glädjen är tillfinnandes var som helst utom där bopålar-na slagits ner. Andra drivs av äventyrlust och längtan att se något nytt, den s. k. horisontfebern griper dem och synranden, som evigt förflyttar sig, är för dem målet. De äro orons barn, marken bränner under deras fötter och blodet sjuder vid klangen av främmande namn. Andra åter resa för att inhämta kunskap om främmande länder och folk, för att vidga sin syn på tillvaron. Några få slutligen resa helt enkelt för att se, inte med Baedeckers eller beskäftiga medmänniskors ögon utan med sina egna mer eller mindre mottagliga synorgan, vilka konstnärligt omsätta bilderna i ett sensitivt medvetande. De springa inte omkring med handboken uppslagen och pricka för dess märkvärdigheter allt efter som dessa avverkas, de säga inte som papegojor: »O, så förtjusande», bara för att bruket så fordrar utan söka själva rätt på det, som slår an och vinner genklang i deras inre. De kunna finna storheten i vardagslivets trivialaste småsaker, de förstå att en landsvägsstrykare, en tiggare, en stojande människohop och en juvelprydd sagofurste i grund och botten äro ett och samma: skiftande uttryck för livets evigt växlande pantomim. En gata, ett stånd, en lerkoja eller ett palats ha för dem samma tjusning. Ty de se och uppleva äventyret varhelst de gå, de äro obesmittade av fördomar, de ge sig stundens hänyrckning i våld och strunta blankt i om andra människor följa deras tankegång eller erfara helt olika sensationer. De njuta av form och färg med sällsynt intensitet, och fröjdas som barn åt händelsernas brokiga virrvarr. De tillhöra de äkta konstnärernas fåtaliga släkte — deras, som ha en brinnande själ och ett receptivt hjärta. Anna Boberg är en av dem.

Man kan närma sig Indien på olika sätt: med vördnad och undran inför mystiken

i religion och sagor, med en förutfattad mening om att allt infött är bosch och att det bara är det brittiska, som duger. Eller tvärt om. Anna Boberg har helt enkelt farit dit med ett glupskt begär att se så mycket som möjligt, att frossa i sol och färggranna saris, att till sista droppen krama musten av det Indien, som till äventyrs skulle komma i hennes väg. Friskt, lagom respektlöst samt välgörande okonventionellt. Sin bästa bundsförvant har hon haft i ett par skarpt upptränade konstnärögon samt ett ytterligt livligt ingenium. Resultatet har blivit en fängslande bok benämnd: »Genom Indien i kronprinsparets följe». (Norstedt & Söner.)

Namnet säger en hel del. Som medlem av »The Swedish Royal Camp» fick hon nämligen tillfälle att se en mängd saker, som för vanliga dödliga förbli hemligheter. Stängda tempeldörrar öppnades bakom vilka grinande avgudabilder skymtade, religiösa ceremonier och danser uppfördes till de höga resenärernas ära, furstarna ställde sina slott, tjänare och elefanter till förfogande varjämte ur hemliga gömmen, dit varken sol eller måne lya, upphämtades en liten bråkdel av de skatter, för vilka Indien varit berömt ända sedan urminnes tid. Pärlor och ädelstenar av alla slag rinna genom besökarnes händer, guld och silversmycken blänka, mator värda ett kungarike rullas ut medan läckra Kaschmirschalar, tribut till rajaher sedan 1700-talet och av en tillfällighet hittade på vinden i obrutna originalförpackningar, locka med underbara färger, brokiga mönster och silkesmjuka veck.

Här är båtfärden utför Ganges med röken från de många bålen på Benares trappor stigande lodrätt upp mot en tropiskt molnfri himmel — ett litet mästerstycke av berättarkonst. Här är mottagning av engelska och indiska celebriteter. Nu rider sällskapet på fantastiskt utstyrda elefanter och i ädelstenssmyckade howdaher till gravar och helgedomar, nu susa de i snabbare fast mindre pittoreska fortskaffningsmedel, bilar, över öknar och genom djungel. Här är Stormoguls marmorskimrande palats och här är pärlan av all österländsk byggnadskonst: Taj Mahals luftiga resning över Arjmand Banus stoft. Här är också tibetanska djävulsdanser i Darjeeling, strålande soluppgångar, larmande processioner i Jaipur och snabbporträtt av potentater och präster, bajadärer och tiggare. Allt gjort med samma blick för det pittoreska, det väsentliga.

När man läser brottstycken ur det officiella programmet häpnar man över vad som medhunnits på den korta tiden och anar, att det rent fysiskt sett också måste ha varit ett kraftprov. Ändå är författarinnan bäst när hon får slå sig lös på egen hand och ej känner sig bunden av den reconnaissance de l'estomac, som givetvis måste finnas när man färdas i så

Av

*Crews*

förnämt sällskap. Kapitlet om hur hon tillsammans med sin make tillbragte de första veckorna på Ceylon, i Madura och Trichinopoly hör till det bästa av vad

som skrivits om indiskt folkliv. Här hanterar författarinnan pennan med samma säkerhet som penseln uppe bland Lofotens öar. På staffliet spänner hon papper i stället för duk och målar med ord, djärvt och säkert. Det är bredd och djup, schvung och saftig kolorit över bilderna. Sedan Egron Lundgrens dagar ha de ej återgivits på svenskt språk med större artisteri.

»Genom Indien» är en reseskildring, starkt präglad av sin författarinnas personlighet. Det är varken Ramayanas, Kiplings, Tagores eller Ghandis land som rullas upp utan ett bobergskt impressionistiskt, sett genom ett par pigga målarögon. Det sprakar av färg, lustiga episoder, fyndiga vändningar och träffande iakttagelser. Stilen är alltigenom vårdad, här och där måhända överdrivet rik på ord och utropstecken. På köpet får man lagom många historiska data för att bilda nödvändig bakgrund till ruinernas värld. Illustrationerna, tagna av kronprinsen, förstärka det goda helhetsintrycket.

Det är inte sagt att man reservationslöst anammar författarinnans beundran för t. ex. all indisk arkitektur vilkens skönhet, åtminstone i anmälares tycke, stundom kan vara rätt så diskutabel — bryt ut den ur sin miljö, vad återstår? Men om smaken skall ej trätas. Huvudsaken är att man rycks med av skildringen och verkligen får en visserligen ytlig men dock livslevande bild av detta vidunderliga land där nöd och elände, paltor och lump, damm och smuts trängas om platsen med lyx och ädelstenar, palats och paradisträdgårdar, hednatempel och uråldriga sedvänjor, konst, kultur, förfall och förgängelse. En liten skärva av Indien sådant det brutits genom ett konstnärstemperament.

En annan bok, värd uppmärksamhet, är Elsbeth Funchs »Reskamrater». (Wahlström & Widstrand.) Författarinnan saknar det bobergiska gnistrande humöret men äger i gengäld den lugna, dämpade tonen som inger sakligt förtroende.

En gång i världen var ju Egypten reseskildringarnas förlovade land. Varje sysslolös miss med lagom fingerfärdighet i brevskrivning, lagom mycket romantik i blodet och ett lagom kvantum ytlig kunskap om mumier, Sfinxens gåta och antimalariapiller ansåg sig böra öka samlingen av egyptiska smakbitar, serverade på delikat rispapper och bundna i det vanliga matta klotbandet. Vanligtvis var bildmaterialet förträffligt — det finns få länder i världen där ljuset är lämpligare för en amatörkameran objektiv — och om innehållet bara varit hälften så bra som kameraskotten hade allt varit gott och väl.

(Forts. sid. 1255.)

Krantz

**KEMTVÄTTA HOS**

Kem. tvätt och färgning  
blir alltid förstklassigt utförd.



**LUNDBY**  
KUNGL. HOVLEV.  
Skönfärgeri & Kem.  
Tvättanstalt, Göteborg





Sedan Iduns senaste följetong är slut och den nya av Gustaf Ullman först tar sin början i n:r 1 år 1929 kommer Idun att i de mellanliggande numren kompensera sina läsare med en fylligare novellavdelning. Början göres med Gertrud Liljas novell "Ett undervattensgrund", ett fullödigt prov på den uppburna författarinnans novellkonst.

— HUR VAR DET? JAG FICK JU femtiokronan?

Det blev en tystnad, som räckte kanske en sekund, men dock en tystnad.

— Visst fick du den!

— Förlåt, men jag är lite virrig efter all brådskan till helgen...

När vännen gått, tog den andre upp sin plånbok och öppnade den: där fanns flera stycken femtiokronosedlar. Full av blygsel över sin misstänksamhet slog han förargad igen plånboken. En stund senare stängde han kontoret och begav sig på hemväg.

Vädret var utomordentligt, det skulle bli en härlig jul. Han var trött och gladde sig åt de många helgdagarna, han njöt redan försmaken av deras trevnad. Lisa och han skulle ha det skönt, ensamma eller samman med vännerna; de skulle promenera medan barnen åkte sparkstötting och skidor, eller de skulle sitta hemma och läsa trevliga böcker och tidningar, under det barnen lekte — helst stillsamt! — med sina julklappar...

Under alla hans angenäma funderingar molade dock inom honom ett obehag, vagt och konturlöst men oöverkomligt. Till slut måste han ta itu med det, föra det ur det halvmåedvetnas töcken upp i medvetandets dagsljus. Det befanns vara femtiokronan. Det vill säga, inte själva femtiokronan, den betydde lyckligtvis inte så mycket för honom, utan misstanken.

Han rekonstruerade hela händelseförloppet i minnet. Larsson, vännen, hade passerat hans kontor, funnit det upplyst, fastän efter stängningsdags, och därav slutit sig till, att han var ensam inne, och passat på tillfället att gå in och betala ett ficklån på fyrtiofem kronor.

Vännen hade lämnat en femtiokrona och skulle alltså ha fem kronor tillbaka. Han hade ej funnit någon femma i sin plånbok, men till slut hittat fem kronor i silver bland växelpengarna. Vännen i sin tur hade åter tagit fram sin plånbok för att se efter om han möjligen hade jämna pengar. Det var när han funnit de fem kronorna och räckt vännen dem, han samtidigt frågat: Hur var det? Jag fick ju femtiokronan? Hade vännen spontant och utan en sekunds tvekan svarat ja, skulle historien ha varit ur världen. Nu... Det var vännens tystnad, som väckt hans misstanke...

Plötsligt, mitt på gatan, tog han av sig hatten och strök sig över pannan: var han galen? Led han av tvångsföreställningar? Misstrodde han sin vän, som han känt sen barnsben och litade på som på sig själv? Han måste ta itu med saken på allvar och söka vinna klarhet. Han ägde en viss förmåga att genom sitt synsinne rekonstruera ett händelseförlopp. När han till exempel förlagt en sak, brukade han genom intensiv eftertanke kunna följa sina egna rörelser ända fram till platsen för det förlagda föremålet. Nu följde han sig och femtiokronan. Vännen tog den upp ur sin plånbok och lade den på pulpeten. Han själv tog fram sin plånbok, sökte förgäves efter en femma och övergick till växelpengarna. Under tiden hade vännen avvaktande tagit sedeln i handen och slutligen ånyo tagit upp sin plånbok för att söka efter jämna pengar. När han själv funnit de fem kronorna i silver, stod vännen ännu med plånboken i handen — men femtiokronan? Vännen måste ha tagit den tillbaka av misstag; i kväll, i morgon, någon av de närmaste dagarna skulle han upptäcka det och komma tillbaka med den.

Lugnad gick han vidare. Obehaget var utrett och bragt ur världen efter nära nog psykiatrisk metod.

Julen hade kommit och gått, likaså nyåret och det var åter vardag. Under helgen hade de båda familjerna umgåtts livligt som vanligt. Men någon femtiokrona hade ej hörts av.

Bergsten kunde ibland glömma hela episoden, men oväntat, mitt under ett muntert samtal, kunde femtiokronan sticka upp som en osynlig mur emellan honom och vännen och med ens göra denne till en främling. I sådana ögonblick kunde han fixera vännen i hemlighet: låg det inte något dolskt och lömskt över hans ansikte? Hade han inte i själva verket förbrytarfysionomi? I hans ögon låg en skygghet, som han aldrig förut märkt... I nästa sekund greps han av ångest inför sina egna tankar. — Gud i himlen! Kunde han misstro denne vän, så kunde han inte längre tro på sin hustru, på sina barn eller på sig själv... Och han viftade bort hela saken som en irriterande fluga — men en envis, som evigt kom igen.

Ibland, på tu man hand med vännen, var

han frestad att bekänna sin misstanke för honom och be honom om förlåtelse för den. Ibland åter greps han av djup bitterhet: om vännen ändå tagit pengarna för någon annan, någon, som blott lidit en materiell skada och ej en psykisk! Misstanken förgiftade hans själ, kom honom att tvivla på Gud och människor. För att befria sig från det hela, sökte han ge vännen tillfällen att förklara sig. En vacker, stjärnklar kväll, när de tagit en promenad tillsammans långt utanför staden, sökte han efter en passande inledning för ämnet.

— Jag har alltid trott alla om gott, sade han slutligen, men å andra sidan skulle jag kunna vara i stånd att misstro mina allra närmaste för brottslighet, överhuvudtaget måste man nog lämna ett litet rum öppet för tvivel på själve Gud Fader... Se bara på alla "hedersmäns" förskingringar! Hur nära man känner en människa, vet man i själva verket ingenting om hennes innersta anlag för gott och ont, anlag, som hon inte alltid själv lär känna, därför att livet forskonar henne från de kritiska tillfällena... Han såg upp på vännen.

Denne gick tyst. Men hans ansikte var blekt och hans läppar hårt sammanpressade.

— Jag lider själv rätt mycket av misstänksamhet, sade han till slut, men jag tror, att inget lidande kan jämföras med det, att själv vara föremål för misstankar.

### Iduns julnummer

medföljer nästa n:r av Idun till ärade prenumeranter. I det med omslag av Einar Nermand för sedda och förnämligt utstyrda numret märkas bidrag av våra främsta författare, såsom Prins Wilhelm, Selma Lagerlöf, Marika Stjernstedt, Anna Branting, Berit Spong, Bo Bergman, Ernst Didring, Carl G. Laurin m. fl. Vidare ges en intressant skildring i enquête av forna tiders flickskola och av de senaste forskningsresultaten i Vadstena. Köp Iduns julnummer och Ni får en värdefull och roande lektyr för julen. Pris kr. 1:50.



Begär alltid **Kobbs Thé** och godtag ej något annat om Ni sätter värde på en hälsosam och aromrik dryck.

KONTROLLANT: DOKTOR J. E. ALÉN



# UNDERVATTENSGRUND

AV GERTRUD LILJA

Från den dagen undvek Bergsten sorgfälligt ämnet misstänksamhet. Men tvivlet satte märken i hans själ, märken, som blevo allt djupare och smärtsammare i stället för att läkas av tiden. Han höll av vännen. Han ville inte förlora honom, men en vänskap utan förtroende var värdelös. Förtroeligheten emellan dem var slut. De tego i varandras sällskap och undveko så mycket som möjligt att träffas. Endast för familjernas och det övriga umgängets skulle sökte man bevara skenet, då man ej kunde förebära en giltig anledning för en separation. Det gick så långt, att Bergsten började önska, att vännen ville flytta från staden eller att han själv kunde få lämna den. Dessa slitningar mellan bitterhet och ångerfullhet gentemot vännen började ta på hans nervsystem.

Julafton året därpå låg ett rekommenderat brev med Larssons stil bland den övriga julposten. Bergsten blev så upprörd, när han fick se brevet, att färgen vek från hans ansikte, men han lyckades behärska sig.

— Ett affärsbrev tycks ha listat sig in bland julposten, sade han och stoppade det likgiltigt i fickan. Vid första tillfälle smög han sig in på sitt rum och reglade dörren.

En femtiokrona och en femkrona lågo invecklade i brevet.

Bergsten såg på pengarna, gripen av ett nästan fysiskt illamående — han visste nu, att han innerst trott på vännen och tvivlat på sitt eget minne. Nu låg femtiokronan, beviset, där?

Han började läsa brevet.

"Härmed sänder jag fyrtiofem kronor plus den femma jag fick 'tillbaka' samt ett års ränta", började brevet helt affärsmässigt.

"Det kostar på min högfärd att ge dig en förklaring", fortsatte brevet, "men jag är skyldig dig den.

Du minns säkert lika väl som jag episoden på ditt kontor för ett år sedan? Säkert har du lika många gånger som jag återupprepat den i minnet.

Alltså: du frågade — Jag fick ju femtiokronan? Naturligtvis hade du fått den, men något i din blick uttryckte fråga och tvivel, vilket kom mig att dröja med svaret. Då

levde jag nämligen ännu i den goda tron, att du verkligen fått den. När jag kom hem, fann jag den i min plånbok. Min första och naturligtvis riktiga instinkt var att ögonblickligen söka upp dig. Då såg jag för min inre syn dina ögon med deras uttryck av tvivel — och hela min varelse reagerade mot att vända tillbaka, ty jag kunde inte härda ut föreställningen att du skulle misstänka mig för att medvetet ha tagit sedeln tillbaka och sedan ångrat mig. Jag visste, att du inte håller alltför sträng kontroll över ficklån och alltså ej skulle sakna femtiokronan. Jag tänkte: hela historien är ur tiden om jag tiger; talar jag, skall jag aldrig kunna befria mig från hans misstanke. Pengarna trodde jag att jag på ett eller annat sätt, till exempel genom att låna på nytt och vid återbetalningen uppge summan femtio kronor högre än den verkliga, kunna lämna tillbaka.

Vi träffades — och jag begrep, att jag hoppat i galen tunna: *du misstänkte mig!* Nu var alltsammans ohjälpligt.

I min tidiga ungdom hände mig något, som kanske i någon mån kan förklara och rättfärdiga mitt beteende. Du var på en utlandsresa, när det hände, och saken var alltför pinsam för mig för att jag skulle kunna vidröra den ens inför dig.

I en butik blev jag anhållen, misstänkt för stöld. Uppfylld av en stor och naiv förvåning fördes jag till polisstationen; polisen ledde mig på öppen gata i armen, fast jag ej gjorde minsta tecken till motstånd. Jag underkastades förhör, fick redogöra för mina hederliga föräldrars föregående och för mitt eget — kort sagt, under två timmar behandlades jag som tjuv. Efter två tim-

mar anlände den bestulne. Han erkände viligt att han aldrig i sitt liv sett skymten av mig och att det var en helt annan individ, som stulit hans plånbok. Och jag fick gå, efter en mycket knapphändig ursäkt av höga vederbörande.

Jag var ung och känslig och greps från den stunden av panisk skräck för att bli oskyldigt misstänkt. Jag längtade efter en vän, en människa, som *trodde* på mig, som trodde på mig trots sunt förnuft och sina ögons vittnesbörd. En sådan tro sitter i hjärtat, inte i hjärnan, det är en sådan tro hos en enda människa, som försonar den oskyldigt dödsdömd med mänskligheten och låter honom gå till schavotten med lyftad panna. Hos dig hade jag hoppats på en sådan tro. Min tro på dig är sådan.

Jag har ingenting att tillägga annat än en bön om ursäkt, att jag så länge undanhållit dig dina pengar. Men för varje dag blev det mig omöjligare att återlämna dem — tills måttet rågades så pass, att jag föredrar en brytning framför detta halva förhållande, som blivit oss båda till en plåga. Jag begär nämligen inte, att du en sekund skall sätta tro till denna historia.

Din medvandrare till evigheten."

Brevet hade ingen annan underskrift.

Bergsten lät brevet sjunka. Han satt en stund orörlig. Så grep han efter penna och papper och började skriva, och hans händer darrade av iver.

"Mitt hjärta har skänkt dig den tro, du begär — men samtidigt har mitt förnuft tvivlat. Kan du godta denna förklaring?"

Förlåt mig — i julens namn: Frid på jorden och till människorna en god vilja!"

## Julklappsbekymrens tid

är här, men era bekymmer bli lättade i nästan av Idun, där många trevliga och fyndiga förslag till julklappar presenteras och där redaktionen gör en rundvandring i julmarknaden inhämtande goda råd för julens firande.



Han började läsa brevet.

(Ill. Stella Falkner.)



**CAP Pompom**  
den finsmakande chokladen  
för Alla

i röda och blå förpackningar à 25, 50 ö 100 öre.





# IDUNS PORTRÄTTGALLERI



**CECILIA BEXELL.**  
F. Wennström, Varberg. Änka efter godsägaren E. G. D. A. Bexell.  
85 år den 11 december.



**AUGUSTA HJELM.**  
F. von Koch, Stockholm. Maka till f. d. kontraktsprosten Fredrik Hjelm.  
80 år den 10 december.



**EMILIE d'AILLY.**  
F. Uggla, Äppelvikén. Änka efter byråchefen Adolf d'Ailly.  
75 år den 9 december.



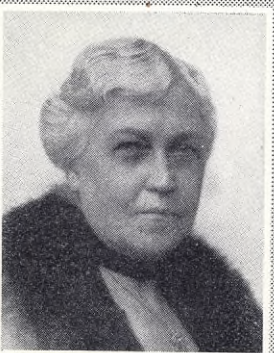
**OTTILIA EGNELL.**  
F. Weslien, Rafnäs, Norrköping. Maka till godsägaren Claës Egnell.  
75 år den 11 december.



**SIGRID LUGNER.**  
F. Ingelotz, Uddevalla. Änka efter musikdirektören August Lugner.  
75 år den 11 december.



**MARIA HOLMÉR.**  
F. Ahlberg, Södra Vi. Änka efter komministern Carl J. Holmér, Södra Vi, Djursdala.  
75 år den 12 december.



**AXELINE VIRGIN.**  
F. Anderson, Stockholm. Änka efter översten och chefen för Vaxholms kustartilleriregemente Karl Virgin.  
70 år den 11 december.



**AMÉLIE von PLOMGREN.**  
Fröken, Stockholm. Dotter till majoren Pontus von Plomgren och hans maka, född Tornérhielm.  
70 år den 13 december.



**LUCINA SÖDERBERG.**  
F. Carlén, Haverövalen. Änka efter kyrkoherden i Haverö P. Johan Söderberg.  
65 år den 12 december.



**NANNA BJÖRKMAN.**  
F. Almquist, Årdala. Maka till kyrkoherden i Årdala och Forssa, prosten J. A. Björkman.  
65 år den 13 december.



**ANNA AHLBERG.**  
Fröken, Lidköping. Föreståndarinna för Tysta skolan sedan 1895.  
60 år den 11 december.



**ESTHER RYDEMAN.**  
F. Norlin, Mörby, Stocksund. Änka efter komministern M. W. Rydeman, Bondstorp.  
60 år den 12 december.



**EVA TIMM.**  
F. Mellgren, Kunla, Tärna. Maka till t. f. kyrkoherden Uno Timm.  
55 år den 9 december.



**MARIA ÖSTLIN.**  
Fru, Stäket. Maka till ingenjören Olof Östlin, Stäket.  
55 år den 10 december.



**ADÈLE NYBERG.**  
F. Johanson, Vimmerby. Maka till komministern A. Emil Nyberg.  
55 år den 11 december.



**GERTRUD MÖLLER.**  
Fröken, Stockholm. Gymnasstikdirektör. Dotter till universitetsbokhandlaren Hj. Möller, Lund.  
50 år den 9 december.



**SIGNE RISE.**  
F. Danckwardt, Skara. Maka till stadsläkaren i Skara d:r Karl V. Rise.  
50 år den 11 december.



**ANNA BJURSTRÖM.**  
F. Hallbäck, Ystad. Maka till v. konsul Einar Bjurström, Ystad.  
50 år den 13 december.



**AUGUSTA TILLBERG.**  
F. Fock, Stockholm. Maka till majoren vid Svea Livgarde F. Henrik Tillberg.  
50 år den 13 december.



**ESTER WANGE.**  
F. Elmquist, Lidköping. Maka till apotekaren Isac Wange, Lidköping.  
50 år den 13 december.

## Rumford Hastbullar.

50 gr. strösocker	1½ dcl. mjölk
1 ägg	270 gr. vetemjöl
50 gr. smör	3 tsk. Rumford bakpulver.
5 st. kardemummor	

Beredning: Sockret och ägget vispas tillsammans, smöret röres, kardemumman stötes fint och tillsättes jämte mjölken och det med mjölet siktade Rumford bakpulvret. Av degen formas med sked små klickar, som läggas på smord plåt. De bestros med socker och mandel och gräddas genast i varm ugn omkring 15 minuter.





# FÖRÄLDRAR I HALSJÄRNET

FÖR NÅGON TID SEDAN HAR DET kommit ut en bok om amerikanska skolor och colleges. Författaren R. S. Carr har själv nyss lämnat skolan. Skildringen är förskräcklig. Dryckenskap, systematisk lögnaktighet och fusk, ohöviskt språk och oädla tänkesätt påstår den unge författaren kännetecknar det skolsystem han nyss lämnat bakom sig. Om en tiondel är sant — han står väl ännu för nära det upplevda för att klart kunna överblicka det — står boken som en varning för alla föräldrar.

Föräldrarna äro på tapeten ute i världen. De ha mycket att stå i! Kriget nyss genomlidit, de svåra ekonomiska förhållandena, nöjeslivet, deras egna problem, varav den mycket omtalade ungdomligheten och vad därmed följer är ett, den kritiska synen på äktenskapet ett annat.

Det förefaller som om barnen alldeles särskilt fått sitta emellan i någon generation. Och knappt någon generation tycks ha anklagat föräldrar som vår. Av litteraturen att döma.

Nästa anklagelse: Myra Greer av Richard Pyke. Myra Greer är en judisk mor, som älskar ihjäl sina barn, isynnerhet ett av dem. Den yngste och känsligaste kan icke rädda sig. Han förkvävs. Då modern är död säger han till den bror, som full av spänning, inte sorg, berättar nyheten: »Jag har alltid föreställt mig att du skulle komma in en morgon och tala om det så här. Gud, jag är tacksam! Är inte du det?»

Vilken underlig inställning mot föräldrar. Är den inte säregen för vår tid? En engelsk kritiker, den bekanta Clemence Dane, frågar hur det är fatt — vi tycks ha pendlat från ytterligt sentiment till ett rotande i patologisk tortyr. Är det Freud som spökar?

Men dessa två nämnda böcker vore för litet att tjäna som bevis för en riktning. Det finns fler, alla nya. I Ernst Miltons »To Kiss the Crocodile» är modern en blind höna, som ingenting begriper, i A. Rickardsons »The Barbury Witch» är hon en ohygglig figur, i Vincent Sheans »Den lilla hertiginnan» är en desillusionerad dotter bara glad att det inte skall finnas någon tredje generation att bära faderns synder. I en ny fransk roman som blivit prisbelönt, »Den stängda trädgården», av Julian Green håller en far sina döttrar klavbundna vid sig till dess att den ena flyr från hemmet och blir sinnessjuk, den andra, som får ett förvridet erotiskt liv, mördar sin far! Boken beskrives som en ypperlig skildring av stagnationen i en liten stad och som sagt, den har fått ett pris som årets bästa franska roman.

Jag erinrar vidare om Marta Ostensoes »Vildgäss», en amerikansk lärarinna, som fått ett stort dollarpris och i år givit ut en ny, lika märklig och egenartad själskildring, »Den mörka gryningen». I båda dessa böcker finns föräldraproblemet, i den första är fadern en hård girigbuk och får sin dotter i uppror, i den andra har

en hustru och mor genom sin järnstyrka i förening med patologisk självskhet förkvävt sin makes själ och satt skräck för livet i sonen. I »Ungdomen rider ut» av miss Kean Seymour har föräldrarnas själösa, gnatiga, olyckliga äktenskap ett avgörande inflytande på sonen.

Listan kan göras längre, om man bort går fyra fem år tillbaka, eller låt oss säga tio. Då finns det vissa franska böcker att ta med, handlande om för »föräldrakomplexens» skull snedvridna öden.

Motsatsen, eller låt oss säga, det normala, har alltjämt sina skildrare. Kristin Lavransdotters far är en ståtlig föräldraskildring, Warrich Deepings »Sowrel & Son» är en av de vackraste fadersteckningar som skrivits på senare år, Edmund Gosses »Far och son» en av de djupaste.

Men det är som om ungdomen, den förkättrade, som är ut och är in nagelfarits och gisslats, nu gripits av en revanschtanke. Den är ofrivillig, det finns intet hemligt sällskap av unga »författare-i-alla-land-förenen-er» om att skriva om föräldrar. Det har bara blivit så. Det ser en smula hemskt ut, så där taget över en bank. Det är mer än sagor om elaka styvmödrar. Det är bister verklighet, en sida av alla de tusen facetterna. Det kommer nog och kanske snart, en stund då man drar ett djupt andetag och vill lämna striden — inte könen emellan, som man levat i så länge, utan striden släktled mot släktled.

VERA v. KRÆMER.

## DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

*Landsfru har en medsyster.*

Landsfru, som beklagade sig över att hemmet blev hart när olidligt för henne på grund av mannens ovana att i tid och otid använda kraftuttryck, får här anvisning på ett drastiskt botemedel.

Kära Landsfru! Inte så enastående som ni tycks tro är ert fall. Jag har gått igenom något liknande. Men min man var officer. Han svor, så att det osade för det allra minsta och mina böner — och t. o. m. tårar! — hade bara en kortvarig verkan. Jag kom då på den idén, att jag skulle försöka med — åskådningsundervisning, som nyligen blivit modernt på den tiden. Jag började svära själv! Jag domderade och skrek, röd i ansiktet, inför barn och tjänstefolk. Första gången var jag så rädd invärtes, att jag trodde jag skulle gå åt. Men jag sade till vår husjungfru vid middagsbordet: Vad i h—e menar Anna med att ge oss kalla tallrikar till kalvsteken. Vad är det här för ett förbannat slarv! Hur innerst inne i det rödheta o. s. v.

Verkan var storartad. Nu efteråt kan jag skratta åt det, men då var det minsann blodigt allvar. Min man såg ut som om åskan slagit ner i soppskålen och den stackars husans ben veko sig under henne. Ingen sade ett ord. När det dröjde två minuter, innan kaffet kom efter middagen, sade jag till min äldsta pojke, som då var åtta år: Spring ut och se efter vart det där förbannade kaffet tagit vägen, och så broderade jag vidare i samma stil över temat: dröjsmål i serveringen. Lyckligtvis behövde jag inte hålla på så länge. Husjungfrun grät och sade upp sig samma dag jag hade börjat, men jag lyckades tala henne tillrätta. Min man slutade svära eller så gott som slutade efter bara ett par dagar. Om han visade tendens till återfall, högg jag ögonblickligen in och försökte övertrumfa honom. Nu säger jag inte, att metoden hjälper på alla och överallt. Pixie.



*Grevinnan Ingrid von Richthofen,*

som den 15 november i Örgryte gamla kyrka, Göteborg, sammanvigdes med greve Manfred von Richthofen, till slottet Seichau i Schlesien. Bruden var före giftermålet känd som operasångerskan Ingrid Johansson och är dotter till direktör Alfred Johansson och hans maka. (Lindbohm, hovfoto.)

*Vad skall jag ge?*

Vi ha med spänning nu en liten tid väntat på julens obligatoriska diskussionsinitiativ — julklappsbekymmer. Vad skall jag ge, är den vanligaste frågan. Signaturen Elisabeth framställer mycket riktigt den, men inte isolerad — i så fall är den ju mer eller mindre omöjlig att besvara för en utomstående — utan i samband med problemet: hur skall jag få min lilla lön att räcka till julklappar åt alla dem som det är min skyldighet att ge?

Julen är förvisso en ljuvlig tid! Den börjar med julklappsgrubbel en månad före julafton och slutar med död i vällevnad fem dagar efter. Det senare kan ju vara ganska behagligt, men julklappsgrubbel...

Hur skall en stackars människa göra, som har otaliga släktingar att ge till och inga pengar. Jag har en högst vanlig kontorslön, 200 kronor, och av den skall jag alltså denna månad utom allt annat klämma ut extra tior till julklappar åt minst femton personer, minst femton personer. Pappa och mamma och tre syskon och en måg och syskonbarn och ett par kusiner och mormor och farmor och fästman och kamrater. Jag fattar inte hur jag skall få pengarna att räcka. Och jag hinner inte sy eller i någon form tillverka något, jag har så mycket annat kvällsgöra, som gör att jag stupar i säng när jag väl kommer hem.

Finns det någon med litet större sinne för sådant här än jag som kan tala om för mig vad jag bör ge och hur dyrt det behöver bli. Naturligtvis vet ingen mer än jag exakt vad alla dessa bäst behöva, men det kan ju finnas småsaker som vem som helst behöver men inte kommer sig för med att skaffa sig själv, som man kunde ge. Elisabeth.

Guldmedalj  
Nässjö 1922



Guldmedalj  
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Tillfredsställelse och glädje känner den, som vid sina måltider använder *Dirigold-Bordbestick*. Det är detta bordbesticks gedigna, guldgänsande utseende, dess stilrena, eleganta modeller, som göra att över ett bord dukat med Dirigold, vilar en förnämitet och elegans, som endast Dirigold kan förläna.



Tillverkas endast av  
**DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO**  
(ALCOMETALLER)

Försäljning i Stockholm: **Birger Jarlsq. 26**  
(mellan Sture- och Engelbrektsplan)



# IDUN 1929

## ETT GOTT ÅR I GOTT SÄLLSKAP

"SÄG MIG VILKEN TIDNING DU läser och jag skall säga dig vem du är" — den gamla refrängen gäller mer än någonsin i denna travestering, eller hur? Vi äro alla noga med vilka vänner vi välja men minst lika viktigt är det att en god tidskrift läses i vårt hem. En tidskrift som har god ton, som förmedlar väckande tankar och som ger fin och angenäm förströelse.

En sådan tidning vill Idun vara, framförallt riktande sig till kvinnorna och hemmen. Redan från sin första början fick Idun hederstiteln Damernas egen och under ett nu över 40-årigt målmedvetet arbete har tidningen också vetat att all konkurrens till trots hävda sin rangställning. Ty med bibehållande av sin stil och sina förpliktande traditioner står Idun i livligaste kontakt med den nya tiden och sätter som ett av sina främsta mål att vara en pålitlig och intressant ciceron i tidens företeelser inom litteratur, konst, sociala problem, kvinnofrågor, hem, hushåll, sällskapsliv och moder.

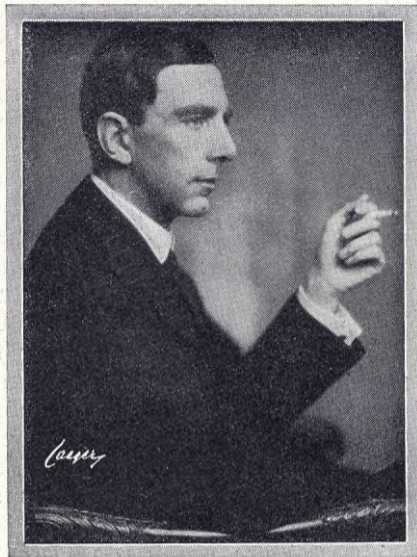
Kasta en blick tillbaka på Idun under 1928 och se hur tidningen har sökt fylla de anspråk, som vi tro att en kultiverad dam ställer på sin tidning. De bästa pennor ha medverkat i Idun — det bleve för långt att uppräknat dem alla, låt oss bara nämna några, såsom: *Anna Branting, Anna Lenah Elgström, Anna Margret Holmgren, Selma Lagerlöf, Gertrud Lilja, Berit Spong, Marika Stjernstedt, Julia Svedelius, Alma Söderhjelm, Lydia Wahlström, Elin Wägner, Annie Åkerhielm, Prins Wilhelm, Bo Bergman, Daniel Fallström, Tor Hedberg, Carl G. Laurin* m. fl.

I det bekanta märket *Vagabonde* har läsekretsen funnit en krönikör som i varje nummer med personligt temperament och klar stil kåserar över veckans händelser — Iduns krönika är alltid ett ord i rättan tid, som man med spänning väntar, som man diskuterar och citerar. *Vera v. Kræmers* kåserier



Gustaf Ullman.

återkomma också regelbundet och ha erövat vänner landet runt. På modeavdelningen har Märthaskolans direktis grevinnan *Marg. von Schwerin* fört spiran med sina instruktiva artiklar, hushållssidan har redigerats av Gunillaskolans i Uppsala föreståndarinna *Anna Schenström* och på handarbetsavdelningen ha *Brita Lidbäck, Julie Wener, Ida Sellman* (Feminas direktis), *Ebba Salwén* m. fl. medverkat. Litteraturen har följts



Prins Wilhelm.

av *Gurli Hertzman-Ericson, Gustaf Näström* m. fl.

Aktuella frågor ha rappt fått sin belysning av initierade pennor och till tävlingar av olika slag, i handarbete, teckning, fotografikonst och skriftställer, har läsekretsen inbjudits.



Einar Nerman.

### År 1929

ämna Idun följa samma program och tidningen har glädjen att se samtliga sina medarbetare under 1928 fortsätta sin medverkan i spalterna — ett meddelande, som säkert skall hälsas med tillfredsställelse av hela läsekretsen och som ger det bästa förhandsbetyg för det kommande året. Men till allt detta bjuder Idun en rad intressanta nyheter.

### Prins Wilhelm

har sedan flera år tillhört Iduns medarbetare och under det kommande året blir Idun den enda veckotidning, som får äran av hans uppskattade artiklar.

### Einar Nerman

den bekante konstnären, berättar i en artikelserie med teckningar ungdomsminnen från sina första steg på konstens törnbeströdda

stig och presenterar många kända figurer i svenskt kulturliv. En verkligt rolig konstnärskrönika, som utan tvivel kommer att väcka stor uppmärksamhet.

### Gustaf Ullman och Vera von Kræmer

äro två högt skattade författare, som Idun förvärvat för sin följetongsavdelning. Det blir två nya svenska originalromaner av deras hand. Gustaf Ullmans roman om en ung man och hans öden i den svenska landsorten börjar i det nya årets första n:r. Vera v. Kræmer för sina läsare in i modern stockholmsmiljö, där det varken fattas "familjeflickor" eller "självförsörjande".

### Flera nyheter

har Idun dessutom löfte om. Bl. a. kommer den berömda författaren till "Svenska folkets underbara öden" d:r *Carl Grimberg* att i några artiklar skildra romerska kvinnors underbara öden och för sin memoaravdelning har Idun löfte om artiklar av en känd svensk societetsdam, som ännu icke vill avslöja sin anonymitet, samt av *Fanny Wilamowitz-Moellendorff* och *Adolf v. Krusenstierna*.

Trots sitt gedigna och dyrbara innehåll och sin förnäma utstyrelse hör dock Idun till vårt lands billigaste tidskrifter — prenumera-tionsavgift för helt år kr. 15:— och för praktupplagan kr. 17:—. Och i denna prenumeration ingå tillika Iduns ståtliga julnummer samt Iduns vår- sommar- och höstnummer i trefärgstryck.

Starkt rustad på alla fronter möter alltså Idun det nya året och med tillförsikt går Damernas egen ut till sin läsekrets i medvetande om att ingen möda skall lämnas ospard för att uppehålla Iduns höga nivå och med varje nummer erövra nya etapper mot ett bättre resultat. Iduns redaktion har alltid tänkt högt om sin läsekrets och den kommer att fortsätta därmed, allt tal om allmänhetens tilltagande smakförflackning till trots.



Vera von Kræmer.

I tusentals och åter tusentals svenska hem är Idun en god vän, därom vittnas i många uppmuntrande brev från läsekretsen till redaktionen — "med Idun som sällskap träder helgen in i hjärta och hem", så lyder ett av dessa vitsord. Hellre än självberöm överlämnar Idun till den svenska allmänheten dessa ord, som borga för att 1929 blir ett gott år i sällskap med Damernas egen.



# JULKLAPPAR SOM MAN KAN GÖRA SJÄLV

NÅGRA TREVLIGA FÖRSLAG.

En "mascot" i form av en negerdocka.

Den lilla svartingen är ungefär 21 cm. lång och göres uteslutande av ullgarn och pärlor.

Kroppen är mörkbrun och "händer och fötter" svarta.

Vi börja med armarna, som göres i ett. På en kartong ungefär 17 cm. lång viras med svart garn 18 varv. Kartongen borttages och 1/2 cm. från ena ändan viras garnet med mörkbrunt yllegarn tätt, tätt, till 1/2 cm. från andra ändan. De båda ändarna klippas upp och bilda händer.

Med benen förfäres lika. Kartongen är här 13 cm. lång. D. v. s. varje ben göres var för sig och fötterna klippes upp. Nu äro armar och ben färdiga, återstår bålen. Inklusive huvud är kroppen 10 cm. lång. Den är betydligt tjockare och klippes ej upp i någon ända. Sedan vi nystat över 10 cm. kartong med svart garn börja vi virkningen 2 cm. från ena ändan dessa 2 cm. bilda huvud. Vira först halsen litet hårdare, så att den blir smalare än bålen, fort-



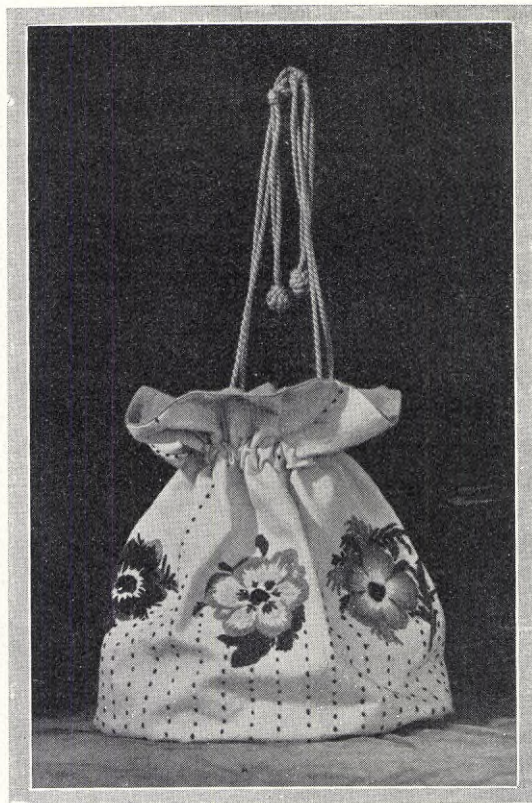
sätt virningen och passa in ärmarna och benen, som hopsys, så att de ej gå isär. Nedersta delen av det svarta ouppklippta garnet bildar liksom en liten kjol.

På huvudet fästes svart hår såsom synes på bilden. 3 vita pärlor bilda ögon. Med rött garn sys en bred mund och ovanpå den en rad av 15 vita pärlor som skola föreställa tänder. Kulörta pärlor i öronen och 2 radér d:o såsomhals- och armband.

En brokig kjol av kulörta pärlgarnsändar avslutar toaletten. B. L.

En arbetspåse av oblekt bomullstyg broderad med kulört yllegarn.

Denna påse av bomullstyg, som vi enligt sista modet, broderat med yllegarn, är fodrad med blått bomullstyg och invändigt försedd med fickor för diverse sysaker. Den är särskilt avsedd för resor, då man i fickorna kan stoppa in alla sorters grejor i form av tråd, band, nålar etc.



Vi behöva 50 cm. oblekt bomullstyg, 70 cm. bredd och lika mycket blått d:o till foder + en remsa på 15 cm. till fickorna, en rund pappskiva till botten och en snodd på 2 meter av blått bomullsgarn, samma färg, som fordret.

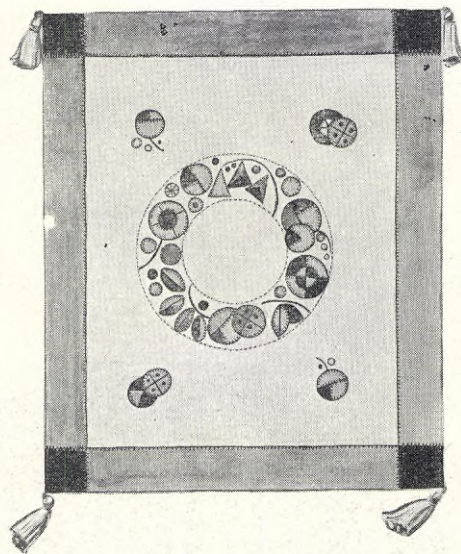
Vi klippa först till själva påsen, som är 30 cm. hög och 70 cm. vid (sedan fastsydd vid runddelen. Vi indela stycket i 5 fält, varje fält avdelat med små förstyg i svart yllegarn. I varje fält broderas ungefär 7 cm. från nederkanten en blomma och några blad i olika färger kulört yllegarn. I varje fält löpa dessutom jämna rader av svarta förstyg från nederkanten upp till blomman. Stycket fodras med det blå tyget på vilket man förut satt en remsa 12 cm. hög avdelad på samma sätt i 5 fält eller fickor. Fickorna broderas med små förstyg i ljust yllegarn och i mitten på varje ficka en liten stjärna el. dyl. De bägge styckena hopsys var för sig på kortsidan och tillsammans på långsidan upptill. Nertill fastsys påsen vid den med blått och vitt överklädda runda pappskivan, 18 cm. i genomsärning.

Ungefär 8 cm. från överkanten avses 2 1/2 cm. för snodden, vilken avslutats som en liten boll i vardera ändan. B. L.

Ett överdrag till babysäng.

En trevlig och originell julklappsidé åt en ung mamma! Det dekorativa täcket är helt och hållet tvättbart, både vad tyger och garn beträffar, och därtill mycket lättsytt.

Vi ha tänkt oss det lilla sängöverkastet i två kva-



liteter, en finare av linne, en enkel av oblekt domestik och båda levereras i två olika storlekar. Prisen ställa sig på följande sätt: I linne, storlek 70x82 cm. kr. 7:75, storlek 90x110, kr. 8:85. I oblekt domestik det mindre 5:90, det större 6:75. I priset är inberäknat alla tillbehör varjämte varje beställt arbete påbörjas, så att de som ej känna till sömsättet lätt kunna sätta sig in däri.

Idun, Stockholm expedierar handarbetet pr postförskott. H. N.

Kudde. Mönster från Julie Wener.

Såsom synnerligen lämplig julklapp nämna vi en kudde i storlek 45x45 cm. av blått tjockt bomullstyg, med inskiftat glansigt brunrött. Den är sydd med stjälkstygn i grågrönt, vitt, gult, terracotta och svart.

Pris med material och påbörjning kr. 11:50. Önskas kudden i brunt linne kostar den kr. 14:—.

Rekvireras genom Iduns Handarb.-avdelning, Stockholm. Sändes mot postförskott.



## JULFEST I IDUNKLUBBEN

EN ANGENÄM KVÄLL PÅ SKANSEN.

JULEN ÄR NU SNART HÄR OCH IDUNKLUBBEN avslutar följaktligen sin höstsäsong. Sista höstsamkvämet ägde rum den 28 nov., då fröken Beth Hennings höll ett medryckande, intressant skildrande och analyserande föredrag om Victor Rydberg. Och nästa gång klubben samlas är det till julfest, som äger rum tisdagen den 11 dec., alltså den dag klubbmedlemmarna särskilt ha uttryckt en önskan om. Tisdagen den 11 dec. kl. 7.30 em. samlas vi alltså på Skansens högloft, där klubbens styrelse skall göra allt för att ge klubben en angenäm julkväll.

Programmet borgar också därför. I alla sina detaljer är det ännu, då detta skrivs, icke helt fastställt, men huvudpunkterna kunna meddelas. Vår frejdade skådespelerska Signe Kolthoff kommer att recitera; det är inte så ofta hon låter höra sig som recitator, varför Idunklubben här får vara med om ett sållsynt tillfälle. Vidare ha vi fått löfte om Gunnar Grips medverkan, denne förnämde sångare, som just nyligen kommit hem från en blomsterströdd konsertvisit i Köpenhamn och vars namn



Signe Kolthoff.



Gunnar Grip.

under förra säsongen spridde glans över det svenska namnet på konserter både i sångarlandet Italien och i Belgien. Mona Mårtenson, den populära unga

stjärnan vid Dramaten, har lovat komma i Dununge-dräkt och läsa en julsaga av Selma Lagerlöf. För kvällens skämtsamma inslag svarar imitatören Er. Eriksson. Redan detta torde vara ett starkt program, men någon liten överraskning är inte utesluten.

Kvällens materiella förplägnad blir densamma som förra året, glögg vid ankomsten, tésupé senare på kvällen. Serveringen sker enligt klubbmedlemmarnas önskan vid småbord, där klubbmedlemmarna ha sina platser hela kvällen. Men detta arrangemang har som förutsett måst föranleda en höjning av priset. Biljetter à kr. 4:— lösas vid ingången till Högloftet, inträde till Skansen är fritt vid tillsägelse vid portarna att besöket gäller Idunklubben. Anmälan om deltagande göres till Idun senast lördagen den 8 dec. Gåster få medtagas.

Därmed torde allt vara meddelat och Idun ber att få hälsa klubben hjärtligt välkomna.



# DET STORA SJÖFARTSHEM

HOS FRU ANN-IDA BROSTRÖM I HENNES ST

*Det moderna Göteborgs grande dame är fru Ann Ida Broström, Dan Broströms efterlämnade maka, som i sitt vackra hem och i det sociala arbetet fyller en framskjuten plats i Göteborgs kulturella och merkantila liv.*



*Fru Ann-Ida Broström, f. Mark.*

I DECENNIER HAR GÖTEBORGS och Sveriges storartade sjöfartsutveckling varit knuten till namnet Broström. Först var det den gamle Axel Broström, den pigge Värmlandspojken, som en dag på lån köpte en gammal skuta i Vänersborgs hamn. När han efter en lång levnad, fylld av arbete och framgångar, slöt sina ögon hade han en hel flotta ått överlämna till sin son. Det var Dan Broström. Och i hans händer förvaltades det Broströmska arvet så att det nådde en aldrig ens drömd blomstring. Under denna tid erövrade Sverige en rangställning på världshaven, bl. a. öppnades den stora Amerika-linjen. Men en grym olyckshändelse avklippte Dan Broströms lysande liv och en av Sveriges stormän rycktes bort från sitt verk. Hans minne och gärning lever dock i Göteborg och bär alltjämt de rikaste frukter.

Uppe i det nya, sällsynt vackert planerade och bebyggda Lorensbergområdet hade Dan Broström och hans maka slagit ner sina bopålar under de tider på året, då de vistades i Göteborg. Annars voro de

ofta ute på resor och somrar och helger delade de mellan sin vackra villa på Särö och den trivsamma herrgården Österbodarna invid Alingsås. Och fru Broström med sina barn, tre döttrar och en son, fortsätter dessa traditioner. Vid vårt besök ha vi turen träffa henne hemma och med älskvardhet visar hon sitt hem, ett av de ståtligaste i Göteborg.

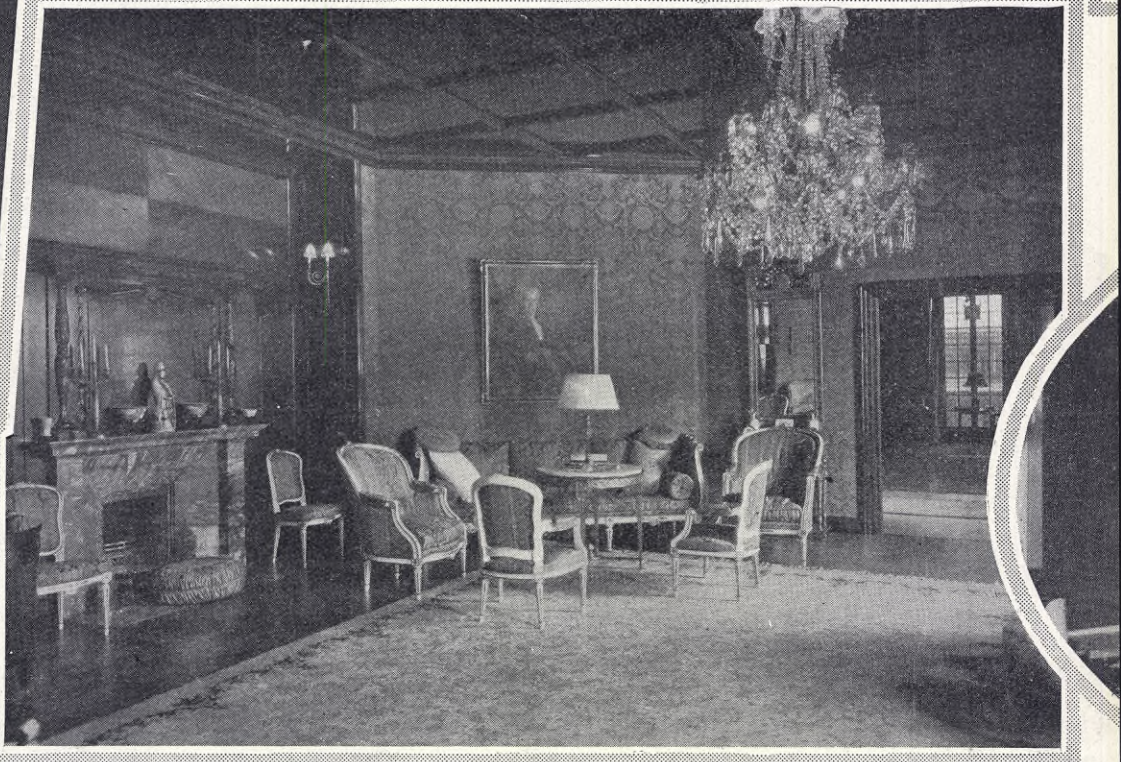
På en imponerande granitgrund med terasser, trappor och gårdar ligger den så kallade Metcalfska villan, byggd i tegel av Göteborgs hov- och livarkitekt A. Bjerke. Inredningen hör till de gedignaste man kan få se både i ett

nytt och ett gammalt hus — vi få gå långt tillbaka i tiden innan vi finna något mötstycke till de material, som här kommit till användning och den omsorg, som lagts ned på detaljerna.

Det är ett trevåningshus, från vars ståtliga entré i marmor och vackra hall man stiger upp i den stora sällskapsvåningen. Men redan dessförinnan vet man att man kommit in i ett sjöfartshem. En stor marinmålning välkomnar i entrén och hallen prydes av skeppsminiatyrmodeller. Sällskapsvåningen grupperar sig kring en stor hall i ek — den öppna spisen, där en stor stockvedsbrasa flamlar, de tunga mörka



*Matsalen.*



*Salongen.*



# ET I SJÖSTADEN

STÅLIGA GÖTEBORGS HUS.



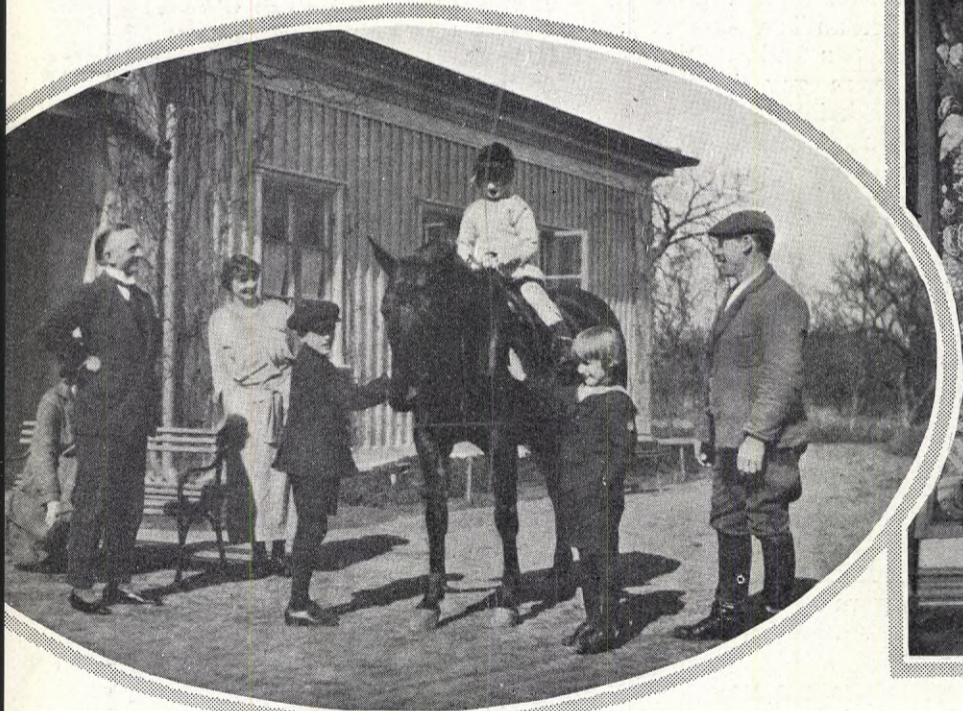
Entrétrappan.



Hallen i första våningen.



Fru Broström med sina barn på sommarstället vid Särö.



Yngsta dottern rider och beundras av familjen med pappa i spetsen. Från det Broströmska sommarresidenset Österbodarna vid Alingsås.



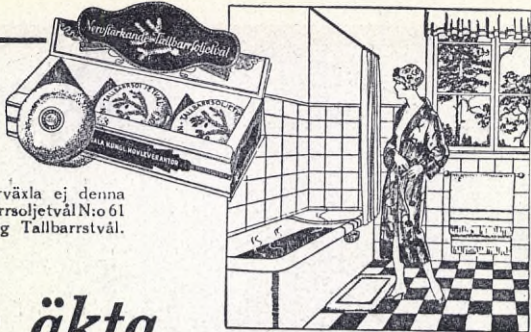
En vacker vägg med en gammal fransk gobeläng i stora dagligrummet.

bjälkarna i det höga taket, fönstrets blyinfattning, allt för tanken till en engelsk slottshall. Och den gamla flamländska gobelängen, en praktbonad av sällsynt skönhet, som pryder en vägg här, förtar icke detta slottlika intryck, liksom inte heller de stora praktpjäserna i silver, hedersgåvor med sjöfartsemlen av alla de slag, som fylla borden. Några blomster-

målningar med ålderns patina i färgerna fullständiga den förnäma bilden av hallen. I stora salongen mötes man av möbler i guld och vitt, graciösa rokokopjäser och bukiga barockbyråer och där hänga på väggarna alla familjporträtten, alltifrån små späda silhuetter till Bernhard Östermans vackra porträtt av Dan Broströms mor och MasOlles utmärkta porträtt av Dan Broström. Det senare målades först efter Dan Broströms död och efter ett fotografi — under sin levnad hade aldrig föremålet haft någon stund äver för porträttsittning och därför

fanns märkvärdigt nog ingen målning av den store skeppsredaren, vars bild nu ses i så många styrelserum och båtsalonger. Innanför salongen ligga två stora rum, det ena Dan Broströms bekväma skrivrum, fyllt av souvenirer och vängåvor, det andra den ståtliga salen. Med sin massiva mahognyinredning från golv till tak och sina kolossala fönster i ett nät av tunga mahognybågar gör denna sal ett både egenartat och mäktigt intryck. Mera personlig och trivsam prägel har dock det stora vardags- och sällskapsrummet på andra sidan hallen,





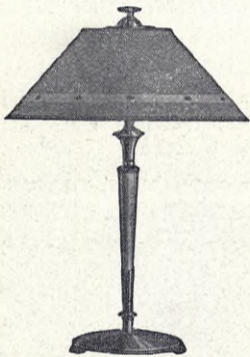
Obs! Förväxla ej denna vår Tallbarrsoljetvål N:o 61 med vanlig Tallbarrsvål.

## En äkta nordisk tvål, stärkande för hyn,

är Gahns Tallbarrsoljetvål. Den innehåller som namnet anger tallbarrsolja — en produkt av den nordiska barrskogen som sedan gammalt haft anseende för utomordentligt stärkande och uppfriskande egenskaper, och i den förädlade form, vari tallbarrsoljan ingår i Gahns

## TALLBARRSOLJETVÅL

bidrager den i särskilt hög grad till att hålla hudvävnaden sund, fast och smidig samt därmed även hyn klar och ungdomsfräiche. En tvättning med Gahns Tallbarrsoljetvål lämnar efter sig en härligt upplivande känsla, ett intryck av barrskogens friskhet och rena luft.



Elektr. Belysningsarmatur  
Belysningsglas  
Hushållsglas  
Prydnadsglas

## BÖHLMARKS

Huvudkontor:  
STOCKHOLM SÖ.  
Utställningslokaler:  
Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

## MUGNIER

(uttalas Mynjé)

Apéritif, särdeles *välsmakande, stärkande och stimulerande*, rekommenderas av läkare vid kraftnedsättning och konvalescens. Denna apéritif är tack vare sina farmaceutiska egenskaper lika aptitgivande och stimulerande som akvavit, cognac eller whisky. Ett glas avkyld Mugnier före maten ersätter brännvinet, samtidigt som det ger måltiden en viss kulturell prägel. Till kaffet har man i *Amusette Mugnier* en typisk pariserlikör, som tillredes av  $\frac{3}{4}$  Mugnier,  $\frac{1}{8}$  halvsöt sherry och  $\frac{1}{8}$  Grenadine, vilket allt erhålles utan restriktioner å alla systembolag i landet.

Kr. 3:50 pr  $\frac{1}{1}$  but., kr. 2:40 pr  $\frac{1}{2}$  lit.  
9 diplomes d'honneur. 56 guld- o. silvermedaljer.

En familjeklenod är ett äkta

Viking-Ur



Det fulländade kvalitetsuret med den säkra gången och det förnäma utseendet.



Herrsilverur fr. 40 kr. Hos urmakare. Enkelboett 14 karat 120 kr. och högre. Dubbelboett 14 „ 160 „  
Armbandsur, olika prislägen. o. högre.

Rulles

extrakt för likör  
... susen gör

ett rum i den modernt ombonade och bekväma stil, som engelsmännen äro specialister på att framtrölla. Framför den öppna spisen den djupa, mjuka soffan och stora fåtöljer, mitt på golvet det stora biblioteksbordet här och där i rummet små trivsamt arrangerade hörn och det hela stämt i lugna, diskreta färger. Böcker, konstverk och preciosa ge rummet personligt liv. Där finns en betagande Aroseniusmålning av en liten flicka på en äng, inköpt på en göteborgsutställning långt innan konstnären fått sitt stora namn, där finns ett stämningsfullt Kallsteniusmotiv, en blid heminteriör av en dansk målare och till slut två stora franska gobelänger, som klä in halva rummet. Fru Broström har ett särskilt utpräglat tycke för dessa gamla förnäma textilier och varken gobelänger eller mattor bruka saknas i hennes packning, när hon återvänder från sina långfärder till olika delar av världen. Just på nyåret ämnar fru Broström anträda en resa till Indien och nya skatter komma med säkerhet att efter den resan samlas i det ståtliga hemmet, där vi avsluta vårt besök med en mera informell titt in i dottrarnas ljusa flickrum och sonens »kula», där båtar och sjömansgrejor skvallra om att sjöfartstraditionerna inte komma att svikas heller i nästa generation, i det storslagna köksdepartementet och i vinkällaren, dit en imponerande gammal järndörr leder från en med effektfulla målningar på kalkväggarna utsmyckad gång. Och därinne saknas inte heller målningar på källarvalven — en originell källarvåning, som inte ligger i underjorden utan inne i själva husets första våning.

Men Dan Broström och hans maka ha inte bara tänkt på sitt eget hem, deras familj är stor och de ha även sört för dessa familjemedlemmars hem. Ingen förstår hur Dan Broström fick tiden att räcka till för alla sina storstilade projekt och sina många uppdrag utanför hans egen merkantila verksamhet. Men alla vittna om att han ändå aldrig föreföll jäktad, utan t. o. m. gav sig tid för ett lugnt familjeliv, när kvällen kom — som få förstod han konsten att organisera sin tid. Det senaste och ett av hans käraste projekt var Broströmska stiftelsen, för vilken han planerade allt i detalj och som nu står färdig. Stiftelsen består av bostadshus för personal i de Broströmska företagen; där finns över hundratalet billiga bostäder att hyra för i tjänst varande och där finns bostäder, fria och i olika prislägen för trotjänare inom företagen. Ett stort kvarter i en frisk trakt av staden nära Slottskogen, upptages helt av kring en stor gård löpan-de bostadshus med våningar från tre rum och kök till enkelrum, försedda med all modern komfort, med stora ljusa rum och smakfull inredning. Det behöver inte sägas att ansökningarna till dessa bostäder ligga i travar på stiftelseexpeditionens bord.

## IDUN

Mästernuells-gatan 45, Stockholm.

Grundlagd av Redaktör:  
Frithiof Hellberg Eva Nyblom

Redaktionen: ... kl. 9—5 Expeditionen: ... kl. 9—5  
Norr 9803 — Norr 402 Norr 1602 — Norr 6147  
Verkställande direktören Annonsskontoret: Norr 6147  
Norr 4304 Annonsschefen: 1646

### Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spält:

50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Lediga platser och platssökande 30 öre, minimipris 3:60.

### Iduns prenumerationspris:

Uppl. A. Praktupplagan	Uppl. B. Vanl. upplagan
Helt år ..... 17:—	Helt år ..... 15:—
Halvt år ..... 9:—	Halvt år ..... 8:—
Kvartal ..... 4:50	Kvartal ..... 4:25



- Steinway & Sons -

Lundholms  
Pianomagasin

Stockholm  
Jakobsbergsgatan 39  
Göteborg Malmö

BERGS  
AKTIEBOLAGS  
NORRKÖPING



BOMULLSVÄVNADER  
HÖGSTA KVALITET

LÄTTSYDDA  
SLITSTARKA

till salu hos varje välsorterad  
vävnadshandlare

## Collanolja

för sulor och klackar,  
sportläder, svocia-  
läder, smorläder etc.

COLLANOLJA smörjer läder  
så det passar alla väder.

Säljes överallt.

## Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa ställa ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktig hjälp mot det onda.

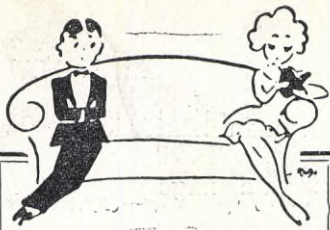
TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2:40 och 0:90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterapningar!

SVENSKA ELDBEGÄNGELSE FÖR-  
ENINGENS BYRÅ

Norrmalmstorg 2 A, 2 tr., Stockholm.  
Öppen 10—4, lörd- o. helgdagsaftnar  
10—2.

Tel. Norr 2200 för eldbegängelser  
Tel. Norr 2280 för medlemsanmälningar  
Urnor — Kolumbarienischer fr. 150 Kr.





## Nu eller aldrig...

Man har uppskjutit avgörandet gång på gång, men har blott varje gång kommit det samma närmare. Slutligen måste man göra slag i saken — "nu eller aldrig". Det gäller då att stå där med lugna nerver och kallt huvud. Ett par Somnogantabletter före ett dylikt avgörande är den bästa hjälpen. De verka snabbt lugnande på de upproriska nerverna. Somnogan är fullkomligt oskadligt, ej vanebildande och förorsakar inga som helst biverkningar såsom dåsigthet, dålig andedräft, finnar etc.

Finnes å alla apotek i rör om 20 tabletter å kr. 2:50 samt i populär-förpackningar om 4 tabl. å 55 öre.

**SOMNOGAN**  
Nervlugnande  
och rogivande

"En värdefull ungdomsläsning — fängslande, intressant och framför allt lärorik"

skriver  
Östergötlands Dagblad  
om

## Pojkboken

— 1928 —

N:o 4 i serien

## Ur äventyrens värld.

Innehåll:

### Sköldmön Ylvas saga

Av Bengt Nylund.

"Kommer att slukas med spant intresse av alla pojkar och flickor med förresten... Med absolut trygghet kunna föräldrarna sätta denna bok i sina barns händer."

Församlingsbladet.

"En förträfflig vägvisare för pojkar i äventyrens värld. Han skriver spännande så det förslår."

Katrineholms Kuriren.

"Bakom historien, i sagan, finns det många århundraden som stannas och gravarnas vittnesbörd får utfylla när de tolkas av vetenskapen. Där har tillvidare fantasien ganska fritt spelrum. Föreliggande bok är ett av de bästa bidragen."

Göteborgsposten.

120 sidor.

Illustr. av Gunnar Widholm.

Häft. I: —, inb. I: 75.

Svenska Kyrkans  
Diakonistyrelses Bokförlag

**HOSTOL**  
OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKAREMELL  
H. M. DROTTNINGENS HOVLIVERANTÖR  
Sockerbageri-Aktie. Emil, Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

Denna den Broströmska stiftelsen liksom det Broströmska hemmet och företagen är ännu ett vittnesbörd om den patriotiska anda, som ger ett särskilt förnämt behag och stil åt Göteborg. E. N.

## TVå resande damer.

(Forts. fr. sid. 1245.)

Så finns det en helt annan kategori böcker om landet: de tunga, vederhäftiga, sakliga luntorna om mångtusenårig konst och kultur. Lärda verk om hieroglyfer i vilka man kan utläsa ett folks fantastiska historia — episoder av skönhet och spänning, som söka sin like i hela mänsklighetens evigt skiftande utveckling.

Elsbeth Funch har valt att segla ungefär midvaters mellan de ytliga dagboksbladens Scyl'a och lärdomens djupa Charybdis. Kanske har hon dock offrat väl mycket åt den senare på den förras bekostnad. Man märker hur Egyptens historia lockat författarinnan till grundliga studier, vilka upptaga en stor del av boken och presenteras i ett synnerligen vårdat skick. Men frågan är om man ändå inte hellre läser därom i de fylligare källskrifterna själva. En Boethius, en Grimberg, en Weigall. Vi veta alla vilken förträfflig berättarinna fru Funch är och hur hon i sina »Korta brev från en lång resa» förstod att slå huvudet på spiken, att teckna enkla, träffande och verklighetstroga bilder av livet sådant det mötte henne i Orientens glöd. Det hade varit roligt om »Reskamrater» gjort bättre skäl för namnet. Den ypperligt skrivna inledningen spänner förväntningarna högt och visar vad författarinnan förmår i den vägen: att med några få, raska drag ge en situation, ett porträtt, en stämning. Men misserna Smiles, vinagenten och de andra resenärerna, som man genast får häftigt intresse för, rinna snart ut i ökensanden och ersättas egentligen bara av ett äkta par, representanter för ett trasigt äktenskap, vilka gå ett tragiskt öde till mötes. De skynta här och var i boken men äro ej av den kaliber att de förmå väcka annat än medlidande hos läsaren.

Med Cooks båt och tåg for fru Funch den vanliga turistvägen från Kairo till Khartoum. Det är sannerligen ingen lätt sak att krama något nytt ur den citronen. Bättre pennor än hennes ha blivit bet på uppgiften. Men hon vände inte i Gordons stad, hon tog risken och fortsatte uppför Vita Nilen så långt denna är segelbar. Även om man kan sitta på däck av en relativt säker flodbåt och därifrån med kikare betrakta såväl vildar som vilddjur utan att för den skull egentligen äventyra något, måste det ändå anses både företagsamt och käckt av en ensam dam att ge sig av på en sådan färd. Den har sina sidor, varken »sudden» eller moskiterna äro att leka med. Författarinnan fick känna på bådadera men slapp lindrigt undan.

Därope i Sudans våta ödemarker finnas lyckligtvis inga historieböcker, som locka till alltför vidlyftiga snedsprång, och där återfinner man också något av den ursprungliga Elsbeth Funch. Känslig, omedelbar och med glimten i ögat. Hon är aldrig bättre än när hon får vara sig själv. PEWE.

## Carlanderska sjukhemmet.

(Forts. fr. sid. 1240.)

börjades bygget på en av staden skänkt tomt i en idealisk parkomgivning i det gamla landeriet Carlsberg, alldeles in på staden och dock fredad för dess vimmel.

(Forts. sid. 1257.)

**ELKO**  
INREG. VARUM.

**MILANAI  
UNDERKLÄ**

ELEGANTA • LÄTTSK  
KVALITETSHÖGA • OUMB  
och erhålles hos Eder Lev  
för fina underkläder.  
Observera ovanstään  
INSYDDA VARUMÄR  
Tillverkas endast av  
TRIKÅ A.B. ELKO, STOCKH

**ELKO-NYHET**

**CHARMEUSE  
UNDERKLÄDER**

med ovanstående insydda Elko-  
märke äro eleganta, hållbara,  
prisvärda och i övrigt av samma  
förstklassiga utförande som våra  
välkända milanaiseunderkläder.

Triåk A.-B. Elko, Stockholm

Franska  
Rivierans  
pärla

**MENTON** Säsöng  
Oktober—Maj

10 min. från Monte Carlo

Bästa tänkbara läge mellan hav och berg med Europas mildaste klimat. Fullt upp med alla slags förströelser. Fördelaktigaste utgångspunkt för utflykter.  
Tennis — Golf — Bad alla årstider.

Upplysningar genom: "Syndicat des Höteliars",  
Pavillon Mentonnais, Menton A. M. Frankrike.

PRIS 2:75  
pr bur.

Eder Baby  
växer och frodas av  
**Mellin's Food**

den föda, som ger krafter

Fås på a otek  
och i drozaffä-  
rer.  
Prov o. br. schy-  
rer från Mellins  
Food Depot,  
Malmö.

"Du är på ett strå-  
lande humör i dag!  
Har du vunnit på lot-  
teri?" —  
"På ett sätt ja! Jag  
gick och hängde knap-  
past ihop — nerverna,  
förstår du — så till-  
rädde min läkare mig  
att genomgå en 4 veckors Sanatogenkur. Det blev min lycka.  
Nu är jag åter vid full vigör."

Kända läkare rekommendera i mer än 25,000 skriftliga uttalanden att använda  
**styrke- och nerv-  
näringsmedlet** **Sanatogen**

därför att det på ett naturligt sätt skapar en kraftreserv för muskler o. nerver.

Sänd mig gratis och franko:  
Sanatogenprov och broschyr.

Fås på alla apotek samt i färg-  
och kem.-affärer från kr. 1.75.  
Önskas ytterligare upplysning-  
gar, så ifyll och insänd ku-  
pongen till

Namn: .....  
Titel: .....  
Adress: .....

**A.-B. SANATOGEN,**  
Stockholm 1, Kungsgatan 59.



# Med "Kungsholm" till tropikernas sol

Färden går:

Göteborg — New-York, (Washington)  
— Port au Prince på Haiti — Kingston  
på Jamaica — Colon vid Panamakanalen  
— Havana på Cuba — Nassau på Baha-  
ma öarna — New York — Göteborg.  
42 dagars tur från kr. 2,050:—

Lämpligt tillfälle för hrr affärs-  
män att kombinera en affärsresa  
till Amerika med denna lust-  
resa till Västindien.

Avresa från Göteborg den 5 jan. och  
26 jan.\* 1929. Återkomst till Göte-  
borg den 18 febr.\* respektive 11 mars.

\*) Göteborg — New York eller vice ver-  
sa med "Gripsholm".

Begär prospekt från Resebyråerna  
eller direkt från

**SVENSKA AMERIKA LINIEN**

Göteborg, Stockholm, Malmö, Hälsingborg



Krantz

## När svenskan blir amerikanska.

LIVET ÄR EN STRID — SADE MAN NÄR MAN MAL-  
des mellan två plankor på nattåget till Göteborg.

Livet är en dröm — sade man när man hänfördes genom  
Amerikaångaren Kungsholm.

Objektivt sett bör en atlantångare vara någonting vatten-  
tätt som tillhandahåller horisontella däck, en hängmatta och  
en liten bit mat, en trohjärtad kvinna att dö hos när den,  
sjösjukan, kommer, en välväxt och dansant herre att säga djupt  
kända ord om solnedgångar i havet till och en passabel plankor  
att trippa i land på.

Är nu Kungsholm, Svenska Amerikalinjens senaste båt, till-  
fredsställande på dessa punkter? Nej — det gör oss ont men  
vi måste svara nej. Till att börja med är den inte vattentät,  
mitt i har det blivit ett stort hål där gröna vågor tydligt synas  
plaska. Man har sökt hejda skadans framfart genom marmor-  
kanter, men det är ändå betänkligt. Vidare står »en liten bit mat»  
inte att uppbringa på hela båten, all mat är endast servabel i  
stora och underbara måltider. Desslikes äger denna fina och  
omskrivna båt inte en koj med en hängmatta i utan passa-  
geraren tvingas in i en hytt som är så underbar, så han blir  
generad för sig själv. Sjösjukan torde bli en mörk punkt även i  
Kungsholms historia, fastän det kanske är roligare att vara  
halvdöd i en konstnärlig miljö. Nästa punkt var den dansante  
och solnedgången — ännu en krossad illusion. Solen går aldrig  
ned över Kungsholm.

När tredje klass på Kungsholm är som andra på vanliga atlant-  
ångare, hurudan är då första? Den är en dröm. Den är litet av  
lyxkyrka, litet av idealmuseum men mest av Atlantångaren Så-



Stora sällskapssalongen, 1 klass, på Kungsholm med målningar av Jerk  
Werkmäster.

dan Den Dröms. Om Mrs Amerika till äventyrs när hon balan-  
serar över landgången i New York tror att Sverige är ett litet  
fattigt och dumt land så tror hon det inte länge. Jämt så länge  
att hon hinner komma in i första klassens salong. Stora bitar av  
Sveriges historia titta då på henne från väggarna och ännu mer  
av den unga konst som ännu inte hunnit bli historia. Funk-  
tionalismen sjunger sin lilla vers i kören, första klassens mat-  
sal gnolar på en liten intim genuin Parischanson — alla stilar  
ha fått plats och vävts ihop till ett strålande helt. När hon kliver  
in i första klassens salong talar Jerk Werkmästers av ädla träslag  
byggda ostindiefarare om för henne att vi kunde fara på sjön  
långt innan hon var upptäckt. Hennes för en gångs skull för-  
sagda fötter trampa vidare och stanna inför den stora flygeln som  
Werkmäster gjort till ett sagoinstrument ur Österns sägner.  
Och när hon globetrottat sig förbi denna tittar hon i trappan  
plötsligt Ansgar Almqvists frihetsgudinna i vitögonen, dock litet  
bräckt och stukad av ett par europeiska damstorheter, Europa  
och Venus. Går hon till andra klass för att söka tröst i en lägre  
standard så flyr hon mycket snart inför Ossian Elgströms vikinga-  
skepp i intarsier. När hon skrämt sticker huvudet ned i tredje  
klassen mötas hennes runda ögon av intarsier och konstnärlig  
utsmyckning även där och hon söker definitivt skydd i sin lyx-  
hytt och dunkar sig själv mellan ögonen för att finna någon  
krok att hänga nationalförhåvens slaka mantel på. Ett plöts-  
ligt skutt upp och vilda jakter genom irrgångar och lyxtrappor  
— det är inte ändamålsenligt! Det kan inte vara så vackert och  
ändamålsenligt på en gång. Efter en dags forskning efter l'art  
pour l'art, sittning i de mjuka röda skinnstolarna, ätning vid  
de inbjudande borden och doppning i den glasklara bassängen  
— ändamålsenligt, oh yes. — But it isn't the biggest in the  
world — No, but the finest.

B.





Skänker  
Skydd och  
Skönhet.

## Ungdomlig charme

är liktydigt med en vacker hy. Varje dam, ung eller gammal, kan komma i besittning härav genom att dagligen vårda sin hy med F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème och noga följa den av hudspecialister utskrivna bruksanvisningen, som åtföljer varje burk och tub.

# F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

Skär etikett, lätt — för bruk under dagen. Blå etikett, fet — för hudens rengöring.

## En av dessa klassiska

engelska ungdomsböcker från mitten av förra århundradet, som aldrig förlora sitt grepp om unga läsares sinnen

är

## Lykt-tändaren

av

Mary Cummins

\*

Övers. fr. engelskan av Aline Cronhielm.  
440 sid. Häft. 4: 75,  
inb. 6: —.

I varje bokhandel.

Svenska Kyrkans  
Diakonistyrelsens Bokförlag



Verkligt Hygienisk dambinda  
Tillverkas sedan 20 år i Sverige endast av  
Göteborgs Kem.-Tekn. Fabr., Göteborg

Försäljes i Sjukvårds-, Parfym- & Vitvaruaffärer. Engros hos Gustaf Hjelm & Co., Regeringsgatan 44, Stockholm.

(Forts. fr. sid. 1255.)

Där ligger den vackra byggnaden, som med sin förnäma långsträckt tegelfasad, sitt torn och sina mjuka linjer mera gör intryck av ett hemtrevligt palats — sammanställningen låter lite underlig, men är icke desto mindre riktig — än en anstalt. Men ännu äro vi bara utanför. Därinne blir det tillfälle att göra många fler beundrande utrop. Vad som slår en mest i denna storslagna interiör är dock till sist inte varken storslagenheten eller den vackra och gedigna inredningen, utan den hemprägel som detta modernt utrustade sjukhus äger. Fru Axel Carlander, som själv deltagit i sjukhusets inredning, har just lagt sig vinn om de små hemdetaljerna. De spåras i sjukrummens behagliga inredning med tapeter på väggarna, med luftiga gardiner, med sängarnas träsmålning, i färger och stoffer och de finnas i vänthallar och sjuksköterskornas samlingsrum. För sjukhusets arkitektoniska utformning svarar arkitektfirman Bjerke & Svensson och man vet inte vad man skall ge priset i deras verk. Den ståtliga entréhallen i marmor med sina svarta pelare, den övre hallen med sina nävekvvarnsreliefer, den stora högtidslokalen i vitt och brunt eller den originella och vackra avdelningen för medicinska bad, där det lätt funktionalistiska inslaget fått en mycket lycklig utformning?

Kommer så till denna estetiska bild av det Carlanderska sjukhemmet som främst uppfattas av lekmanen att dess praktiska kärna — den moderna sjukhusutrustningen — står på höjden av vad som i den vägen kan presteras. Operationsrum, laboratorier och röntgenavdelningar höra till de största och mest välförsedda i landet, sjukvåningarna äro utrustade med alla inredningstekniska finesser, köksavdelningen likaså och för personalen är en avskild del av huset reserverad.

En rundvandring i detta sjukhus, som rymmer 72 platser fördelade på hel- och halvskilda rum och salar om fyra platser, är en upplevelse och man skulle gärna vilja fördjupa sig i detaljer. Men det skulle föra för långt i spalterna. Må dessa rader därför mera uppfattas som en erinran om och en reverens för det senaste donationsresultatet i donatorernas stad.

E. N.



**EUCALYPTUS-MENTHOL-**  
PRIS 35 ÖRE **TABLETTER**  
MOT FÖRKYLNING  
OCH HESHET

GEFLE MANUFAKTUR AKTIEBOLAG  
STRÖMSBRO



Oblekta, Blekta och Färgade  
**Vävnader**

Tillse att Ni alltid erhåller märket  
»SVANEN»

Kommissionslagrens telefonnummer:

Stockholm 96 46 - Hudiksvall 532 - Sundsvall 30 03  
Umeå 141 - Östersund 130.

**ARTI HEMFÄRGER**  
äro utan jämförelse bäst.  
A.-B. EUG. WINGÅRD, MALMÖ.



## För Dig själv

På Din önskelista sätter Du främst böcker av svenska författare. såsom Berit Spongs Kungsbuketten, Astrid Värings Marja och Elisabeth Bergstrand-Poulsens Livets och året festdagar. Vidare Maria Englund's Buretorp, Elisabeth Högström-Löfbergs Studentkamrater och de bägge diktsamlingarna Jord och människor av Kerstin Hed samt Den gyllene ungdomen av Karl Ragnar Gierow.

## För Din vän

Din bror eller make lämpar sig bl. a. någon av följande böcker: Knut Hagbergs Medmänniskor, Beskows Levnadsminnen, Egrön Lundgrens Italien och Spanien, F. U. Wrangels Resor och resenärer i Frankrike, Theodore Dreisers Syster Carrie och Sinclair Lewis Han som kände Coolidge.

## För Ditt hus

och ditt hem blir samlingen »Norstedtsböcker i Norstedtsband» en prydnad och värdefull tillgång liksom den oundgängliga Norstedts uppslagsbok samt den nya delen av Grimbergs Världshistoria. Verkliga praktverk äro Carl G. Laurins Konsthistoria, Jubileumsupplagan, vars andra del utkommit, fjärde delen av samme författares Ros och Ris, samt Karl Asplunds Ivar Arosenius.

## Vad Du får

i bokväg står i vida fältet, men välkomna böcker bli alltid Prins Wilhems Amerika från estraden, Anna Bobergs Genom Indien i Kronprinsparets följe, Axel Lagrelius' Kinaresa, av honom själv berättad för Sten Lewenhaupt, Gustaf A. Klingspors Till Korsfararland, Albert Ranfts Memoarer och Fredrik Bööks av Gunnar Lindvall illustrerade Nasreddin Hodscha.

## Vad Du inte vet

om mer omtalade och bemärkta svenska män och kvinnor finner Du i Vem är det?, svensk biografisk handbok 1929, som upptar c:a 6.000 namn. En guldgruva för 2:75 är Almanack för Alla 1929, som särskilt bra lämpar sig som julkapp åt ungdomen. Den litterära kalendern P. A. N. är en vacker och samtidigt billig julkapp.

## Vad Du inte kan undvika

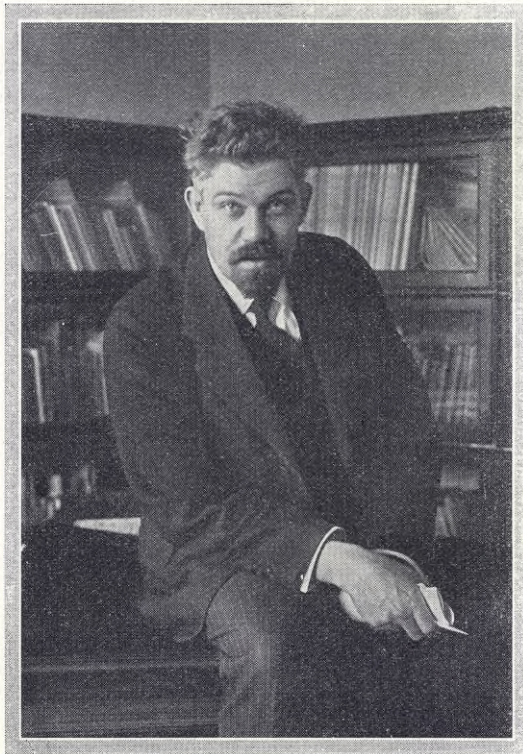
är att i bokhandeln skaffa Dig Norstedts rikt illustrerade Julkatalog, som innehåller ett hundratal olika böcker med prisuppgifter och pressuttalanden. Den erhålles gratis. Finnes ej bokhandel på platsen, skicka ett kort till P. A. Norstedt & Söners Förlag, så sändes den omgående gratis och franko.

## Surprisen

En värdefull bok i ett vackert band.

NORSTEDTS

## Hermods jubilerar.



Dir. Gustav Carne.

DET ÄR NU 30 ÅR SEDAN H. S. HERMOD lade grundvalen till sitt korrespondensinstitut i Malmö, det första av sitt slag i Sverige och ännu i dag det största i Skandinavien. Under de 30 år som gått har institutet haft sammanlagt elevantal av ungefär 300,000 personer; för närvarande åtnjuta c:a 25,000 personer undervisning vid institutet. Icke bara i Sverige, Norge och Danmark har Hermods sina elever; det räknar sina adepter från Island till Spanien, från Grekland till Argentina.

Det skulle kanske inte vara ur vägen att med anledning av jubileet ge en närmare inblick i vad Hermods egentligen är. Det är en skola, där all undervisning meddelas genom korrespondens. Hela det invecklade maskineriet är centraliserat till institutets expeditionslokaler, vilka äro inrymda i en förnämlig byggnad vid Slottsgatan. Ledare är direktör Gustav Carne, mannen som håller alla trådarna i sin hand och som med framstående chefs-talanger och uppfriskande entusiasm gör allt för sin uppgift. Från institutet skickas personliga svar till dem, som begärt upplysningar om kurser o. dyl. och härifrån sändas undervisningsbrev till eleverna. Lärarna ha akademisk utbildning.

Vari meddelar då Hermods undervisning? Jo, utom de fullständiga realskole- och studentexamenskurserna kan man här pr korrespondens lära sig de mest skilda ting, från bokföreläsning, stenografi och maskinskrivning, byggnads-, maskin- och elektroteknik till lantbruks-husdjurs- och trädgårdslära. Hermods är således en fackskola med otaliga kombinations-möjligheter. Språkundervisningen omfattar, utom de vanligaste moderna språken, latin, ryska och esperanto; flera av dessa kurser äro nyligen utarbetade, så den latinska, ett pedagogiskt mästerverk som författats av fil. mag. C. Bergström i Göteborg, vidare den engelska, där man varit så modern att man tillgripit grammodonen som pedagogisk faktor.

Speciellt sensationellt låter det att man kan lära sig sådana saker som musikteori, teckning, och målning genom korrespondens. Men i institutets samlingar finnas måga prov på eleveras konstnärliga prestationer, stilleben och landskapsmotiv i akvarell och olja, av vilka många röja odisputabel talang.

En hastig överblick över elevkatalogen styrker den uppfattningen, att eleverna till myc-

(Forts. sid. 1266.)



Den  
är  
vis...

som dagligen dricker ett par glas *Fruktsalt-Samarin*. Den enkla och läskande hemkur håller kroppen i god form och ger vigör.

Orsaken är att organismen erhåller ett invärtes bad, som frigör den från otjänliga ämnen, blodet uppfriskas, vilket allt förlänar en känsla av välbehag.

Se alltid till att Ni har hemma *Fruktsalt-Samarin*, det håller fysiken fin.

*Samarin* kostar kr. 2.50 pr fl. varav erhålles 50 glas av det läskande *Samarin* hälsovatten. Säljes överallt. Obs! Ej i lös vikt.

Cederroths Tekn. Fabrik, Sthlm



Scherf

Milanese-  
underkläder

PALACE  
HOTEL

Stadens  
modernaste  
och mest  
besökta  
hotel.

GÖTEBORG

Då håret börjar  
gråna

använd *NATUROL*, som diskret och behagligt återställer dess ursprungliga färg, stärker hårväxten och befriar huden från mjäll. Pris pr fl. kr. 3:—.  
Erhålles i Clara Trinks Damfrisørsalong, Drottninggatan 6, Norrköping. Även mot postörskr. (2 flaskor samma porto.)



## Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund  
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14  
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576.  
Specialitet: Familje- och arvsaker, Bo-  
utredningar och testamenten. Även  
skriftliga förfrågningar.

### Ressällskap.

Språkkunnig, resvan sjukskötter-  
ska, som förut besökt Riviera:n,  
önskar ressällskap dit i vinter.  
Medföljer gärna som sköterska.  
*Sol och värme.*

## FRÅGOR OCH SVAR!

### Glasyr.

**Fråga:** Skulle Idun kunna giva  
beskrivning på glasyr, som man  
kokar, sådan som sockerbagare  
och brödbagare lägger på sitt bröd  
och sina kakor, — mjuk — men  
ändå fast. Alla försök jag gjort  
ha misslyckats. Om man torkar  
glasyren i ugnsluckan blir den  
fast, men ej mjuk, och därtill bli  
kakorna upptorkade.

### Ständig köpare av Idun.

**Svar:** Vattenglasyr. 4 matske-  
dar fint strösocker, 2 msk. vatten.

Sockret och vattnet röras i en  
liten kastrull och avsmakas med  
citron- eller apelsinsaft. Blandning-  
en värmes eller ljummas litet och  
röres väl. — Glasyren bredes med  
en kniv över bakverket och får  
torka i öppen ugn med svag  
värme.

### Servitris.

**Fråga:** Var finnes någon afton-  
kurs för utbildande av servitriser  
här i Stockholm?

### Prenumerant.

**Svar:** En skola för utbildande  
av servitriser med 1-årig kurs fin-  
nes vid Vin- och Spritcentralen,  
Stockholm. Vänd er till doktor  
M. Marcus darsammastädes för  
vidare upplysningar.

### Titelfråga.

**Fråga:** Vore tacksam för svar  
på frågan hur en ung förlovad  
flicka bör titulera sina blivande  
svärföräldrar.

### Oerfaren.

**Svar:** Det mest brukliga är att  
säga tant och farbror.

### Julferier.

**Fråga:** Finnes det något pensio-  
nat eller annat lämpligt inackor-  
deringsställe i södra Småland där  
en ensam flicka kunde inackor-  
dera sig under juldagarna (julda-  
gen, annandagen och event. julaf-  
ton), helst ett trevligt sådant och  
om möjligt där ungdom finnes.

Kan på grund av den korta fri-  
tiden inte resa hem.

Hurtig 24-åring.

**Svar:** Bland utmärkta pensionat  
i Småland — dock ej i södra  
Småland — kan nämnas Hooks  
herrgårdspensionat, adr. Hok.  
Man bör tinga rum i tid.  
I södra Småland ett välrekom-

menderat pensionat å Möckelsnäs  
herrgård, adr. Diö. Även där bör  
rum tingas i tid.

Barockstolar.

Fråga: Tacksam för upplys-



## KHASANA JULKLAPPAR

äro ej blott bevis på artig uppmärksamhet eller  
hjärtlig tillgivenhet, deras val vittna lika mycket  
om givarens väsen. Den, som med säker smak vill  
träffa det riktiga eller i festlig form vill bjuda det  
oumbärliga, han väljer "Khasana-preparaten", som  
äro lika kärkomna på såväl damernas som herrarnas  
toilettebord.

I talrika enstycks-förpackningar som en liten upp-  
märksamhet, som för en ringa penning dock erb-  
juder något av värde, och i elegant utsmyckade  
sammansättningar som större gåvor, passa de som  
julklapp för en och var och bereda den taktfulle  
givaren och den lyckliga mottagaren en harmonisk  
julglädje.

**KHASANA-Parfym Kr. 1.-, 2.-, 2.25, 3.-, 5.-, Crème  
Kr. 1.-, 1.50, Coldcream Kr. 1.-, 1.50, Puder Compact  
Kr. -.75, 1.-, 1.50, Rispunder Kr. -.75, 1.75, 2.50, Eau  
de Cologne Kr. 1.20, 2.-. Presentkartonger Kr. 3.25,  
3.75, 6.50, 10.-.**

**Erhålles överallt!**

**DR. M. ALBERSHEIM, FRANKFURT A. M. - LONDON**



Agentur: Riviera, Stockholm. Tel. 5285 & N. 118.

## Hovmanicuristen JEANNE BOMANS

myrrhatinktur, crèmer och puder till-  
fredsställa de högsta anspråk.  
Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

ning om var man förmånligast  
kan inköpa vita, fullt stilenliga sto-  
lar i bondbarock, som finnas i  
hemslöjdsaffärerna, men där äro  
allt för dyra. Tillfälligtvis vid  
besök i Stockholm sett sådana  
stolar troligen i Jacobskatan eller  
annan gata som går upp från Va-  
sagatan.

### Prenumerant.

**Svar:** Sådana stolar fastän  
omålade kan man köpa ganska bil-  
ligt i vanliga slöjdaffärer — de  
större nämligen. Den gata ni me-  
nar är förmodligen Gamla Brogatan  
(mellan Vasa- och Drottning-  
gatorna), där det finnes många  
möbelaaffärer, i vilka man ibland  
kan komma över bra saker till  
rimligt pris.

### Montör.

**Fråga:** Finnes någon statsunder-  
stödd kurs för utbildning av elek-  
triska montörer? Var finnes i så  
fall dessa samt privata kurser för  
samma ändamål?

### J. L.

**Svar:** Vid Fackskolan för elek-  
troteknik i Västerås utbildas mon-  
törer.

Vid Tekniska Gymnasiet i Öre-  
bro finnes en linje för elektrotek-  
nik.

Stockholms stads Lärlings- och  
Yrkesskolor har en avdelning för  
utbildande av elektriska montörer.

Privata kurser finnes icke i det-  
ta fack.

### Porslinslagning.

**Fråga:** Goda Idun. För ett par  
år sedan fann jag i Idun adressen  
till en dam som åtog sig laga  
söndrigt glas och porslin.

Den adress har jag förlorat,  
men skulle gärna vilja ha den  
åter.

Den enda ledtråd jag kan ge är  
att damen hette Gerda i förnamn,  
samt att hon bodde på Vanadis-  
vägen — åtminstone bodde hon  
där förra året vid jultiden.

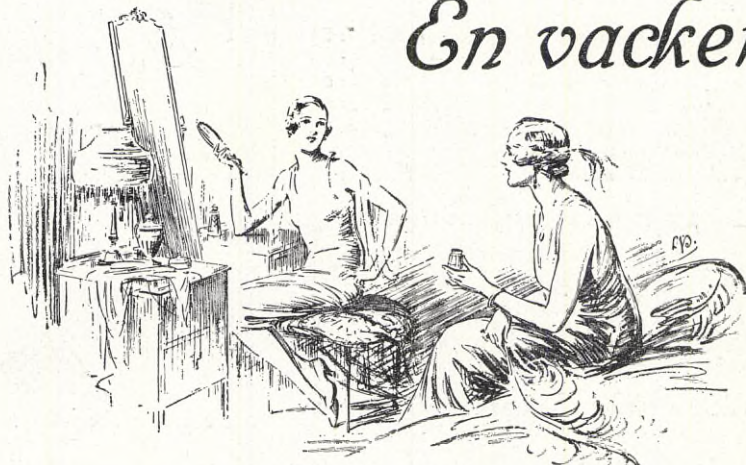
### Husmoder i Vasastaden.

**Svar:** Adressen är Fröken Ger-  
da Boman, Vanadisvägen 31.



RED: S BREVLÅDA.

Penrod. Alldeles för obetydligt.



## En vacker hys naturliga charme

ligger i hudens naturliga behandling. — Crème  
Mouson intränger, till följd av sin oerhört fina  
förarbetning, fullständigt till den undre hudvävna-  
den, där den renar, upplivar och giver näring. — I  
denna sin enastående egenskap, att så fullständigt  
kunna intränga i huden, ligger hemligheten med  
Crème Mouson hudvårdens underbara verkan.

# CRÈME MOUSON

"Huvuddepot för Sverige: Aktiebolaget Averco, Skeppsbron 5, Malmö. Tel. 60 79".



# Scen och Film

Lars Hanssons "Hemkomsten" är en storstilad film, det är presens allmänna omdöme. Jag instämmer, men med en liten ändring: Gustaf Frölichs "Hemkomsten" är en storstilad film. Mest tack vare honom gav detta banala uppslag en absolut högklassig film, mänsklig och psykologiskt känsligt nyanserad, sann och gripande. Lars Hansson gör av sin tragiskt tecknade flykting en stram rollskapelse som visar att han helt behärskar sin yttre och inre mimik. Gustaf Frölichs roll var enklare men svårare och spelades briljant. Honom kommer man nog att minnas längst ur denna film, som inte gör någon dummare eller elakare, även om vi snart äro mogna för något annat än dessa efterkrigsprodukter med motiv från det stora eländet.

B. A.

Dolores del Rio är skön och elegant i "Ingen annan kvinna" men därmed är också med bästa vilja i världen det fördelaktigaste som kan sägas om denna film sagt. Nog händer det massor av härresande saker i filmen och Dolores får en man, som både dricker, spelar, stjälar och nästan mördar, men allt händer så sammanhangslöst och knyckigt att man mer skrattar åt eländet än ids gråta. Och skådespelarkonsten står lika högt i denna film som den hoppiga regin och den oskickliga fotograferingen. Det är förvånande att en så förstklassig biograf som Röda Kvarn i Stockholm kan bjuda på något så svagt.

E. N.

## Ingeborg Wærn Bugge

ARKITEKT,

Saltsjö-Duvnäs. Tel. Saltsjö-Duvnäs 58.  
Bostäder, inredningar, trädgårdar.



**Willumsens**  
Likörextrakter  
-överlägsna  
i kvalite-



## JULMATEN

blir bäst och billigast, om till bakning av julbrödet, bryning av julkålen och flotytkokning av klenäterna användes

**REYMERSHOLMS KRONOLJA**

Finnes att tillgå hos alla köpmän till följande priser:

1/4 liter Kr. 0.65  
1/3 liter Kr. 1.10  
1/2 liter Kr. 2.—

Scen

## LÄSARINNORNAS SPALT

FRAGOR.

Juldikter.

För många år sedan fanns i en jultidning — troligen Jultomten — en julvisa av Edvard Ewers, där första versen lyder så: "Alla småbarn i ring i ring, nu är det glädje och gamman; julen med många och stora ting fröjdar oss allesamma, alla små barn i ring i ring, i ring med Pappan och Mamman." Endast fyra verser tror jag. — Så en juldikt "Julrosor" även införd i en jultidning för barn, endast tre verser, där sista versen handlar om att "Milda och goda ord, de äro julens rosor". — Vem skulle kunna ge fortsättningen på visorna? Ingen skulle bli gladare än "Lillan".

Yngre dam önskar komma i förbindelse med några bildade yngre personer, som mot delade kostnader vilja tillsammans fira julafton.

Vad skall man blanda i talgen för att få handstöpta ljus starka, så de ej brytas så lätt?

Premumerant.

## HEMTREVNADSRÅD



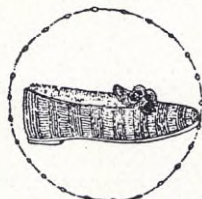
Av möbelarkitekt Eduard Rasch.

Möblering.

Fråga: Hur skall jag lämpligast möblera ett kombinerat matvardags- och sovrum, som har medföljande mått och utseende? Har placerat en dokumentbyrå å kortväggen mellan dörren och kachelugnen. En bäddsoffa finnes. På vilken av rummets långsidor vore den trevligast? Hurudant bord? Ovalt eller runt utdragsbord med pelarfot? Byffé, sideboard, eller lågt skåp? Spegel? Har tänkt mig en eller två, ej så

Ring eller skriv efter Buttericks nyutkomna julblad.

## Sy själv Edra Julklappar och köp tillbehören hos oss.



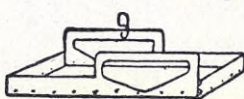
Ett par virkade läckra  
**Tofflor**

är alltid en kärkommen julklapp. Lammullssulor, särskilt avsedda till tofflor.



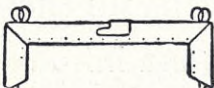
För barn Kr. 2:85 Med klackar Kr. 3:50  
» damer » 3:85 » » » 4:50  
» herrar » 4:85 » » » 5:50

**Väskspännan.**



Kr. 1:25, 1:95, 2:25,  
2:50, 3:75 4:50, 6:75.  
Ljusa och mörka till  
alla väskstorlekar.

Till varje väskläs lämnas på begäran ett mönster för tillklippning.

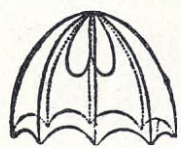


**Mascots.**

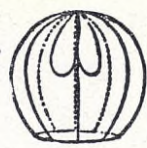
Huvudmasker, små ..... Kr. 1:50  
Do, större ..... Kr. 2:— " 2:50  
Do, Josephine Baker ..... " 3:50  
Kroppar till mascots ..... " 3:50  
Tedockhuvuden med hår ..... " 4:50  
Nåldockhuvuden från ..... " 1:—  
Tedockställningar ..... " 1:75



**Lampskärmställningar.**



Siden  
Snodder  
Tofsar  
m. m.



Vackra färdiga Lampskärmar i lager.

Drottninggat. 57,  
Stockholm.

**Butterick**  
MONSTERAFFÄR

R. T. 17 26.  
Norr 14 10.

OBS! Till landsorten mot postförskott + porto.



**Försköna**

och föryngra Eder hy och behåll ungdomens skönhet in i ålderns sena höst genom att dagligen använda

**Björktvål Prins av Parma.**  
Vår tids förnämsta skönhets-tvål.

Björkbalsamisk, överfettad och sammetslen.



Med björkens friskhet och rosens doft.

Ungdomlig skönhet  
— Eder belöning.

I alla tvålförande affärer till  
75 öre

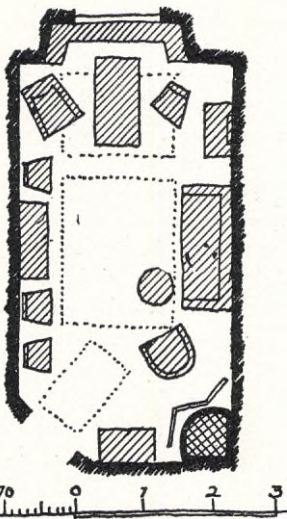
Fabriksbolaget Parma - Stockholm  
Kontrollant Prof. Håkan Sandqvist



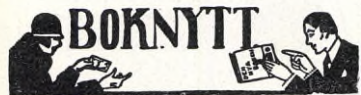
stora fätöljer. En symaskin (nedfällbar) måste också ha sin plats i rummet. Gardinerna äro placerade, rakt nedhängande med kapp, vid den streckade linjen framför burspråket. Kunde sidorna av burspråket utnyttjas för ett litet skåp å var sida för böcker eller dylikt? Fönstret har fyra rutor i höjd och tre i bredd.

Hurudan tapet? Den nuvarande är i gobelängmönster. Färg gråblå, grå, svart, ljus brun. Läget är högt, fritt, mot söder.

Endast ett rum.



Svar: Ovanstående planritning visar en av möjligheterna till disponeringen av rummet. På grund av rummets knappa bredd är en friare möblering utesluten. Burspråket lämpar sig för inbyggnad av låga bokhyllor i fönsterbrädans höjd och framför dessa kan placeras ett rektangulärt bord, helst endast 75 cm. brett, men gärna försett med iläggsskivor eller klaffar, för att kunna brukas som mat- och arbetsbord. Vid dess ena sida står en mindre öronlappsfätölj, och vid dess andra en stol, samt vid väggen symaskinen. Denna förses med en avpassad duk eller huva, som när nära golvet, då den även kan tjänstgöra som toalettobord. Över "bordet" hänges en mindre spegel. Ett litet lågt runt bord och en fätölj vid lig soffan samt en trevlig skärm framför kakelugnen. Mitt för soffan ett skåp, eventuellt på höga ben, samt stolar. Dokumentbyrån på kortväggen. Välj till detta en lugn enfärgad tapet, harmoniserande med rummets färgskala i övrigt.



**BOKNYTT**  
Karin Fransén. Kokbok för kokorån. Stockholm, P. A. Norstedt & Söners Förlag. Kr. 1:25. Denna nya kokbok för den nya typen hem, som i synnerhet förekommer i Stockholm, är vederhäftig och redig. Man konstaterar med tillfredsställelse, att tid är angiven för de flesta rätter, det gäller ju här en matlagning, som måste gå fort och vid vilken tiden spelar huvudrollen. Man saknar kanske en del utläggningar av ka-

**Bensintvätta**  
kostymer vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

# NERVSTÄRKANDE ENERGIBILDANDE KRAFTGIVANDE

Såsom stärkande medel har

## PHOSPHO-ENERGON

sedan länge stått i främsta ledet. Phospho-Energon är framställt direkt ur hjärn- och nervsubstans, är ingående kliniskt prövat och har av de förnämsta in- och utländska läkare givits de amplaste lovord.

Särskilt vid behandlingen av nervositet o. nervösa svaghetstillstånd har Phospho-Energon givit utomordentligt gynnsamma resultat. Phospho-Energon verkar icke "ögonblickligen nervlugnande och rogivande" — försvagar och sliter därför ej nervsystemet — utan det uppbygger under kurens förlopp på ett naturligt sätt hela nervsystemet, stärker organismen och ger åt överansträngda och försvagade personer det tillskott av energi och självförtroende, som är oundgängligen nödvändigt för övervinnandet av nervositet och därmed förknippade svaghetstillstånd.

Phospho-Energonpiller fås å alla apotek i burk. å 100 och 300 st.



pitlet sallad, som är nog så tack-samt just för de små hushållen av den typ, som här är fråga om. Men det kanske kommer i nästa upplaga.

Eth. K.

En hembygdsbok. J. A. Lindblads förlag, Uppsala, har i dagarna utsläppt ännu en hembygdsbok, "Norrbotten", av Georg

Bergfors och Albin Neander. 2 delar. Pris pr del 7 kr.

"Hembygden är liksom mörgen i en furustam. Våra år och våra ökade kunskaper bilda årsring på årsring. Men mörgen där innerst i mitten är dock det viktigaste. Utan den växer ej trädet på ett riktigt sätt", säger på ett ställe författaren till bokens första av-

snitt. Han låter här tre små skolgossar under sin magisters ledning göra en ferieresa genom hembygden, Norrbottens län, d. v. s. norra delen av landskapen Västerbotten och Lappland eller, som bebyggarna på ort och ställe numera älska att kalla sin hemtrakt, Norrbotten. Med spånt intresse följer man med på denna

färd och skådar midnattssolen över det underbara Torneträsk, besöker lapparna i deras kåtor, susar ned för den brusande och skummande forsen och sänder samtidigt en beundrande tanke till prinsessan Ingrid, som häromåret modigt var med på en sådan hisnande forsfärd. Det är inte bara det storslagna i Norrbottens natur man möter i denna skildring av hembygden, fjällvärldens allra minsta liv, dess fåglar, fiskar och små färgrika blommor bli oss kära bekanta. Sakliga uppgifter äro skickligt inflettade och dock tydligt utläsbara.

Norrbottnens stora söner ha fått sina egna kapitler. Väl kan man fråga, om icke ett strängare urval här skulle varit lyckligare för boken i dess helhet.

Vi leva med i de åtminstone till namnet över hela vårt land kända Norrbottens arbetsstugors dagliga gärning och komma så småningom ned till kusten och landskapets städer. Förgäves söker man här efter en upplysning om städernas storlek och invånarantal i våra dagar. För norrbottningarna själva är den kanske överflödigt, men vi andra fråga givetvis där-efter.

Synnerligen förträffligt skildras lapparnas liv, både i mer bebyggda trakter och om sommaren i fjällen, då de stå "liksom ovanför denna världen och se ned på livet". Att hela Norrlands skogar vimla av tomtar och troll och andra över- och underjordiska valrelser besannas, när man läser avsnittet "Gammal folketro i Norrbotten".

Bokens andra del lämnar en intressant och medryckande framställning av Norrbottens geologi, historia och näringsliv och slutar med en utredning av folk och ras i Norrbotten och lämnar till sist prov på olika språk och mål i landskapet. För de särskilda avsnitten och kapitlen i boken stå olika författare. Verket är illustrerat med ett stort antal väl valda och belysande fotografier, blyertsteckningar och glödtäckningar.

Den landsända, vars hembygd skildrats på ett så sakkunnigt och konstnärligt sätt, är att lyckönska.

L.—r.

Amerikas välstånd. Världens ekonomiska tyngdpunkt har efter världskriget förlagts till Amerika och det är därför förklarligt, att Europas blick mer än någonsin förr är riktad mot den nya världen. En fenomenal ekonomisk utveckling har under det senaste decenniet kännetecknat Amerika och såväl europeiska som amerikanska ekonomiska skriftställare ha försökt skildra den. "Forskare från alla hörn av världen studera flitigt genom sina egna förutfattade meningars förstoringsglas och sondera vårt industriella maskineri för att söka upptäcka vad det är, som håller

# Hämorrhoider

säker fullständig läkning utan operation med de sedan 25 år tillbaka erkända

## Anusol-Goedecke

= Suppositorier =

Anusol Goedecke endast äkta i röda askar med firma Goedecke & Co., Chemische Fabrik und Export-Aktiengesellschaft, Leipzig, etikett och plombering. Varning för värdelösa efterapningar och ersättningspreparat.  
För Anusol-Goedecke finns det ingen ersättning.  
Anusol-Goedecke upphäver snabbt de ofta svåra smärtorna och möjliggör en lätt avföring. Det desinficerar, torkar och läker de sjuka ställena. Inga narkotiska beståndsdelar. Lätt att använda. Fås på alla apotek.

**SILKESSTRUMPOR**  
uppmaskas o. lagas fort o. billigt.  
**HALLDINS ATELJÉ**  
Malmskillnadsg. 48 A, 2 tr. Sthlm.



dess hjul igång. Vi äro en blomstrande nation och vårt välstånd synes gäcka dem, som önska finna lösningen till detsamma. Icke desto mindre måste det finnas någon nyckel", skriver den unge amerikanske finansmannen *Paul M. Mazur* i företalet till sin nu på svenska föreliggande bok *Amerikas välstånd, dess orsaker och verkningar*. (Gebers förlag.) I sin bok dissekerar den skarp-synta och välorienterade bankmannen icke blott det amerikanska välståndets orsaker utan upprullar även framtidspektiv. Pris kr. 6:75.

*Venezia*, glimtar ur nuet och det förgångna, av professor *Axel L. Romdahl*, har utkommit på förlaget Natur och Kultur. Boken utgör ett försök att låta läsaren uppleva lagunstadens tjuuning, så som författaren upplevt den under strövtåg i hävderna och i den verklighet, en nutida besökare har för sina ögon. Författaren vill här icke framträda som forskare, endast som en historiskt och konstnärligt bildad resenär, som berättar om det han sett och läst. Han skildrar Venezias historia och författning i anslutning till monumenten, i främsta rummet San Marco och Dogepalatset, han vandrar kring till kyrkor och gilleshus och uppsöker de venetianska målarna i deras rätta omgivning. Han hälsar på i patriciernas villor utmed Brenta, bevisar regattans färgglada skådespel, men gläder sig icke mindre åt vardagens Venezia med dess undagömda skönhet, gamla trädgårdar med druvor och blommor, pittoreska småfolkskvarter, som vimla av lekande barn. Under alla dessa strövtåg är hans sinne fullt av det, som målats och diktats om Venezia. Pris kr. 4:50.

*Vildmarksliv i Lappland* för hundra år sedan är namnet på en volym, som utkommit på Wahlström & Widstrands förlag. En tysk baron *von Hoggué*, som i flera år varit ryttmästare i sven-

ska armén och som talade vårt språk flytande, reste jämte två franska ädlingar en dag i slutet av år 1828 genom Stockholms Norrtull i resvagn på väg upp till Lappland. Där uppe fingo de till vägvisare Petrus Læstadius, som förde de tre herrarna omkring bland lapparna i bygden. I sitt hemland utgav von Hoggué flera år därefter en skildring av sina upplevelser, vilken nu föreligger i svensk översättning och bearbetning av Harry Blomberg, illustrerad med författarens teckningar. Pris kr. 5:75.

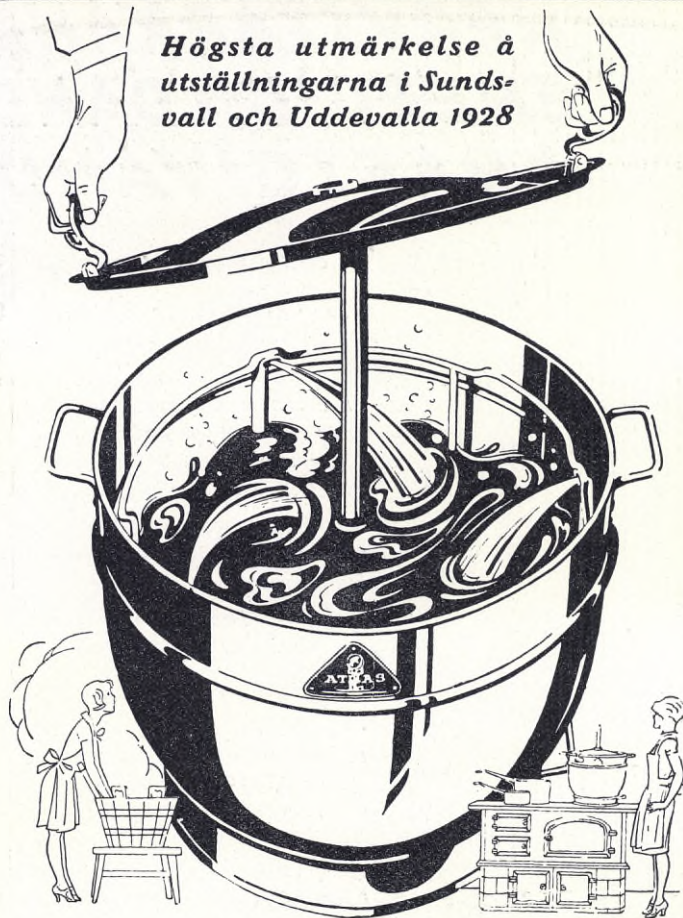
*Hans svarta majestät* heter en på Natur och Kultur nyutkommen bok av *John W. Vandercook* översatt till vårt språk av I. von Tell. Den berättar om en förrymd neger-slav, som köpte sig fri och till följd av sin härskarbegåvning blev folkledare, ryckte Frankrikes rikaste koloni ur Napoleons händer och gjorde sig till konung av Haiti, för att slutligen få bevittna hur allt störtade samman och hur revolutionen förintade hans verk. Pris kr. 5:50.

*Vid kärlekens eldar* av *Hillemar G:son Hogner*, en roman från Saharas ökenstrakter, har utkommit på Ahlén & Åkerlunds förlag. Den kostar kr. 4:75.

*Inledning till religionsvetenskapen* av professor *Rafael Karsten* har utkommit på förlaget Natur och Kultur. Det är en religionsvetenskaplig handbok, som ger en framställning av lägre och högre religionsformer med beaktande av idésammanhanget mellan dem. Särskild uppmärksamhet har ägnats de lägre eller s. k. primitiva religionerna. Författaren har därvid beaktat etnologiens nyaste landvinningar, och bland dessa givetvis egna forskningsresultat på detta område. Boken kostar kr. 7:50.

*Det förborgade livet* och *De ensamma* — den förra en roman, den senare en novellsamling — äro namnen på de senaste till (Forts. å sid. 1265.)

Högsta utmärkelse å utställningarna i Sundsvall och Uddevalla 1928



**Endast kraftig vattencirkulation — intet maskineri!**

Resultat: Grundlig tvättning utan nötning — och utan arbete — med tvättmaskinen

**ATLAS**

Svenskt kvalitetsfabrikat.

För en avbetalningsutgift av Kr. 5:— pr månad slipper Ni ifrån arbetet med hemtvätten.

*Ett mindre antal damer antagas som ombud.*

**MASKINAKTIEBOLAGET ATLAS**

Sveavägen 31, Stockholm - Telefon: Namnanrop "Maskin-Atlas".

**Vita Skeppet**  
och **Vita Rosen**  
äro namnen på

**REYMERSHOLMS**  
Cocosmör (hårt) och Cocosflott (mjukt)



Vita Skeppet förpackas i 1/2 kgs-paket à 80 öre.  
Vita Rosen förpackas i 1/4 kgs-paket à 40 öre.

som nu finnas att tillgå i de flesta speceriaffärer. Båda kvaliteterna innehålla 100% rent fett och ersätta med fördel smör vid matlagning och bakning.

Gör ett försök. Det lönar sig. Vid köp av Cocos begär hos Eder handlare: Vita Skeppet och Vita Rosen.

**REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI AKTIEBOLAG**  
HELSINGBORG



**Fem öre**

kostar en äkta

**ASPIRIN-TABLETT**

Överlägset och beprövat medel mot feber, huvudvärk, reumatism, tandvärk och neuralgi.

Försäljas i alla apotek i rör om 20 st. à kr. 1:—

**DEN VÄRLDSBERÖMDA**



Varje förständig husmoder ser till att herrarna i hemmet använder den förnämsta kragen.

**MEY-KRAGEN**

fyller de allra högsta anspråk, dessutom bortfaller alla kostnader och besvär med tvätt och strykning.

Broschyr på begäran gratis och franco. 2:ne provkragar mot 60 öre i frimärken. — Prova Mey-Kragen och kragträgan är löst för all framtid. Återförsäljare antagas på alla platser där vi ej äro representerade.

Pris pr duss. Kr. 3:— för de dubbelvikta och Kr. 2:75 för de enkla. 35 olika modeller.

Till landsorten 3 duss. franco.

**MEY'S STÄRKKRAGAR,**

G:la Brogatan 32, Stockholm.

Se noga till att varje krage invändigt är stämplad "Mey & Edlich", endast då äkta.





# IDUNS HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV ANNA SCHENSTRÖM, GUNILLASKOLAN, UPPSALA.



## FALU —

är ett kvalitetsmärke för matvaror — t. ex.

**FALU-bröd**

**FALU-korv**

**FALU-brännvin**

och

## FALU-ÄTTIKA

### INFÖR JULHELGENS MARTHA-BEKYMMER.

En omtänksam och klok husmor börjar att i tid före jul "samla i ladorna", så att hon välförsedd kan med lugn se emot helgen som en vilotid även för henne.

Om hon målmedvetet och i tid planerar familjens måltider under helgen, kan hon dels göra förståndiga inköp, så att hon tager hem allt vad som behövs i parti på en gång. Tidsodande småinköp bortfaller, och hon behöver inte ideligen grubbla över, om hon har allting hemma. Dels kan hon göra undan en hel del av matlagningsarbetet på förhand.

På så sätt har ju husmodern varit van sedan långliga tider tillbaka att börja "julstök" längre el. kortare tid före jul.

I detta avseende ställes det mycket olika fordringar på husmodern på land och i stad, i ett större hushåll el. ett mindre. Men huru litet ett hushåll än är, så alltid fordras några speciella julförberedelser.

Numera kan man — i storstäderna åtminstone — erhålla både lutad fisk, färdigsaltad skinka och färdig korv, sylta o. d. av alla slag. Men det fordras i alla fall omtanke och plan för att få hem alla dessa saker, som i hög grad bidrager till att göra julen till jul.

I de allra flesta av Sveriges hem är det nog ännu så, att husmodern lutar sin fisk själv och lägger ner mycket arbete på allt vad som hör till julmaten, och huru detta än sker, så kan varje erfaren husmor konstatera, att ett väl placerat, intensivt och effektivt arbete, t. o. m. under en ganska kort tid, är något, som husmodern verkligen har valuta för sedan under helgen i form av lindrigt hushållsarbete och mera ro.

Tiden är nu inne för att börja luta fisken el. salta julskinkan. Nu kan man bereda korven, skicka bräckkorven och medvursten till rökning och salta el. ändå hellre koka in fläskkorven på glas. Det kan även vara fördelaktigt att konservera en del andra rätter för att ha till hands t. ex. stekt revbenspjäll, kokt höns, buljong o. d. En lätt saltad, kokt oxrullad el. tunga kan vara bra att ha. Presssylta, pölsa, inlagda rödbetor, inkokta grisfötter och leverpastej ingå också i julmaten, åtminstone i en

Prova vår avkännare  
högt uppskattade

## KLASS II PILSNER

A.-B. HEMBRYGGERIET  
HELENEBORGSG. 15, STOCKHOLM  
TEL. Söder 370 45, Söder 370 46.

Hembäres direkt till privathushåll.



del hem. T. o. m. grönkålen kan man koka och passera en tid i förväg. Naturligtvis är det för tidigt att börja med denna senare och även en del av nyssnämnda anrättningar nu vid samma tid, då lutfisken skall blötläggas och skinkan saltas, men planera för dessa arbeten kan man gärna börja med redan nu, så att man får alla arbeten att gå i varandra så lugnt som det är möjligt i dessa julbrådsdagar. Sedan närmare helgen kommer julbaket, som likaledes bör få sig bestämd tid tilldelad i arbetsplanen likasom nödvändiga rengöringsarbeten o. d. Det behövs sannerligen en väl genomtänkt arbetsplan för hushållsarbetet i de olika hemmen i allmänhet, men så här före helgen är det nödvändigare än någonsin.

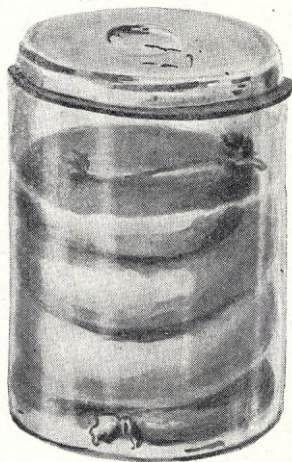
Några recept som kunna komma till användning vid förberedelserna för julmaten följa nedan. Julkakorna återkomma vi till i ett följande nummer.

### Lutfisken.

2 stycken spirångor (c:a 3—3½ kg.) el. 3 kg. gräsej.

Till luten: 20 lit. vatten, 1 kg. släckt kalk, 800 gr. soda.

Fisken styckas i lagom stora bitar, så att de få rum i den krukka el. det träkärl, som skall användas. Bitarna få ligga i kallt vatten en vecka. Under



Fläskkorv på konserverglas.

denna tid byter man vatten minst varannan, helst varje dag. Allt vatten slås härefter noga bort, och den färdigberedda luten hälls över fisken. Till luten blandar man kallt vatten och kalk; sodan löses upp i varmt vatten och tillsättes, varefter lagen röres om, tills alltsammans är smält. Luten bör stå väl över fisken, och lock med tyngd bör läggas på för att hålla fisken nere. Fiskstyckena måste en gång om dagen plockas om, så att de under bitarna komma överst och tvärtom. Detta för att de skola bli jämnt lutade eller lika uppsvällda. Efter fyra dygn tager man upp fisken och slår noga bort all lut, sköljer av bitarna och lägger dem åter i kallt vatten. Detta bör sedan bytas minst en gång om dagen, och därvid är av vikt, att det gamla vattnet avlägsnas. Sedan fisken legat i vatten en vecka är den färdig att använda. Innan den kokas, bör den emellertid, sedan den skurits i för servering lagom stora bitar, alltid få ligga i kallt vatten några timmar.

### "Julskinka."

Välj härtill en skinka, som har vacker rundad form. Den får ej vara för fet; lämpligaste vikten är 5—6 kg. Man gnider in skinkan väl med en blandning av 8 msk. salt, 4 msk. socker och 1½ msk. salpeter. Den lägges härefter ned i ett lämpligt saltningsskål. Dagen därpå kokas en lake av 6 lit. vatten, 6 kkp. salt och 2 kkp. socker. Den skummas och hälls het över skinkan. Kärlet täckes över väl och förvaras sedan på kallt ställe. Efter 1½—2 veckor kan skinkan användas. Den kokas då tillräckligt länge c:a 4—5 timmar. Senare griljas den.

### Inkokta grisfötter.

4 grisfötter, vatten, ättika, salt.  
Saltlake: 1½ lit. vatten, 350 gr. salt.  
Grisfötterna skällas, skrapas, klyvas längs efter



**7-lack  
är  
Jul-lack**

Den aktsamma husmodern, som är rädd om sina dyrbara linoleummat-  
tor och vill ha dem vackra  
till jul, använder  
**Genteles 7-Lack**  
under julstök.

Torkar på 7 timmar mitt i vintern.  
Tål 2,000,000 steg. 

och läggs i lätt saltat vatten över en natt. De läggs sedan i kokande saltat vatten, smaksatt med ättika, skummas väl vid uppkoket och få koka, tills de äro mjuka. De kunna serveras genast varma, men annars låter man dem kallna i sitt spad före serveringen. De kunna förvaras för längre tid i saltlake, som blandas kallt enligt ovanstående proportioner. När de skola serveras läggs de i vatten, tills de bli lagom salta, torkas med duk, paneras och griljas d. v. s. stekas hastigt. Kokta inlagda rödbetor höra till anrättningen.

### Saltning av tunga eller oxrullad.

Köttet ansas, gnides in med 1—2 msk. salpeter och får ligga i en lagom stor krukka ett dygn. En saltlake kokas av 2½ lit. vatten, 2 kkp salt och 1 kkp socker. Denna hälls het över köttet, som täckes över med en ren duk jämte tallrik och får stå på detta sätt under tre dygn. Lagen spädes ut med hälften vatten, och däri kokas köttet, tills det blir fullkomligt mörkt. (Tungan flås, medan den är varm.) Köttet förvaras sedan i sin lag.

### Konservering på glas.

Fläskkött lämpar sig särskilt väl för konservering på glas.

Revbenspjäll styckas i för servering lagom stora bitar, dessa brynas väl, beströs med salt och vitp. och läggs på konserverglas jämte sin sky.

Fläskhare el. halsstek, benfri, brynes, kryddas, spädes litet i sänder och får steka halvfärdig och lägges på glas jämte sin sky.

Fläskkorv, som bör vara löst stoppad och nyss gjord (högst 1 dygn) och ingniden som vanligt med en blandning av salt, socker och salpeter, lägges på på glas. Dessa få ej vara fyllda mera än till hälften eller ¾. En svag saltlag (2 msk. per lit.) hälls över.

Buljong kokas på vanligt sätt, tills den blir kraftig i smaken, den silas väl (klaras om man så vill) och hälls på konserverglas.

Alla dessa konserverglas steriliseras sedan på vanligt sätt i konserveringsapparaten vid 95—100° C. under en timme.

## Ät mer fisk!



En billig och hälsosam fiskrätt, bekväm att taga till är

### Fyrtornets Fiskbollar

Tillverkade av utsökt färsk råvara.

Utom den vanliga kvalitén — Gul etikett — finnes alltid i lager fiskbollar i

Champignonsås, Tomatsås och Hummersås.

## Vetebröd, Sockerkaka, Mjuk Pepparkaka

Ävensom många andra brödsorter kunna med allra största fördel bakas med  
**REYMERSHOLMS KRONOLJA**

Ingen bismak. Billigare än smör. Begär receptbok.



### Pris i Sverige:

¼-litersburk..... Kr. 0.65  
½-litersburk..... Kr. 1.10  
¾-litersburk..... Kr. 2.00

### Pris i Finland:

¼-litersburk..... Fmk. 7.50  
½-litersburk..... Fmk. 12.00  
¾-litersburk..... Fmk. 22.00

**REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI A. B.**  
HELSINGBORG



Rekvirera  
**Lucks**  
"REKLAM-ASK"  
med utsökt  
Choklad & Konfekt  
väg. 1/4 kg.  
endast Kr. 2.— st.  
Expedieras till landsorten  
mot postförskott.  
**PERCY & LUCK & Co.**  
STOCKHOLM.

1607



Kärl och redskap  
växla, men kvali-  
teten på Skultuna  
produkter är år-  
hundraden igenom  
densamma

**Skultuna**

Kronan och sigillet  
garanterar kvaliteten

KÖP  
**OLOF ASKLUNDS**  
BRÖD  
DET ÄR BÄST

Gratis  
kan Ni upprätta  
Eder villa eller våning  
med överloppsvärmen  
medelst köksplåten.

**"MALCUS"**  
Begär ill. katalog. Sändes gratis.  
A.B. MALCUS HOLMQUIST. Halmstad



UPSALA  
**BLIXT-HAVREGRYN**  
ÅNGQVARN A.B.

Pölsa av buljongskött.

Vid konservering av buljong på glas är det lämpligt att använda buljongsköttet till pölsa. Om buljongen är kokt på 5-6 kg. kött (oxhals, lägg el. d.) kokar man 1/2 kg. korngryn i köttspad; detta kan t. ex. kokas på benen av buljongsköttet; bättre är om man har spad av pressylta, skinka el. d. som är fett, annars bör man tillsätta buljongflott, späck el. d. Utom det kokta köttet kan det vara fördelaktigt att skaffa hem ett hjärtslag av gris el. kalv, en bit lever el. d., som bör få ligga i kallt vatten över en natt, innan det kokas mjukt. Korngrynskvantiteten kan i detta fall ökas något. När köttet är kallt, drives det en gång genom köttkvarn. När grynen är mjuka och kokat ihop till en tjock gröt inblandas allt köttet, och massan smaksättes med rikligt av hackad stekt lök, salt, kryddpeppar och vitpeppar. Massan får ett uppkok, lägges i vattensköljda, släta avlånga formar och ställes ut att kallna. Pölsan måste förvaras på kallt ställe. När den skall användas stjälpes den ur formarna, skäres i skivor och stekes vackert brun i steksmör. Pölsan serveras med inlagda rödbetor och potatis.

Leverpastej.

600 gr. kalvlever, 100 gr. benfritt kalvkött, 100 gr. späck, 4 ägg, 2 1/2 dcl. gräddmjölk, 1 dcl. stötta skorpor, 1 tsk. salt, 5 tsk. ansjovissås, 1/2 tsk. vitp., 1 tsk. socker, 1/4 tsk. nejlikor.

Till formen: 200-250 gr. späck. Levern sköljes och får ligga i kallt vatten 1/2 tim. Den drives härefter tillsammans med köttet och späcket fyra gånger genom köttkvarn. Massan stötes sedan, tills den blir finfördelad och jämn. Skorpsmulorna blötas upp i grädden och tillsätts jämte de sönderslagna äggen, kryddorna och ansjovissåsen. Smeten passeras, vilket dock kan uteslutas (resultatet blir då ej lika fint). Av smeten stekes ett litet prov, och mera kryddor tillsätts, om det behövs.

En avlång slät bleckform beklädes med tunna späckskivor. Smeten hälls i, och formen bindes över med smörpapper samt kokas i vattenbad 1 1/2-2 timmar.

Pastejen bör sedan vara väl avsvalnad, innan den stjälpes upp.

Den förvaras på kallt ställe och användes som smörgåspålägg. Den kan läggas upp skuren i skivor eller också i fyrkantiga bitar, som läggas på assiette eller litet fat.

Pastejen kan även serveras varm som kött-rätt med t. ex. murkelsås eller tillsammans med andra köttslag i "blandad kött-rätt".

IDUNS KÖKSALMANACKA (9-15 dec.).

SÖNDAG. *Frukost:* Grijerad kalvbräsk med arter; smör eller margarin, bröd, ost, ansjovis; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Smördegssnäckor med stuvning av fisk och hummer. Boeuf à la Mode. Ananasfromage med mandelkakor.

MÅNDAG. (Makaronidag.) *Frukost:* Havregrynsgröt med mjölk. Rökt sill med äggsås och potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Grijerade stekskivor med stekt lök och kokta makaroner med riven ost. Citronsoppa med skorpor.

TISDAG. *Frukost:* Stekt havregrynsgröt med lingonsylt. Sockerrötter med äggstanning och smält smör; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Stekt får med rötter. Stekta äpplen med grädde.

ONSDAG. *Frukost:* Havremustvälling. Ragu på svamp, kött och grönsaker (rester från tisd. middag) serverad i snäckskal; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Frityrkokt kolja med brynt persiljesmör och potatis. Fruktkaka.

TORSDAG. *Frukost:* Havrevälling med katrinplommon. Färsfylld lök; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té. "Luciakattor." — *Middag:* Ärtsoppa med fläsk och varm punsch. Plättar med jordgubbsylt.

FREDAG. *Frukost:* Havregrynsgröt med mjölk. Stekt sill med gräddsås och skinnkokt potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Små köttjärpar med kokt vitkål och potatis. Katrinplommon-sufflé med grädde.

LÖRDAG. *Frukost:* Stekt havregrynsgröt. Plättläda; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller té, vetebröd. — *Middag:* Kokt kall

sik med grönsaksmajonäs. Rostade kastanjer med rört smör. Bananer.

Boeuf à la Mode (för 10 pers.). 2 1/2 kkp benfritt oxkött (innanlår eller fransyska), 200 gr. späck, 40 gr. smör, 1 fläsksvål, 1 liten kalvlägg, 1 msk. salt, 8 kryddpepparkorn, 12 vitpepparkorn, 3 nejlikor, 1-2 portug. lökar, 2 stora morötter, 1 1/2 lit. svag buljong, 1 dcl. franskt vin, 1 dcl. konjak.

Köttet ansas, späckas tätt och bindes om för att få vackra skivor. Steken brynes härefter väl i smör. Fläsksvålen lägges sedan under den brynta steken, och buljongen hälls på. Kalvläggen knäcks och lägges i jämte kryddorna, den skalade löken och de ansade morötterna. Spadet skummas vid uppkoket, och alltsammans får sakta koka under lock 3-4 timmar, tills köttet är fullkomligt mörkt. Köttet tages då upp, skäres i tunna skivor och lägges på varmt serveringsfat.

Rätten garneras med de kokta morötterna samt 4-5 väl stekta portugisiska lökar.

Det silade spadet serveras som sås, eller också reder man det som vanlig steksås.

Citronsoppa (för 6 pers.). Saften av två citroner, rivna skalet av en citron, 1 kkp socker, 2 msk. pot.-mjöl, 1 1/2 lit. vatten, 2 dcl. tjock grädde, 1-2 äggulor.

Tillagning: Saften och vattnet får ett uppkok, sockret tillsättes jämte det i vatten upplösta pot.-mjölet. Soppa får ett uppkok och citronskalet tillsättes. Ägg och grädde vispas i soppskålen, soppa slås het över och vispas kraftigt. Den serveras sedan varm eller kall.

Stekt får med rötter och ris (för 6 pers.). 1 1/2 kg. fårbringa, 50 gr. smör, 1 portug. lök, 1/2-1 kålrot, 4-6 morötter.

Ris: 2 kkp. risgryn, vatten, salt.

Färköttet ansas och styckas i för servering lagom stora bitar. Löken skalas, hackas och fräses lätt i smöret. Köttbitarna läggs i, och när dessa äro brynta, lägger man i de ansade rötterna skurna i små tärningar. Alltsammans får sakta fräsa, tills det börjar se torrt ut i pannan, då späder man på med kokande vatten, så att det står väl över köttet, och anrättningen får sakta koka tills kött och rötter äro mjuka.

Riset kokas mjukt i rikligt med saltat vatten (c:a 30 min.), får rinna av väl och lägges upp mitt på ett varmt serveringsfat. Kött och rötter läggs i krans omkring, och rätten garneras med persilja.

Fruktkaka (för 6 pers.). 100 gr. katrinplommon, 50 gr. aprikoser, 100 gr. torkade äpplen, vatten, socker, 3 ägg, 120 gr. socker, 4 dcl. gräddmjölk, 1 msk. vaniljsocker.

Frukten kokas mjuk på vanligt sätt, sockras och får kallna. I en väl smord form lägger man frukten i ringar t. ex. ytterst äpplen, sedan aprikoser, sedan katrinplommon o. s. v. Även kan man lägga dem i varv med äpple, katrinplommon, aprikos o. s. v. efter varandra; frukten bör i alla händelser ordnas så, att det ser trevligt ut, när kakan stjälpes upp. Äggen vispas väl med sockret, gräddmjölk och vaniljsocker tillsättes, och blandningen hälls över frukten i formen. Kakan gräddas, tills den stannat, får svalna och stjälpes upp.

"Luciakattor." 2 ägg, 2 dcl. mjölk, 100 gr. margarin, 1 kkp socker, 20 gr. jäst, 1 kkp rus-sin, 1 tsk. saffran, 500 gr. vetemjöl.

Till pensling: 1 ägg. Drygt hälften av vetemjölet lägges först i bälen. Mjölkten ljummas och tillsättes jämte de söndervispade äggen. Jästen röres ut med 1 tsk. av sockret och inarbetas. Härefter arbetas degen grundligt med så mycket mjöl, att degen blir lagom fast. Den sättes härefter att jäsa. Saffran torkas lätt i svag värme och stötes fint samt upplöses helst i litet brännvin. Smöret röres smidigt tillsammans med sockret, och när degen har jäst upp inarbetas alla "godsakerna", varefter degen får jäsa för andra gången.

Den bakas sedan ut i rullar; dessa skäras upp med kniv från båda ändar, så att rullen bibehålles hel ett stycke på mitten. De fyra "sladdarna" rullas mot mitten. Bullarna läg-gas på smord plåt, och ett russin stikes i mitten av varje rulle. När bullarna äro väl uppjästa, penslas de med ägg och gräddas i god ugnsvärme.

Plättläda. Överblivna plättar från föregående dag läggas varvvis med god sylt el. fruktmos i en väl smord pajform. Äggstanning hälls över, och anrättningen ställes i medelvarm ugn, tills den stannat.

Här kommer ja!  
med NENs varor som alla vill ha!



**N. E NILSSONS**  
MEJERI

Universalverktyg  
av stål, härdat N:o 560



Hammare, yxa, hovtång, rörtång, trådvbitare, koffot, skruvmejsel, kombinerade, av nytta för hushållet, lantbruket, automobilen, motorbåten etc.  
Pris pr styck för 10" längd Kr. 4:—  
Pris pr styck för 13" längd Kr. 5:—  
Finnes till salu hos järnhandlare samt hos fabrikanten:  
**BERGS BOLAG, ESKILSTUNA.**

Drick  
**Mörköl**  
KLASS I  
**Norrmalms Bryggeri A.-B.**  
Tomtehogatan 11  
STOCKHOLM  
Tel. V. 6098. Tel. V. 18585.

Den omtänksamma  
Husmodern  
vänder sig alltid till  
**LUNDA TVÄTTINRÄTTNING**  
Telefon Drottningholm 20 och 190

**VÄVSKEDAR**  
av rostfritt material. Obs. denna fördel!  
Skyttlar, spännare, sylv m. m. för  
hemslöjd.  
**NYHET!** alla väverskor bör "BOBIN!"  
köpa vår paten-  
rade bobin-växel.  
Begär vår nya illustr. katalog och pris-  
uppgift. Sändes gratis.  
**A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik**  
Rikst. 1028. Borås. Rikst. 1028.

**SVENSKA**  
**TRYCKERI-**  
**AKTIEBOLAGET**  
STOCKHOLM  
Huvudaffären: Klarabergsgatan 54  
Tel.: Norr 32955  
Filialen: Riddaregatan 17  
Telefoner: 72565. N. 6 47  
Utför alla slags  
Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

**HUSMODERNS GODA RYKTE**  
ökas, om hon är ekonomisk. Roberts' hushållsamer giva den fina, distinguerade smaken i bröd, puddingar, såser etc. för 1/10 av den vanliga kostnaden. Fråga Eder specerhandlande eller flaskorna med **ROBERTS' GULDETIKETT**. Citron, Vanilj, Bittermandel och Saffran.

Vi äro mycket glada i fisk, men det är så besvärligt med rensningen — och alla benen. Är det något annat sätt att få fiskmat?  
Använd **Sjökungens Hushållsfärs** eller **Gräddfärs** så sparar Ni allt besväret.



(Forts. fr. sid. 1262.)

svenska överflyttade arbetena av den franske författaren Edouard Estaunié. Översättningarna äro verkställda av Axel Claesson och H. Kihlman och prisen resp. kr. 5:75 och 5:—.

\*

*Rysslands sista kejsarinna*, av V. Poljakov, har utkommit på förlaget Natur och Kultur.

Alexandra Feodorovna, den sista tsarevnan är en tragisk gestalt i vår samtida historia. Hängiven sin gemål och sina barn, förblev hon hela sitt liv främmande såväl för sin kejsarliga släkt och det ryska folket, som missförstodo hennes strävan att hålla familjelivets intimitet i helgd, som hennes medfödda blyghet för allt offentligt uppträdande.

Vad som i verkligheten låg till grund både för folkets hållning och kejsarinnans öde klarlägger Poljakov i detta aktstycke ur våra dagars ryska kejsartragedi. Förf. tillhör en gammal rysk familj, som i tre generationer stått i nära kontakt med de kejsarliga kretsarna, och han grundar sin framställning på egna observationer och minnen men främst på kejsarparets privata brevväxling och dagböcker. Boken är försedd med 13 planscher och kostar kr. 6:75.

\*

*En bok om en skådespelare*. Om det i England under mitten av 1700-talet funnits en man, som var populärare än alla andra, så var det skådespelaren David Garrick. Om honom har *Edla af Klercker*, Gebers förlag, publicerat en genom mångåriga studier förberedd bok som hon kallar *David Garrick och hans medspelare i livet och på scenen*. Fru af Klercker skildrar här den store skådespelaren, vilken under närmare trettio år hyllades som den engelska teaterns stolthet och skådespelarkonstens reformator. Men samtidigt var Garrick medelpunkten i 1740-talets engelska sällskapsliv och umgicks med dåtidens celebriteter på alla områden. Skildringen av hans liv blir därför också en bild av engelskt kulturliv. Och eftersom författarinnan är en spirituellt ciceron, upplever man i hennes och Garricks sällskap många angenäma stunder.

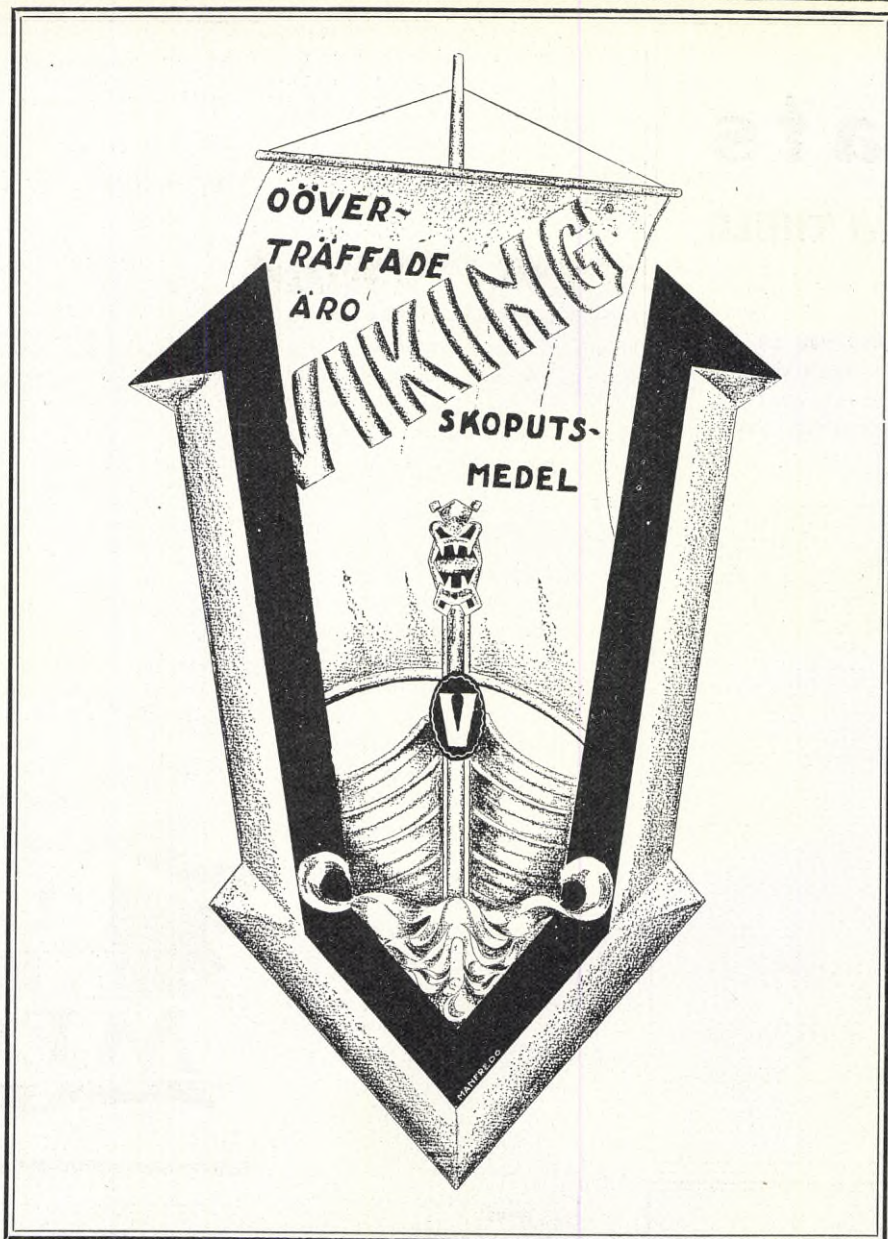
\*

*Religiös litteratur*. På J. A. Lindblads förlag har utkommit *God Jul*, läsning i helg och söcken, redigerad av E. Melander,



**M. ZADIG - MALMÖ**

H. M. Konungens Hovlev.  
Nederlag i Stockholm: Brunkebergsg. 4.  
,, i Göteborg: Chalmersgat. 20.



till ett pris av 2 kronor; samma förlag utger *Hemma i Bibeln* av T. H. Darlow, i översättning från engelskan av Ingrid Lindblad. Pris kr. 2:75.

\*

*De grå från grottan*, en samling djurskildringar för ungdom av Georg Dahl, har utgivits på Bonniers förlag. Pris kr. 3:25.

\*

*Livets tärningsspel* heter det senaste av lektor Hugo Hulthenberg till svenska överflyttade arbetet av Ernst Zahn. Boken, som utkommit på Lindblads förlag, kostar kr. 4:75.

\*

*Konstnärsbrev*, andra volymen, av Georg Pauli, har utkommit på Bonniers förlag. I samlingen ingå brev från bl. a. Carl Larsson,

Per Hasselberg, Julius Kronberg, Per Ekström, Anders Zorn, Robert Thegerström, Alf Wallander, Karl Nordström och Ernst Josephson. Pris kr. 7:50.

\*

*Tre nya romaner* ha utsänts från Lars Hökerbergs förlag: *Hon och jag* av David Graham Phillips (kr. 5:75), *Mary Wolleston* av Henry Kitchell Webster

**FLORODOL**  
var morgon ny  
förlänar frisk  
ooh vacker hy.

**FLORODOL**  
**CREME TVÅL**  
LUXPARFYMERAD  
PARFYMERI FLORA  
GEFLE

KOM IHÅG  
VID VAL AV TVÅL  
FLORAMÄRKET  
Florodol.

PARFYMERI FLORA, GEFLE.

Säljes överallt Kr. 1:— pr st.

— till svenska av Ella Svanberg —, (kr. 4:75), och *Flickorna Claybourne* av Temple Bailey, en skildring av två unga självförsörjande flickors vardagsliv och förälskelser (kr. 4:75).

\*

*Detektiven i romanen och verkligheten* av professor J. Gust. Richert är — enligt författarens företal — "ett anspråklöst försök att framlägga de synpunkter som synas mig böra läggas på detektivproblemet i dess helhet". Boken är utkommen på Ahlén & Åkerlunds förlag och kostar kr. 5:50.

\*

*Skrattmänniskan* av Victor Hugo har utkommit på B. Wahlströms bokförlag i serien Ryktbara romaner. Översättningen från franskan är verkställd av Einar Ekstrand. Boken kostar kr. 4:75.

\*

*Karaktär och levnadskonst*, praktisk psykologi för alla, av professor W. Mc Dougall, en av nutidens ledande psykologer, har i serien Modern psykologi utkommit på förlaget Natur och Kultur. Pris kr. 5:75.

\*

*Under rutat segel* kallar dr John Nihlén sin senaste på Natur och Kultur utkomna bok. Den behandlar de gamla nordiska vikingarnas färder i österled och är byggd på en gammal arabisk diplomats skildring av en svensk köpmannakoloni vid Volga i slutet av 900-talet. Araben, vars berättelse ej förut i sin helhet varit översatt till svenska, förtäljer om svenskarnas seder och familjeliv, hur de byggde och bodde, hur de offrade till sina gudar o. s. v. Pris kr. 5:75.

\*

*Blick på tingen* kallar Hasse Z. sin senaste, på Bonniers förlag utgivna samling historier, illustrerad av Eigil Schwab. Den kostar kr. 5:25. — Även *Dan* har lämnat ett bidrag till julflodens humoristiska avdelning med *Var så god!* (Ahlén & Åkerlunds förlag, kr. 3:75).

*Rättelse*. I förra veckans kryssordstävlan hade tyvärr de två sista nyckelorden under *Lodråta ord* råkat bortfalla. De felande länkarna äro: 27. *Lust*. 28. *Av damast eller dräll*.

## VID TRÖG MAGE

och förstoppning äro

*Hoita Björnens*

### FRANGULA-PILLER

av bästa och säkraste verkan. Fullkomligt oskadliga. Inga som helst biverkningar. Användas å sjukhus och kliniker. Fås å alla apotek i askar å 40 piller.



# Den plats

## Lifförsäkrings-Aktiebolaget THULE

Intager inom svensk livförsäkringsverksamhet framgår på ett oförtydligt sätt av vidstående schematiska framställning. Denna plats vittnar om det förtroende bolaget åtnjuter från den försäkringsökande allmänhetens sida. Ansvarssumman vid 1927 års slut — c:a 659,000,000 Kr. — utgör c:a en sjättedel av samtliga svenska livförsäkringsbolags sammanräknade försäkringsbestånd.

# THULE

är Skandinaviens största livförsäkringsbolag.

Vidstående kurvor åskådliggöra det svenska livförsäkringsväsendets utveckling från 1873, varje bolag representerat av sin kurva.



## Kvinnorna i hemmen göra inköpen för hemmen.

Skånska Dagbladet är landsortens mest spridda tidning och gästar sålunda dagligen flera hem än någon annan tidning. Härav följer, att kvinnorna i hemmen nås säkrast genom annonsering i **SKÅNSKA DAGBLADET**

# Allcock's Plåster

Inregistrerat handelsmärke: 25176

Eagle Brand

Världens mest betydande utvärtes läkemedel.



Hosta, förkylningar, klena lungor. Allcock's Plåster verkar såväl förebyggande som läkande. Förhindrar sviter av förkylningar.

Reumatism i skuldrorna undviks genom användande av Allcock's Plåster. Atleter använda detsamma som medel mot styvhet och ömhet i musklerna.

Allcock's är ett absolut äkta, poröst plåster. Det är ett universalmiddel, som säljes å alla apotek över hela den civiliserade världen. Kan påläggas varhelst smärta uppstår.

Är Ni i behov av ett piller,

tag då utav

**Brandreth's Piller**

Rent vegetabiliska.

(Etabl. 1752)

Inregistrerat handelsmärke: 26622.

Användes mot förstoppning, gallsjuka, huvudvärk, svindel, dålig matsmältning etc.

Till salu å alla apotek.

ALLCOCK MANUFACTURING CO., BIRKENHEAD, ENGLAND.

10

Till Selma Lagerlöfs jubileum har Bonniers förlag utsänt en svensk översättning av den tyske Lagerlöfskännarens, prof. Walter A. Berendsohn, arbete "Selma Lagerlöf". (Pris 10 kr.); på samma förlag föreligger också "Kavaljererna på Ekeby", lyriskt drama efter Gösta Berlings saga. Pris kr. 1:75. — På Elkan & Schildknechts musikförlag har utkommit "Liljecronas hem", sång för en röst med piano, — den i Idun nr 46 införda dikten av Gustava Svanström — tonsatt av författarinnan. Pris kr. 1:50.

\*

Skånskt folklynn. En bok, som bör tillvinna sig skåningarnas uppmärksamhet, är den nya upplagan av "Skånskt folklynn" av Tröl Sjössen, en samling roliga berättelser, pasasjor och slagdängor, förtällda på Vemmenhögskyrkans härads bygdemål. Boken, som utgives från Framtidens Bokförlag i Malmö, kostar 3 kronor.

\*

Tjehovs noveller och dramer i urval. Fyra delar. Hugo Gebers förlag.

Anton Tjehovs berömmelse utanför Ryssland har vuxit med varje år som gått. Hans till synes enkla och konstlösa realistiska berättelser ur det ryska vardagslivet belyser detta folks särdrag klarare och allsidigare än vad långa avhandlingar kunde göra; han har pejat den ryska folksjälen djupare än kanske någon annan rysk diktare.

Det är emellertid icke endast tidsförhållandena som mana att nu presentera Tjehovs verk i ett representativt urval för svensk publik. Anton Tjehov har ett litterärt värde och en kulturhistorisk betydelse oberoende av tiderna. I fyra band — varav ett omfattar Tjehovs främsta skådespel — har Gebers förlag nu utgivit Tjehovs verk, till vilka Werner Söderhjelm författat en kort inledning.

\*

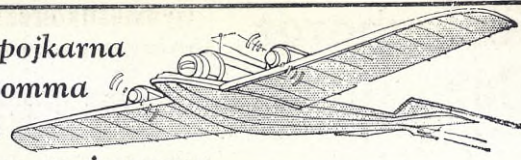
Bengt Bauers hemlighet. En ny detektivförfattare är Roy Roberts med sin nu på Gebers förlag utkomna bok Bengt Bauers hemlighet. Han rullar upp en spännande handling och hans kombinationsförmåga arbetar lugnt och konsekvent. Hans hjältar befinna sig än på jaktfärd i de norska fjällarna, än på kontinenten och den internationella polisen är naturligtvis uppbådad för att fånga den slipade förbrytaren.

## Hermods jubilerar.

(Forts. fr. sid. 1258.)

ket stor procent utgöres av personer, vars hemorter äro avlägsna bygder, utom räckhåll för högre läroanstalter. Håri ligger just institutets styrka, att man vid sidan av sitt dagliga förvärvsarbete kan tillägna sig dess undervisning obe-

## Meccano-pojkarna av idag komma att bygga luftskeppen av imorgon



De män, som skola konstruera och föra framtidens luftskepp, äro MECCANO-pojkarna av idag, som lära sig principerna för modern ingenjörskonst genom att bygga modeller av teknikens allra förnämligaste produkter—aeroplan, lokomotiv, automobiler och hundratals andra. Endast MECCANO är gott nog för en pojke, som sätter sin stolthet i att kunna något om maskiner, ty MECCANO är det enda konstruktionssystem, som är byggt på verkliga ingenjörsvetenskapliga principer.

Meccano-utrustningarna äro i år större och bättre än de någonsin varit. Bed Eder försäljare att berätta något för Eder om de senaste förbättringarna.

Meccano utrustningar erhålles i varje järn- och leksaksaffär från Kr. 4.75 till Kr. 460.00

Köp inga efterapningar



# MECCANO

Fabrikant: Meccano Ltd., Liverpool, England

## Skriv efter denna utsökta bok



"Pojkarnas Favoritbok" innehåller alla upplysningar om Meccano och Hornby Tåg. Vårt nederlag i Stockholm sänder gärna ett exemplar till varje pojke, som sänder in namn och adress på tre av sina kamrater. Skriv tydligt och sätt ut nr 19 efter Edert eget namn.

Nederlag för Sverige:

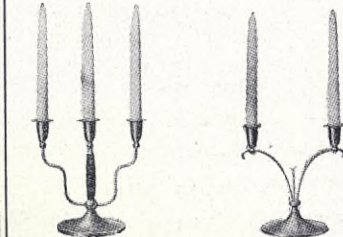
Fa. M. Åkerbloms Eftr. (Avd. 19), 10 Tegnérsgatan, Stockholm

(Tel. Vasa 2212)

General-Agent för Sverige: Fr. Frémineur, 1 Rue des Bogards, Bryssel, Belgien

## Passande Julklapp.

Moderna Kandelabrar i blankpolerad mässing. Även prima starkt försilvrade blankpolerade, säljes till fabrikspris, under full garanti för ett välgjort arbete, reell behandling, enl. vidstående modell-illustrationer.



För tre ljus. Höjd 22 cm. Polerad mässing. Kr. 16:—  
Starkt försilvrade. Blankpolerad. Kr. 22:— pr par. Fraktfritt.

För två ljus. Höjd 22 cm. Polerad mässing. Kr. 14:—  
Starkt försilvrade. Blankpolerad. Kr. 22:— pr par. Fraktfritt.

Sändes mot postförsk. eller efterkrav. Rekvirera i tid från

"ELFA", Eskilstuna.

## Konstnärliga arbeten i läderplastik

såsom Skrivunderlägg och Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegramparmar, Damväskor m. m.

ATELIER HERTHA

Drottninggatan 88 B - STOCKHOLM

Telefon Norr 30 36

## Bensintvätta

överrocken hos Saltsjöbadens Kem. Tvätt, Sthlm.

**NISSENS**  
ÄKTA BRÖSTKARAMELLER  
ETT GAMMALT BEPRÖVAT MEDEL  
MOT HOSTA, HESHET OCH HALSKATARR  
ENDE TILLVERKARE: A-B NISSENS MANUFACTURING NORRKÖPING



# Hälsingborgs Barnsjukhus.

Elever emottagas till grundlig praktisk och teoretisk utbildning i barnavård (såväl späda som äldre barn). 6 mån. kurs, även lämplig ss. förbered. sjukvårdsutbildning. Platser förmedlas. Avgift 150 kronor. Ansökan med rek., ålders-, skol- och friskbetyg till föreståndarinnan, som även lämnar närmare upplysningar.

# Musiknoter

utsäljas mycket billigt. 15 st. omtyckta och populära musikstycken för piano för endast kr. 2:50 tillsammans. Sortering av vals, jazz, polka och hambo. Mot postf. eller likvid i frim. AFFÄRS-CENTRALEN, Linköping B.

# Tandteknikerkurs

Fullst. utbildn. i guld- o. kautschukarbeten. Svar till "Tandteknikerkurs", Tidningskontoret, Karlavägen 40, Stockholm.

# Nära skolorna — central adr.:

Sydows säng- o. musikinstitut, 39 Birg. Jarlgat. Stockholm. N. 5225. Lekt. av. i hemmen. Piano, Violin, allm. musiklära m. m.

# Piska

och Renovera MATTORNA vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.



# Utmärkta organ

för

## annonsering i landsorten:

**Arboga:** Arboga-Posten.  
**Avesta:** Avesta-Posten.  
**Bollnäs:** Tidningen Ljusnan.  
**Borlänge:** Borlänge Tidning.  
**Borås:** Borås Tidning.  
**Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.  
**Falkenberg:** Hallands Nyheter.  
**Falun:** Falu-Kuriren.  
**Gävle:** Gefle-Posten.  
**Halmstad:** Halland med Halländingen.  
**Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.  
**Hudiksvall:** Hudiksvalls-Tidningen.  
**Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.  
**Härnösand:** Härnösands-Posten.  
**Hörby:** Mellersta Skåne.  
**Jönköping:** Smålands Allehanda.  
**Kalmar:** Barometern.  
**Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.  
**Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.  
**Köping:** Bärgslagsbladet.  
**Landskrona:** Landskrona-Posten.  
**Linköping:** Östgöten.  
**Ludvika:** Ludvika Tidning.  
**Luleå:** Norrbottens-Kuriren.  
**Lysekil:** Lysekils-Posten.  
**Malmö:** Skånska Aftonbladet.  
**Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.  
**Mjölby:** Mjölby Tidning.  
**Mora:** Mora Tidning.

**Norrköping:** Norrköpings Tidningar.  
**Nyköping:** Södermanlands Läns Tidning.  
**Nässjö:** Nässjö-Tidningen.  
**Piteå:** Norrbottens Allehanda.  
**Skara:** Skaraborgs Läns Tidning.  
**Skellefteå:** Skelleftebladet.  
**Skövde:** Skaraborgs Läns Annonssblad  
**Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.  
**Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.  
**Säter:** Sätters Tidning.  
**Söderhamn:** Söderhamns Tidning.  
**Söderköping:** Söderköpings-Posten.  
**Södertälje:** Södertälje Tidning.  
**Tranås:** Tranås Tidning.  
**Trälleborg:** Trelleborgs Allehanda.  
**Uddevalla:** Bohuslänningen.  
**Ulricehamn:** Ulricehamns Tidning.  
**Umeå:** Västerbottens-Kuriren.  
**Upsala:** Tidningen Upsala.  
**Vadstena:** Östgöta-Bladet.  
**Visby:** Gotlänningen.  
**Vänersborg:** Elfsborgs Läns Annonssblad.  
**Västervik:** Västerviks-Tidningen.  
**Västerås:** Westmanlands Allehanda.  
**Växjö:** Nya Växjöbladet.  
**Ängelholm:** Engelholms Tidning.  
**Örebro:** Örebro Dagblad.  
**Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks Allehanda.  
**Östhammar:** Östhammars Tidning.

# Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

# Sydsvenska Gymnastik-Institutet

Ny kurs begynner i början av sept. Prosp. Major J. G. Thulin, Lund.

# Göteborgs Gymnastiska Institut

(17:de arbetsåret)

längsta och fullständigaste specialkurs i

## MASSAGE OCH SJUKGYMNASTIK

samt övriga fysikaliska behandlingsmetoder.

Nästa kurs börjar den 15 Januari. Försäkra Eder i god tid om plats vid kursen.

Begär prospekt.

# I sjukgymnastik,

massage och övriga fysikaliska behandlingsmetoder börjar ny kurs 18 januari Grundl. och billig utbildning. Låga levnadsomkostn. Anm. snarast erforderligt, enär pågående kurs var övertecknad. Begär prospekt!

MALMÖ-ZANDER-INSTITUT.

# Kurs i massage, Sjukgymnastik

och fysikaliska behandlingsmetoder. Flera lärarkrafter och ökat utrymme. Begär prospekt.

UPPSVENSKA GYMNASTISKA INSTITUTET,

Schéélegat. 2, Stockholm. Kh. 7989

Verkligt tillförlitlig

# Elektrolysbehandling

mot

# Missprydande hår, födelsemärken,

vårter gives av Fru H. Hjertstrand, Malmö, Österportsgatan 2. Tel. 5693.

# Infört genom Stockholms Läkareförening

# Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. Maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Centralinstitutet.

Kursen, 2-årig börjar d. 15 sept. Prosp. på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Sthlm.

# Professor PATRIK HAGLUNDS Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.

Sturegatan 62, Stockholm. R. T. 75025. N. 8301. För behandling av hållnings- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar

# Dr A. Karsten

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut

Kungsgatan 60, Stockholm

# Doktor A. Kjellbergs Institut

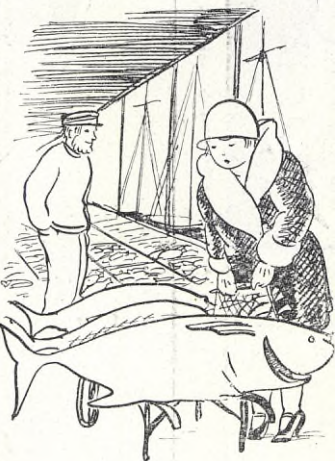
(Innehavare Doktor Sven Backman) Kurs i fysikalisk behandling: Massage, sjukgymnastik, ljus-, elektrisk- och värmebehandling.

Hollandaregatan 3, Stockholm. Tel. Norr 667. Begär prospekt.

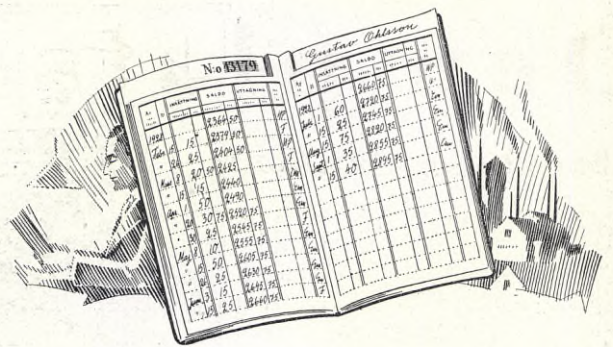
roende av tid och rum — på lediga stunder. Kanske invänder någon att det i vår tid med överproduktion på studenter och över-skattning av intellektuellt arbete är onödigt eller rent av farligt att locka ytterligare offer till det arbetslösa lärdomsproletariatet; men man måste komma ihåg, att en skola som Hermods dels rekryterar sina elever till största delen bland sådana, som på grund av egen framåtanda eller intellektuell inriktning anläta den enda skolform, som är dem möjlig att nå; dels att denna skolform, väl knappast för med sig några större studieskulder.

Hermods Korrespondensinstitut föres framåt med en driftighet, som är besläktad med anglosaxiskt kynne, samtidigt som den vilar på grundvalar av äkta svensk gedigenhet. Man kan vänta sig att den skall fostra människor av den sunda typ, som ser sin värld vidgas med varje ny kunskapsövrning, men som är klarsynt nog att icke avhålla sig från att slå in på praktiska banor.

# Rosa köper fisk i Göteborg.



Fisk — åt mycke mera fisk nu och alltid bara fisk sjungs i kör till jul. Rosa sade: Ingen risk att jag äter stockholmsfisk gammal dyr och ful. Tacka vet jag Göteborg, där har fisken eget torg, gäddan ler med vit vass tand där i lönn. Där är lika vått på land som i sjön.



# EN SPARAD SLANT

ett räntebärande kapital bli de lediga stunderna, om Ni använder dem till studier pr korrespondens vid Hermods institut — den äldsta, största och förnämsta korrespondensskolan i Skandinavien.

# HERMODS INSTITUT

har skapat sin obestridda framgång till en del genom en 30-årig annonsering i svensk press, men annonsen har för Hermods institut icke varit det enda bärande — det mest bärande har varit, är och skall alltid bli de pedagogiskt väl tillrättalagda, praktiska hermodskurserna — kurserna, som föra hermodseleverna fram till resultat.

Är Ni inte redan hermodselev, så begär i dag vårt prospekt!

# HERMODS KORRESPONDENSINSTITUT

Grundat 1898 av H. S. Hermod, som grundlagt systemet "Undervisning pr korrespondens" i Sverige.

Slottsgatan 53 B.

MALMÖ.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Er tidsskrift "Korrespondens" för sex månader jämte Ert illustrerade prospekt över den kurs eller det ämne, framför vilket jag ritat ett x.

Praktisk kurs i Svenska Korta kurser i Svenska, Skrivning o. Räkning Engelska, Tyska, Franska, Ryska Tekniska kurser Teckningskurser Målningkurser

Studentkurser Realskolekurser Inträdeskurser Trädgårdskurs Nationalekonomi Musikteori Offentligt uppträdande o. Talarkonst Kurs i textning

Merk. gymnasiekurs Kurs för köpmän Kurs för affärsanst. Kurser för kontorister Kurser för bokförare Kurser för stenografer Kurser för korresp. Kurs för lagerförest. Kurs för förmän

Namn: .....

Adress: .....

Idun 87 9/12-28.

# Strengnäs Husmodersskola.

Ny kurs för bild. flickor börjar den 1 Febr. Undervisning i finare och enkla matlag., bakt., konservering samt linne- o. klädsöm, konstsöm, vävning m. m. Fackutbild. lärarinnor. Gott hem. Villa med värmeledn., badrum samt ljusa och trevl. elevrum o. arbetslokaler. Prosp., ref. gen. Fru M. Braune, Strängnäs. Tel. 898

# Modern handelsutbildning

erhåles med tidsvinst genom Student-, Bank-, Korrespondent- och Gymnasialavdelningarna eller Handelskurserna för folkskolebildade. Platsförmedling. Några friplatser och nedsatta avgifter.

Begär 1928 års prospekt och årsredogörelse!

Nya kurser börja 11 jan. 1929.

FILIP HOLMQUISTS HANDELSINSTITUT

Statsunderstött och under statsinspektion.

# GUNILLA-SKOLAN, UPSALA.

Grundad 1911. Gamla Torget 2. Telefon 370.

HUSMODERSKURSER för bildade unga flickor börja den 24 jan. 1929.

SYKURSER i linnesöm, klädsöm och barnkläder börja den 1 febr. 1929.

Prospekt och närmare upplysningar på begäran.

KARIN GERLE. ANNA SCHENSTRÖM.

# "BABYUTSTYRLAR"

Beställningar av

# Handmålade

verkl. förstkl., kompl. utst. kr. 7, extra fin kr. 9, lyxtaf., handarb., kr. 12, bärmantel kr. 3, d:o m. handarb. kr. 4.50. Lakan och örgott av noblessväv, äkta knypl. spetsar kr. 7. Mönster följer. Clara Lindqvist, Kvarngat. 20, Borås.

dukar, kuddar, mellanlägg och lampskärmar m. m. utföres konstnärligt av Fru Margit Gerdin, Observatoriegat. 2, Stockholm. Träffas mellan 12-2 em.



BÄTTRE EN PIX-ÅSK I HANDEN ÄN 25 ÖRE I FICKAN







**Gott omdöme**

visar den, som väljer ett piano från

*Gustafson & Ljungqvist*

ty då kan han vara säker på att  
erhålla ett av Sveriges förnämsta  
fabrikat till lägsta möjliga pris.



MALMSJÖ - ÖSTLIND & ALMQUIST - BILLBERG - GUSTAFSON & LJUNGGVIST - RÄLIN  
Kungl. Hovleverantörer.



**2 1/2** öre en portion **FÖR ALLA ÄLDRAR** En portion öre **2 1/2**



**Storbelåten med resultatet**

blir var och en som använder det  
smakfria, hälsosamma och veten-  
skapligt sammansatta bakpulvret

**EKSTRÖMS JÄST-  
MJÖL**  
*Bakpulvret man alltid kan lita på.*



*En utsökt läckerhet är*

**GÖTEBORGS  
KEX**

*Tidens*